Gemeente Amsterdam

Ontwikkelstrategie
Landschapspark De Oeverlanden

02-12-2021

Inhoudsopgave

DEEL A: RUIMTELIJKE VISIE
Status ontwikkelstrategie

1. Samenvatting 4

1.1 De opdracht 5

1.2 De uitdaging 5

1.3 Co-creatie 6

1.4 De ambities van de ontwikkelstrategie 6

1.5 Behoud en versterking van natuur 8

1.6 Zonering: verdeling tussen rust en reuring 9

1.7 Recreatief gebruik 9

1.8 Hoofdentrees en routes 13

1.9 Beheer, onderhoud en veiligheid: 14

belangrijke randvoorwaarden voor de toekomst

2. De Urgentie 15

2.1 Gebied in de luwte 16

2.2 Toenemende stedelijke druk 17

3. Opdracht en Werkwijze 20

3.1 Bestuursopdracht Ontwikkelstrategie Oeverlanden - Sloten 21

3.2 Uitgangspuntennotitie Oeverlanden – Sloten 22

3.3 Co-creatie met kernteam Oeverlanden - Sloten 23

3.4 Participatie en betrokkenheid in de omgeving 24

4. Huidige Situatie 25

4.1 Historische verkenning: een lappendeken aan functies 26

4.2 Natuurwaarden 28

4.3 Bereikbaarheid en ontsluiting 30

4.4 Recreatief bezoek 31

5. Relevante Ontwikkelingen32

5.1 Inleiding 33

5.2 Omgevingsvisie 2050 33

5.3 Toenemend gebruik parken 34

5.4 Schinkelkwartier 34

5.5 Verdi 36

5.6 ZuidasDok 36

5.7 Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid 36

5.8 Sportpark Sloten 37

5.9 Nutsvoorzieningen 38

5.10 (Afval-)overslagpunt 39

6. Visie 2040 40

6.1 Kernboodschap 41

6.2 Externe ontwikkelingen en ruimtelijke beperkingen 41

6.3 Natuurwaarden en waterkwaliteit als grondslag 42

6.4 Zonering: een afwisseling tussen rust en reuring 42

6.5 De ambities voor Landschapspark De Oeverlanden in 2040 44

7. Uitwerking Visie 2040 per thema 50

7.1 Entrees en verbindingen met de omgeving 51

7.2 Infrastructuur en interne verbindingen 53

7.3 Natuurrecreatie 56

7.4 Recreatie, sport en spel 56

7.5 Kunst en cultuur 57

8. Beheer en Onderhoud 58

8.1 Inleiding 59

8.2 Huidige situatie beheer en onderhoud[4] 59

8.3 Randvoorwaarden en ambities 60

9. Toezicht, Handhaving, Leefbaarheid en Veiligheid 61

9.1 Huidige situatie 62

9.2 Randvoorwaarden en ambities 62

DEEL B: UITVOERINGSLEIDRAAD

10. De Opbouw 64

11. Actieplan Korte Termijn 66

11.1 Beschikbaar budget 67

11.2 Projectvoorstellen 2021-2024 67

11.3 Concretisering randvoorwaarden 70

11.4 Advies projectorganisatie 71

DEEL C: VISIE 2040 IN PROJECTBLADEN

DEEL A RUIMTELIJKE VISIE

Status Ontwikkelstrategie

Ontwikkelstrategie

De ontwikkelstrategie is een richtinggevend visiedocument voor de periode tot 2040; het maakt kansen inzichtelijk voor toekomstige ontwikkelingen en het biedt de gemeente de basis om, in dialoog met de omgeving, de juiste keuzes te kunnen maken. De ontwikkelstrategie is daarmee een kompas voor de toekomst; een wervend perspectief op weg naar een uitgebalanceerd waardevol groen- en recreatiegebied. De ontwikkelstrategie betekent dat De Oeverlanden groen blijven en het authentieke en natuurlijke karakter behouden blijft. Het betekent ook dat er, in de toekomst, in ieder geval geen woningbouw en kantoorontwikkeling wordt toegestaan en dat de aanwezige natuurkwaliteiten de basis vormen voor de visie 2040 en de daarin voorgestelde keuzes

Met de ontwikkelstrategie is een stevige ambitie voor 2040 neergezet. Een ambitie die niet meteen morgen is gerealiseerd. De aard en ook de complexiteit van de ideeën uit de ontwikkelstrategie loopt sterk uiteen; sommige ideeën zijn relatief klein en kunnen snel worden uitgevoerd, andere zijn meer ingrijpend, vragen nadere afwegingen, onderzoek (onder andere op technische en soms ook maatschappelijke haalbaarheid) en een zorgvuldig ontwerp- en ontwikkelingsproces. Ondanks de verschillende onzekerheden is er toch voor gekozen ambitieus te zijn zodat duidelijk is wat de gewenste ontwikkelingsrichting voor De Oeverlanden is voor de komende jaren.

Om handen en voeten te geven aan de ambities gaat de ontwikkelstrategie uit van een gefaseerde vervolgaanpak. In het actieplan korte termijn wordt ingezet op de realisatie van een aantal concrete quick wins in de periode tot en met 2024, op planvoorbereiding en ontwerp van kleine voorstellen en op participatie. De meer complexe ambities en ideeën zitten later in de tijd, waaronder de nieuwe stranden en de mogelijke realisatie van (een)

nieuwe entree(s). Voor het concretiseren van die ambities en ideeën is nog nader onderzoek en een zorgvuldig ontwerpproces nodig, met name vanwege de in De Oeverlanden aanwezige natuurwaarden en biodiversiteit. Daarnaast moet voor een aantal specifieke voorstellen gezocht worden naar samenwerkingspartners en zijn er sowieso (aanvullende) financiële middelen nodig. De ontwikkelstrategie schetst dan ook een beeld zoals De Oeverlanden zich tot 2040 kunnen ontwikkelen, welke sferen en natuurkwaliteiten er zijn, welke recreatieve voorzieningen en hoe de Amsterdammer het gebied dan zou kunnen gebruiken.

De visie vormt een leidraad voor de toekomstige keuzes en is geen blauwdruk, de kaarten zijn dan ook geen plankaarten.

1. SAMENVATTING

De Oeverlanden, J. Voets, 2020

1.1 De opdracht

De Oeverlanden zijn een authentiek en bijzonder natuur- en in het gebied is de ontwikkelstrategie opgesteld. recreatiegebied gelegen aan het Nieuwe Meer in de zuidwestflank van
Amsterdam. Het gebied is met een omvang van ruim 100 hectare één In het verlengde hiervan ligt de tweede reden. In de Omgevingsvisie van de grotere groengebieden van de stad. Een groot deel van het Amsterdam 2050 is 'rigoureus vergroenen' een van de vijf strategische gebied is opgenomen in de Hoofdgroenstructuur. keuzes. De Oeverlanden zijn daarin aangeduid als landschapspark waar natuurwaarden versterkt en de recreatiemogelijkheden verbreed Het college heeft eind 2019 opdracht gegeven voor het opstellen van moeten worden. Ook de Groenvisie beschrijft de ambities en daaraan een ontwikkelstrategie voor de periode tot 2040 voor De Oeverlanden. gekoppelde investeringen die de stad wil doen voor stadsparken, groen Uitgangspunt binnen de bestuursopdracht is het behouden van in de buurt en het verbeteren van verbindingen en toegankelijkheid. de authenticiteit van dit bijzondere gebied, het beschermen en Beide visies vormen, tezamen met de authenticiteit van De tegelijkertijd kwalitatief verbeteren van het huidige groen en de Oeverlanden, een belangrijke basis voor de ontwikkelingsrichting zoals aanwezige natuurwaarden en tenslotte een kwaliteitsverbetering te die in de ontwikkelstrategie is beschreven en de keuzes die daarbij zijn realiseren wat betreft de gebruikswaarde voor recreanten. Naast het voorgesteld opstellen van een visie voor 2040 was ook de vraag een afwegingskader

op te stellen voor de korte termijn, zodat ruimteclaims die op De

1.2 De uitdaging

Oeverlanden afkomen helder en inzichtelijk kunnen worden afgewogen De opdracht tot het maken van de ontwikkelstrategie kent een aantal op wenselijkheid en haalbaarheid. De ontwikkelstrategie is het resultaat inspirerende uitdagingen.
van deze bestuursopdracht.

De eerste is het behouden van de authenticiteit van De Oeverlanden, Er is een aantal redenen te noemen waarom het opstellen van een het beschermen van de aanwezige natuurwaarden en biodiversiteit ontwikkelstrategie nú van belang is. en tegelijkertijd het vergroten van de robuustheid van het gebied om het stijgend aantal (recreatieve) gebruikers te kunnen ontvangen. De eerste is dat de stad groeit en naar alle waarschijnlijkheid blijft Belangrijk om te weten is dat een deel van de (nieuwe) gebruikers groeien. Het aantal bewoners stijgt en de behoefte aan natuur en niet een natuurmotief heeft om het gebied te bezoeken. Recreëren recreatiemogelijkheden in de nabijheid van de directe woon- en de en elkaar (ook zakelijk) ontmoeten zijn belangrijke functies waar deze werkplek neemt toe. In het oog springt de krachtige opkomst van ontwikkelstrategie ook rekening mee heeft gehouden. stedelijke recreatie in de nabijheid van de woning en vooral de sterke aantrekkingskracht van water in buurt, stad en stadsrand. Vanwege De tweede uitdaging is de onderscheidende kracht van De Oeverlanden de ligging aan het Nieuwe Meer en de langgerekte oever op het zowel te beschermen maar tevens optimaal te benutten: bijzondere zuiden hebben De Oeverlanden veel potenties voor openlucht- en ruige natuur in combinatie met een langgerekte oever aan het Nieuwe waterrecreatie. Het gebied van De Oeverlanden heeft daarmee Meer en dat tegen de skyline van de metropool Amsterdam en Schiphol. niet alleen een lokale functie, maar kan voor de hele stad van groot De combinatie land en water is bijzonder in de stad. Uit het Groot belang worden. Dat is geen bedreiging voor de groenfunctie en de Groenonderzoek (2018) blijkt dat deze kwaliteit een enorme en vooral natuurwaarden van De Oeverlanden, het betekent juist dat het groene ook groeiende aantrekkingskracht heeft op de Amsterdammers. karakter van De Oeverlanden meer waard wordt voor de stad. Ook de
coronapandemie heeft het belang van natuur- en recreatiemogelijkheden De derde uitdaging is het gebied, dat nu door de infrabundel spoor en dichtbij huis het afgelopen jaar nog eens extra duidelijk gemaakt. A4 is afgeschermd van de 'buitenwereld', herkenbaar te positioneren Om het authentieke karakter van De Oeverlanden te waarborgen en en beter te verbinden met het stedelijk ommeland.

1.3 Co-creatie

De ontwikkelstrategie is opgesteld in een co-creatief proces met de belangrijkste gebruikers in het gebied (verenigd in het kernteam Oeverlanden – Sloten). Belangrijke reden om de ontwikkelstrategie in co-creatie op te stellen is het optimaal kunnen benutten van kennis uit het gebied. Een groot deel van De Oeverlanden is namelijk al ingericht en er zijn verschillende verenigingen die verantwoordelijkheid dragen voor hun specifieke terrein. Denk dan aan de volkstuinen, sportpark Sloten, de jachthavens en kunstenaarscomplex Nieuw en

Meer. Samenwerking met de stakeholders uit het gebied betekent dat kennis en kunde van binnen en buiten de gemeente is gebundeld en is vertaald naar een (zo breed mogelijk) gedragen visie voor de toekomst.

Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met organisaties zoals COCAmsterdam, Stichting Platform Keelbos, Amsterdam windsurfing, vertegenwoordigers van Rieker Businesspark en andere organisaties en (potentiële) gebruikers van buiten het gebied. Tenslotte is gebruik gemaakt van de informatie en kennis uit het project Groot Amsterdamse bos (2017) en het Grote Groenonderzoek (2018). Beide trajecten geven inzicht in het (potentiële) gebruik van de Amsterdammers en toekomstige wensen van huidige gebruikers.

1.4 De ambities van de ontwikkelstrategie

De horizon van de ontwikkelstrategie is het jaar 2040. De ontwikkelstrategie schetst het beeld zoals het gebied zich tot 2040 zou kúnnen ontwikkelen, zoals het kán functioneren, welke sferen er zijn, welke natuurkwaliteiten en welke recreatieve voorzieningen het heeft, en hoe de Amsterdammer het gebied dan zou kúnnen gebruiken. De ontwikkelstrategie biedt een wervend perspectief voor de lange(re) termijn en geeft daarmee richting aan een ontwikkeling naar een uitgebalanceerd waardevol groen- en recreatiegebied.

Essentieel is dat de ontwikkelstrategie richtinggevend is; het maakt kansen inzichtelijk voor toekomstige ontwikkelingen en het biedt de gemeente de basis om, in dialoog met de omgeving, de juiste keuzes te kunnen maken. De ontwikkelstrategie is daarmee een kompas voor de toekomst. De ontwikkelstrategie is géén plan en de kaarten zijn géén plankaarten.
Op afb. 1 staan de belangrijkste ontwerpopgaven van de ontwikkelstrategie. Deze ontwerpopgaven zijn de meer complexe vraagstukken waar voor een integrale uitwerking nodig is. Dan gaat het bijvoorbeeld om het nader onderzoeken van de (ruimtelijke) inpasbaarheid, de haalbaarheid (financieel, technisch of maatschappelijk) en soms ook ligging en omvang van de voorstellen in relatie tot de aanwezige natuurwaarden. Bij het uitwerken van deze opgaven is nauwe afstemming nodig met partijen van binnen en buiten de gemeente.

De vier belangrijkste ontwerpopgaven uit de ontwikkelstrategie zijn[1]:

1. Het verbeteren van het routenetwerk. De eerste prioriteit ligt bij het verbeteren van de Anderlechtlaan, de Oude Haagseweg westzijde en het Jaagpad waarbij, ook een koppeling wordt gemaakt met het parkeervraagstuk en de fietsverbinding tussen Schiphol en de Zuidas. De voorgestelde nieuwe entree bij de Johan Huizingalaan is een ontwerpopgave die in een later stadium aan de orde is en waar een zorgvuldig ontwerp- en afwegingsproces vooraf gaat aan het maken van definitieve keuzes.
2. Het uitwerken van de opgave rondom het cruisen, waarbij de belangrijkste vraag de afbakening van het gebied is. Binnen deze ontwerpopgave is het streven de functionele gebruiksomvang van de zone waarin cruisen mogelijk is in de toekomst ongeveer gelijk te houden aan de functionele gebruiksomvang op dit moment, dat wil zeggen de omvang zoals aangegeven op de huidige borden. Bij de uitwerking van deze ontwerpopgave wordt tevens rekening gehouden met het ruimteverdelingsvraagstuk binnen De Oeverlanden en de overige ambities van de ontwikkelstrategie.
3. Het onderzoeken van de haalbaarheid en de inpassing van drie nieuwe stranden (het Anderlechtstrand, het Huizingastrand en het Riekerstrand als nieuw stadsstrand). Deze ontwerpopgaven zijn op lange(re) termijn aan de orde, mede vanwege de relatie met (de fasering van) de gebiedsontwikkeling van het Schinkelkwartier en Verdi. Bij deze ontwerpopgave vormen de resultaten van het natuurwaardenonderzoek (2021) de basis voor het bepalen van de ligging en omvang van de mogelijk nieuwe stranden.
4. Het onderzoeken van de inpassing van de nieuwe luwte eilanden voor de oever van het Riekerbos

1 Het Natuurwaardenonderzoek Noordelijke Oeverlanden te Amsterdam -Waardenburg 2021- vormt een belangrijk uitgangspunt bij de ontwerpopgaven

Afbeelding 1

1.5 Behoud en versterking van natuur

De enorm gewaardeerde natuurkwaliteiten van De Oeverlanden zijn de basis voor de ontwikkelstrategie. De Oeverlanden blijven daarom, ook in de toekomst, een ruig, authentiek natuurgebied met bijzondere flora en fauna én met een belangrijke rol in het gehele ecologische netwerk van Amsterdam en regio. Essentieel daarbij is dat kwetsbare zones worden ontzien. Daarnaast zijn er, om recreatie en natuur goed in balans te houden, ook forse ingrepen en investeringen noodzakelijk in natuurbehoud én –ontwikkeling. De ambitie is om bestaande situaties te optimaliseren, uit te breiden of in natuurlijk ontwikkelingsstadium terug te zetten. Voorbeelden hiervan zijn het creëren van nieuwe open ruigtes en bosrandstruwelen in bestaande bosgebieden als Jaagpadbos en het Riekerbos (het middengebied in De Oeverlanden) en het creëren van meer licht voor de moerasvegetaties in het bestaande centrale moerasbos. Daarnaast is het voorstel om in het Nieuwe Meer een reeks luwte-eilanden aan te leggen met een brede zone afgeschermd ondiep water met waterplanten en riet, plaatsing van rifballen voor vissen, en structuren voor mosselbanken. In de meest luwe westelijke Geniebaai wordt gedacht aan de ontwikkeling van drijvende rieteilanden waardoor een uniek verlandingsmoeras kan ontstaan. Deze drie voorstellen betekenen een forse verbetering van de waterkwaliteit binnen De Oeverlanden.

Langs de oevers van het Nieuwe Meer zouden daarnaast meer in de luwte gelegen zones met kleine baaitjes en natuurlijke oevers met hoge biodiversiteit afgewisseld kunnen worden met intensiever te gebruiken (nieuwe) stranden. Deze zones zijn aan elkaar geregen door de bestaande oeverroute die zoveel mogelijk langs het water van het Nieuwe Meer loopt te verbeteren en zo de unieke gevarieerde kwaliteit beter beleefbaar te maken voor de bezoekers.

Tuinparken en sportpark Sloten

Tuinpark Ons Buiten vervult nu en ook in de toekomst een belangrijke rol in het behouden en versterken van de bijzondere natuurwaarden van Landschapspark De Oeverlanden. Om meer bezoekers van de mooie natuur en de rust in het tuinpark te laten genieten is het belangrijk het padennetwerk van Ons Buiten rechtstreeks aan te sluiten op de padenstructuur van De Oeverlanden. Bijvoorbeeld door het creëren van een rechtstreekse (voetgangers-)verbinding van het tuinpark naar het Jaagpad en van het tuinpark over de Westsingel naar het toekomstige centrumgebied. Daarnaast kan Ons Buiten ook breder worden benut voor activiteiten voor buurtbewoners en bezoekers van De Oeverlanden. Ook de tuinparken ten noorden van de A4, het Siegerpark en de groene omzoming en dooradering van sportpark Sloten vormen een deel van de gevarieerde natuurkwaliteit van De Oeverlanden. Door hierin bescheiden recreatieve netwerken te realiseren en de tuinparken beter te verbinden met de omgeving zijn ook deze natuurwaarden in de toekomst beter zichtbaar en beleefbaar voor de recreant.

Ecologische verbindingen

De A4 loopt ook in 2040 nog dwars door het groengebied. De huidige barrièrewerking van die verkeersbundel voor mens en dier kan minder worden door de onderdoorgangen anders in te richten en wat betreft uitstraling te verbeteren. Ook kunnen de natuur van de noord- en zuidzijde door specifieke maatregelen sterker met elkaar verbonden worden zodat de betekenis van het gehele gebied als belangrijke schakel in de grotere ecologische structuur in de toekomst wordt versterkt.

Herfst, Tuinpark Ons buiten, 2019

De zonneweide, J. Voets, 2020

Het jaagpadbos, N.Vafa, 2020

1.6 Zonering: verdeling tussen rust en reuring

Belangrijkste keuze in de ontwikkelstrategie is de verdeling van de toenemende recreatieve druk door zonering: rust en luwte wisselen zich af met reuring en druk(ker)e zones. Daardoor worden kwetsbare zones ontzien, kunnen natuurwaarden en biodiversiteit ook in de toekomst behouden blijven en bovendien verder worden ontwikkeld èn ontstaat er daarnaast in andere delen van De Oeverlanden ruimte voor het groeiend recreatief gebruik.

In de rustige zones zijn recreanten ‘te gast’ omdat de bijzondere en soms ook kwetsbare flora en fauna hier voorop staan. De drukkere zones worden juist specifiek ingericht voor meer intensief recreatief gebruik. Het is mede daarom de ambitie van de ontwikkelstrategie om het gebied van watersportvereniging Onklaar Anker en Amsterdam Windsurfing op termijn te versterken tot een echt centrumgebied met ruimte voor watersport, nieuwe speel- en sportmogelijkheden, nieuwe horeca met een terras aan het water en op termijn mogelijk ook een nieuw stadsstrand op de Riekerkaap. De realisatie van deze ambities zijn mede afhankelijk van het tempo van de gebiedsontwikkeling in de omgeving van De Oeverlanden zoals het Schinkelkwartier en Verdi. Het nieuwe centrumgebied verbindt het oostelijke deel van De Oeverlanden vanaf het Jaagpad en het ruige Jaagpadbos met het westelijke deel vanaf de Johan Huizingalaan, het Riekerbos, de huidige stranden en de landtong.

In afbeelding 2 is de voorgestelde zonering visueel weergegeven.

1.7 Recreatief gebruik

Amsterdammers ontdekken de laatste jaren in toenemende mate de groene ruimten aan het water in stad en stadsrand. In De Oeverlanden, lang een relatief onbekend gebied voor recreanten, is het de laatste jaren dan ook zichtbaar drukker geworden met bezoekers vanuit met name stadsdeel Zuid en Nieuw West.

Schinkelhoek en Jaagpad

De huidige toegang aan de oostzijde biedt nog veel ruimte voor (nieuwe) recreanten. Gedacht wordt de botenhelling hier naartoe te verplaatsen, ruimte te bieden aan kleinschalige horeca en de oever intensiever voor recreatie in te zetten.

Door de route langs het Jaagpad te verbeteren en beter aan te laten sluiten op het nieuwe centrumgebied bij de Riekerkaap, ontstaat er een logische en prettige maar vooral ook herkenbare route voor bezoekers. Tuinpark Ons Buiten kan door de aanleg van een (voetgangers-) bruggetje eenvoudig op de route langs het Jaagpad worden aangesloten en met de aanleg van natuurlijke paden door het verwilderde Jaagpadbos ontstaat er een alternatieve struinroute waar ook kinderen plekken kunnen krijgen om te spelen.

De Riekerkaap

De visie gaat ervan uit dat de Riekerkaap in de toekomst het hart van Landschapspark De Oeverlanden vormt, samen met de watersportvereniging Onklaar Anker en Amsterdam Windsurfing. Dit nieuwe centrumgebied is de plek waar verschillende vormen van (water)sport beoefend kunnen worden, zoals zeilen en surfen maar in de toekomst mogelijk ook basketbal of (beach-)volleybal. De watersportvereniging kan, door het verplaatsen van de (openbare) entree naar de westzijde van het terrein, het openstellen van de

horeca en de realisatie van voorzieningen voor sporters zoals een watertappunt, openbaar sanitair en kluisjes, als echt centrum binnen het Landschapspark gaan fungeren.

Het is tevens de ambitie om op de Riekerkaap een vlonderboulevard en een bij het gebied passend stadsstrand te realiseren waar bezoekers kunnen genieten van het prachtige uitzicht over het Nieuwe Meer, met de Zuidas in de ene ooghoek en in de andere ooghoek de verkeerstoren van Schiphol aan de verre horizon, beide als verwijzingen naar de dynamiek van de metropool. Naast een stadsstrand op de Riekerkaap is een kleinschalig zandstrand voorzien ten westen van het huidige natuureducatiecentrum De Waterkant, het Huizingastrand. Door het op termijn mogelijk maken van deze twee stranden kan de toenemende druk op de stranden aan de westzijde van De Oeverlanden worden gespreid en tegelijkertijd de meest kwestbare delen van de oever worden ontzien van intensieve recreatie.

Afbeelding 2

Door het hele landschapspark kunnen sporters terecht om hard te lopen, te skaten, bootcampen, beoefenen van yoga en (bijvoorbeeld onder de viaducten) voor urban sports. Het wordt in de toekomst meer en meer ook een

gebied voor actieve sportbeoefening. Vanaf de Riekerkaap kan een nieuwe pontverbinding naar het Amsterdamse Bos varen. Naast het ruime uitzicht over het water en het Amsterdamse Bos is binnen De Oeverlanden ook het bos nabij. Recreanten kunnen van de bijzondere natuur binnen De Oeverlanden genieten, via een wandeling over de struinpaden door het Jaagpadbos, over een kleinschalige vlonderroute door het moerasbos of door een bezoek aan een waterobservatorium dat in de ondiepe oeverzone in het centrale deel van De Oeverlanden gerealiseerd kan worden.

Tuinparken

Een nieuwe route brengt recreanten in de toekomst van de Riekerweg door het tuinpark Ons Buiten en het Jaagpadbos naar de waterkant. Langs het Jaagpad kunnen bezoekers op de nieuwe steigertjes met de voeten in het water genieten van het uitzicht op enerzijds de stedelijkheid van de Zuidas en anderzijds op de natuur van het Amsterdamse Bos en het Nieuwe Meer. Twee werelden komen hier samen: het grootstedelijke Amsterdam en de natuurlijke weidsheid van het Nieuwe Meer.

Net als tuinpark Ons Buiten kunnen ook sportpark Sloten en de tuinparken ten noorden van de A4 in 2040 beter op de omgeving en op elkaar aangesloten worden. Nieuwe (afsluitbare) bruggetjes verbinden de parken met elkaar en met de omgeving waardoor de parken toegankelijker worden voor alle Amsterdammers om een rondje te wandelen, te recreëren op de veldjes en in de speeltuintjes die op die parken aanwezig zijn of te genieten van de rust en de aanwezige natuur.

Luchtverkeerstoren bij de Rijkshemelvaart, J. Voets , 2020

Werkplaatsen bij de Nieuw en Meer, J. Voets, 2020

Zicht op Tuinpark Ons Buiten, N. Vafa , 2020

Landtong en Stelling van Amsterdam

Bij de ingang van het ateliercomplex Nieuw en Meer ligt een open veld. Dit veld is de voortuin en het visitekaartje van het achterliggende ateliercomplex Nieuw en Meer, vooral als het een openbaar toegankelijk gebied wordt waar in een nog te realiseren paviljoen kleinschalige tentoonstellingen, presentaties en culturele debatten kunnen worden georganiseerd. Het zou een nieuw herkenningspunt in De Oeverlanden kunnen zijn waar mensen van binnen en buiten Amsterdam graag naartoe komen. Het voorterrein heeft via een nieuwe (afsluitbare) entree ook toegang tot de oevers van het Nieuwe Meer en vervult daarmee een schakelfunctie tussen de openbare Oeverlanden en het meer afgesloten werkterrein van het ateliercomplex. De panden van Nieuw en Meer zijn onderdeel van de

voormalige Stelling van Amsterdam en behoren samen met de voormalige militaire drinkwatervoorziening (bekend als de Rijkshemelvaart) tot cultuurhistorisch erfgoed.

De mogelijk herstelde historische Genieweg verbindt deze beide historische plekken en legt daarnaast ook een (fysieke of verhalende) relatie met de tuinparken en sportpark Sloten die ten noorden liggen van de A4. De kunstenaars van Nieuw en Meer kunnen samen met andere, vooral ook kunstenaars uit Nieuw West en andere delen van de stad, vormgeven aan een breed kunst- en cultuurprogramma. Zij leveren daarmee een bijdrage aan de nieuwe sfeer in Landschapspark De Oeverlanden, de zichtbaarheid van Stelling van Amsterdam en het verbeteren van de verbindingen met de stad.

De jachthaven op de landtong is in 2040 van een ontoegankelijke, enigszins verouderde plek getransformeerd naar een belangrijke en publiek toegankelijke parel in het Landschapspark. De vernieuwde gebouwen bieden in de toekomst ruimte voor horeca, recreatie, werken en activiteiten aan de jachthaven. Het doel is om de benodigde parkeervoorzieningen in het groen in te passen en op een nieuw terras aan het water ontstaat een prachtig uitzicht over het Nieuwe Meer, het Amsterdamse Bos en in de verte de skyline van de Zuidas. Met een nieuwe oeververbinding naar het Amsterdamse Bos kan het rondje Nieuwe Meer een feit worden. In eerste instantie met een speciale groene pont, maar op termijn mogelijk met een iconische brugverbinding tussen de landtong en het Amsterdamse Bos.
Bij de rustige en intieme Geniebaai kunnen experimentele drijvende rieteilanden (zoals de gevouwen oevers) een plek krijgen.[1]

Cruisen
De Oeverlanden zijn een voor de gay-scene historische en belangrijke plek. Het is een gebied waar mannen elkaar (anoniem) kunnen ontmoeten, waar vrij gerecreëerd kan worden en waar zij zichzelf kunnen zijn. Het betekent dat voornamelijk mannen, niet allen uit de buurt, maar vanuit de hele stad en omstreken er naartoe komen om deze vrijheid met elkaar te delen. Ook in de toekomst blijft de mogelijkheid voor cruisen aanwezig in De Oeverlanden. Om het toenemende aantal bezoekers en de verschillende functies binnen het gebied ook in de toekomst veilig en prettig samen te laten gaan is in de ontwikkelstrategie een ontwerpopgave opgenomen die over dit vraagstuk gaat.

Entree Roze Bril, N. Vafa, 2020

1.8 Hoofdentrees en routes

Via de drie hoofdentrees Schinkelhoek, Johan Huizingalaan en Anderlechtlaan kunnen bezoekers in 2040 het Landschapspark De Oeverlanden binnen fietsen of wandelen. Door de voorgestelde zonering zal de omgeving van deze entrees druk zijn; doel daarvan is dat ze de plekken, waar sprake is van kwetsbare natuur en waar behoud en versterking van natuurkwaliteiten voorop staan, ontlasten.

De entrees onder de infrastructuurbundels van de A4 en de A10 zijn nu nog anonieme en onprettige onderdoorgangen. De ambitie is de routes veilig en herkenbaar te maken. En van de ruimtes onder de viaducten prettigere zones, met kansen voor sport en cultuur in de openbare ruimte, waar in de toekomst kleurige en soms ook

[1] **Naar een idee van Erik Hobijn**

muzikale uitingen zijn toegevoegd. Deze entrees leiden bezoekers van de stad naar Landschapspark de Oeverlanden en omgekeerd.

Naast de drie hoofdentrees zijn De Oeverlanden ook met kleinere Speciaal is het voorstel een groene entreezone te realiseren ter hoogte van de Johan Huizingalaan en de mogelijk nieuwe metrohalte van de verlengde Noord-Zuidlijn. Deze zone ontsluit en verbindt De Oeverlanden in de toekomst op een herkenbare maar vooral ook bij het gebied passende manier met het Schinkelkwartier, stadsdeel Nieuw West en andere delen van de stad. De groene entree biedt bezoekers een heldere oriëntatie vanuit het Schinkelkwartier en het innovatie district naar het Nieuwe Meer waarbij in het ontwerpproces rekening wordt gehouden met de kwetsbaarheid van het daar gelegen moerasbos, Riekerbos en de aanwezige biodiversiteit. Mogelijk wordt hier een koppeling gemaakt tussen de nieuwe verbinding van het Christoffel Plantijnpad en die van de Johan Huizingalaan naar het Nieuwe Meer.

De nieuwe recreatieve oeverroute verbindt de verschillende plekken en stranden met elkaar en doet ook enkele meer open oeverplekken aan waar

toegangen ontsloten, bij de Ringvaart en het Christoffel Plantijnpad. Er worden verbeteringen aan deze routes voorgesteld zodat ze beter aansluiten op het groene fiets- en wandelnetwerk van Amsterdam Nieuw-West.

De verbetering van de entrees, het routenetwerk en de mogelijke realisatie van een snelfietsroute vanuit de Zuidas naar Schiphol als hoofdroute in het netwerk bieden fietsers en voetgangers in de toekomst een goed houvast voor de oriëntatie en de bereikbaarheid van, naar en in Landschapspark De Oeverlanden. Er zijn aftakkingen voorzien van de snelfietsroute richting De Oeverlanden en in combinatie met de recreatieve oeverroute krijgt het netwerk een heldere structuur. Vanaf de Anderlechtlaan en ook de Johan Huizingalaan kan de bezoeker ervaren dat het Nieuwe Meer nabij is, het water glinstert in de verte en de verbeterde route nodigt in de toekomst uit om door te wandelen of waar mogelijk te fietsen naar het water. De herinrichting van de entrees en het routenetwerk maken dat bezoekers bij aankomst in De Oeverlanden een duidelijke en herkenbare keuze hebben, kies ik voor de prachtig zicht is op het water enerzijds en op een meer ‘stedelijke’ horizon anderzijds.

drukkere zones met recreatieve voorzieningen of ga ik de andere kant op waar ik van de natuur en de rust kan genieten?

1.9 Beheer, onderhoud en veiligheid: belangrijke randvoorwaarden voor de toekomst

De voorstellen voor natuurversterking en de ruimtelijke ingrepen voor een grotere recreatief (mede)gebruik maken landschapspark De Oeverlanden voor de toekomst waardevol. Het gebied kan in 2040 op meerdere punten een veelzijdig natuurgebied met grote (recreatieve) betekenis worden voor de groeiende metropool Amsterdam. Echter, de kwaliteit van het gebied is voor een groot deel ook afhankelijk van wat er gebeurt met beheer, onderhoud, toezicht en handhaving. In de huidige situatie, waarin sprake is van een groeiend aantal bezoekers en toenemende recreatiedruk, wordt door een groot aantal bezoekers en stakeholders al aangegeven dat het beheer en onderhoud van de Oeverlanden extra aandacht nodig heeft en dat de toezicht en handhaving, met name in de drukke zomerperiodes, te kort schiet.

Op korte termijn is het voorstel om een pilot te starten waarin gastheren/vrouwen of een parkconciërge worden ingezet om (het gevoel van) de veiligheid te verbeteren en de bezoekers een aanspreekpunt te bieden voor vragen of opmerkingen. Voor de lange(re) termijn is een aanpassing van de beheersorganisatie en een hernieuwde visie op de inzet van toezicht, handhaving en veiligheid noodzakelijk. Meer aandacht voor deze thema's is essentieel én noodzakelijk om de gestelde ambities waar te kunnen maken en ervoor te zorgen dat het Landschapspark ook in de toekomst van grote betekenis blijft voor Amsterdam. De ontwikkelstrategie biedt de handvatten voor het op korte termijn verder uitwerken van de noodzakelijke kaders op deze onderwerpen.

Fietsers in de Oeverlanden, N. Vafa, 2020

Entree Anderlechtlaan, J. Voets, 2020

Entree Oude Haagseweg, J. Voets, 2020

Entree Jaagpad, N. Vafa, 2020

Entree Johan Huizingalaan, J. Voets, 2020

Entree Adam Smithplein, J. Voets, 2020

Entree Ringvaartdijk, J. Voets, 2020

2. DE URGENTIE

Strand in De Oeverlanden, E. van Eis, 2014

2.1 Gebied in de luwte

De oorspronkelijke Oeverlanden, gelegen tussen het Nieuwe Meer, de Ringvaart en A4/A10 hebben jarenlang in de luwte van de stad gelegen. Door deze relatief geïsoleerde ligging is het gebied jarenlang een soort vrijplaats geweest voor allerlei functies en heeft de natuur zich kunnen ontwikkelen tot waardevolle natuurgebieden met bijzondere en veelal ook ruige natuur. Het gebied is bereikbaar via onprettige en soms moeilijk te vinden onderdoorgangen.

De vrijwilligers van de vereniging De Oeverlanden Blijven! (VDOB!) beheren al sinds de jaren tachtig grote delen van het gebied, kunstenaars vestigden zich op de landtong in de gebouwen van de Stelling van Amsterdam en in de Militaire drinkwatervoorziening iets noordelijker, cruisers – (veelal) mannen - gingen, op zoek naar seksueel contact, het centrale deel van De Oeverlanden gebruiken. Tenslotte bevinden zich in de

oorspronkelijke Oeverlanden tuinpark Ons Buiten, twee jachthavens en een surfclub. Ten noorden van de A4, ook onderdeel van het projectgebied, liggen ook nog vier tuinparken, het Siegerpark en sportpark Sloten. Het totale gebied is een lappendeken van activiteiten die elkaar niet altijd even goed verdragen. Zie afbeelding 3 voor een overzicht van de huidige functies en gebruikers.

Gemeente Amsterdam

Gebruikers

Ontwikkelstrategie
Landschapspark de Oeverlanden

1- Sportpark Sloten-West
2- Vereniging van Amateur-Tuinders
3- Volkstuinpark Eigen Hof
4- Sportpark Sloten
5- Nieuw en Meer, Kunst en bedrijven
6- Jachthaven de Boekanier
7- Restaurant Aquarius
8- Tuinpark Lissabon
9- Siegerpark
10- Manege de Ruif
11- Kantoor PwC
12- Gedooggebied cruisers
13- NME-centrum, De Waterkant
14- Jachthaven Onklaar Anker
15- Sportclub Amsterdam Windsurfing
16- Tuinpark Ons Buiten
17- Hondenschool Instinctive

2.2 Toenemende stedelijke druk

Ondanks de geïsoleerde ligging worden De Oeverlanden de laatste jaren door steeds meer mensen ontdekt. Dat is geen wonder: onder Amsterdammers groeit de behoefte aan groen om dichtbij huis te recreëren exponentieel. De bezoekerscijfers van de stadsparken zijn de laatste jaren verdubbeld, soms verzesvoudigd. De inwoners van de verdichtende stad hebben elke vierkante meter groen hard nodig. Vooral de combinatie groen en water dichtbij de stad werkt als een krachtige magneet, zo blijkt uit het Grote Groenonderzoek (2018). De Oeverlanden beschikken over enkele kilometerslange oever, grenzend aan goed zwemwater. Langs die oever zijn nu een aantal kleine zwemstrandjes, die op mooie dagen druk bezocht worden door de bewoners van de stad en vanuit Badhoevedorp. Een vergelijkbaar gebied, de Westbroekplas plas bij Velserbroek, trekt jaarlijks rond de half miljoen bezoeken, met een ‘bedieningsgebied’ van rond de 40.000 inwoners.

Afbeelding 3

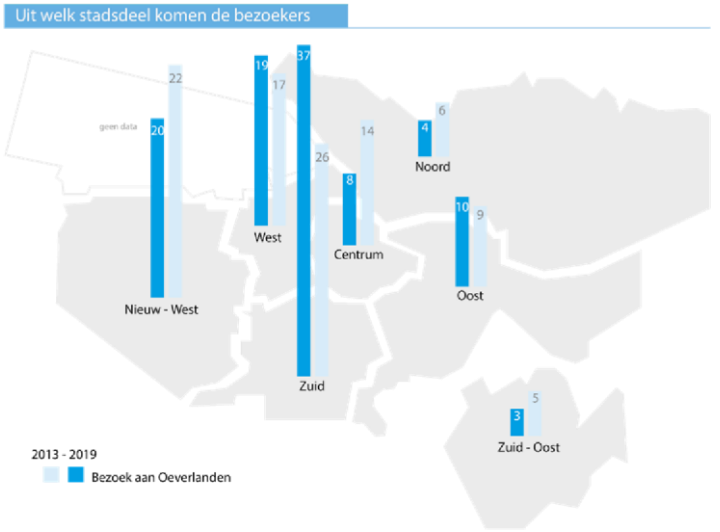

Het afgelopen jaar, tijdens de coronapandemie, was het zichtbaar drukker in De Oeverlanden en de verwachting is dat de druk op De Oeverlanden de komende jaren fors zal toenemen door:

- De groei van het aantal inwoners van Amsterdam.
- Een groot aantal stedenbouwkundige ontwikkelingen in de directe omgeving.
- De stijgende behoefte van de bewoners van Amsterdam aan groen en de benutting van dat groen in de nabije woonomgeving.

Tot 2050 moeten er 150.000 woningen bijkomen in de bestaande stad. Die toestroom naar de stad heeft gevolgen voor het gebruik van de openbare ruimte. De drukte is nu al zichtbaar en voelbaar, ook in De Oeverlanden.

In de directe omgeving van De Oeverlanden zijn grote stedelijke

gebiedsontwikkelingen in voorbereiding of in uitvoering: ten noorden van De Oeverlanden komt het Schinkelkwartier (toevoeging 11.000 woningen, 1.000.000 m2 aan werkruimte voor zowel kantoren als bedrijfsruimten –

Grote Groenonderzoek, Gemeente Amsterdam, 2018

De Oeverlanden liggen door deze ontwikkelingen niet meer buiten de stad, maar er middenin. Groeiende aantallen bewoners van Nieuw West en Zuid en gebruikers van de omliggende werklocaties gebruiken het gebied steeds intensiever voor ontspanning, ontmoeting (ook werk gerelateerd) en andere vormen van recreëren. Het gebruik van parken en ander groen is niet meer alleen het genieten van de natuur, wandelen en eendjes voeren, maar ook het ontplooien van andere activiteiten als sporten, 'chillen', barbecueën, culturele voorstellingen en horeca bezoeken. Amsterdammers zijn namelijk uithuiziger dan ooit. Dat komt omdat onze kenniseconomie meer interactie vereist, (digitale) sociale media tot meer fysieke buitenontmoetingen leiden, we veel meer dan vroeger meerdere en verschillende interesses hebben die we 'buiten' consumeren, werk-, zorg- en vrijetijd meer in elkaar overvloeien zodat we meer buiten zijn, en stedelijke woningen krapper worden (door de toename van het aantal kleine woningen en een toenemend aantal mensen per woning). Dit laatste compenseren we door meer de openbare ruimte op te zoeken.

Het aantal bezoekers aan De Oeverlanden zal dus verveelvoudigen ten opzichte van nu, maar vooral het type bezoek zal veranderen van laagfrequent en meer op de natuur en rust gericht naar hoogfrequent en relatief meer gericht op 'stedelijke' groenactiviteiten. De Oeverlanden zijn nu niet berekend op dit type bezoeker. Met als resultaat mogelijk toenemende frictie tussen verschillende groepen recreanten.

waarvan 700.000m2 al is gerealiseerd en nog eens 350.000 m2 voorzieningen) en aan de westkant van de Zuidas wordt gewerkt aan Verdi (realisatie van ongeveer 2.000 woningen, sportvoorzieningen en uitbreiding van kantoorruimte). In beide gebieden wordt nadrukkelijk ook ingezet op meer groen en het verbinden van de verschillende groengebieden in de nabijheid van Verdi en Schinkelkwartier. Het huidige Rieker Businesspark wordt, als onderdeel van het Schinkelkwartier, ontwikkeld tot het Innovatie District Nieuwe Meer en er wordt ingezet op meer functiemenging in dit gebied (wonen en werken).

Ook op andere locaties in Nieuw-West worden stedelijke verdichtingsprojecten voorbereid of al uitgevoerd. In het kader van het onderzoek Zuidwest Amsterdam – Schiphol – Hoofddorp worden met het rijk en de regio de verbindingen tussen Hoofddorp, Schiphol en Station Zuid onderzocht. Onderdeel van deze studie is een mogelijke doortrekking van de Noord-Zuid metrolijn richting Schiphol langs de A4, met een mogelijk station bij de Johan Huizingalaan. Tenslotte wordt momenteel gewerkt aan ZuidasDok.

Daarnaast maakt een eventuele metrohalte bij de Johan Huizingalaan van De Oeverlanden één van de best bereikbare Amsterdamse groengebieden buiten de Ring, waardoor het voor mensen die verder weg wonen ook aantrekkelijk wordt het gebied te bezoeken. Dat is geen bedreiging voor de groenfunctie en de natuurwaarden van het gebied, het betekent juist dat het groene karakter van De Oeverlanden meer waard wordt voor de stad.

Onderstaande ontwikkelingen vatten samen waarom een ontwikkelstrategie nú noodzakelijk is:

1. De stad neemt toe in bevolkingsomvang.
2. Het Schinkelkwartier en de Zuidas (Verdi), gebiedsontwikkelingslocaties in de nabijheid van De Oeverlanden, worden getransformeerd en verdicht naar gemengde woon- en werkgebieden. Ook wordt er ingezet op meer

groen en op het verbinden van het groen in het Schinkelkwartier en Verdi met De Oeverlanden.

3. De uithuizigheid van Amsterdammer en het gebruik van groene openbare ruimte (in de nabijheid van de woning) neemt sterk toe.

Tenslotte zijn er de afgelopen jaren meerdere ruimtelijke claims waarvoor De Oeverlanden als potentiele locatie in beeld is (geweest). Om die ruimtelijke claims goed te kunnen afwegen is het belangrijk een helder afwegingskader te hebben op basis waarvan de juiste beslissingen genomen kunnen worden. De ontwikkelstrategie biedt dat kader. Gedurende het totstandkomingsproces van de ontwikkelstrategie is het afgelopen jaar al een aantal richtinggevende uitspraken gedaan ten aanzien van een aantal grote ruimteclaims (zie ook hoofdstuk 5).

SAMEN BOUWEN AAN BEREIKBAARHEID
HET GEBIEDSGERICHTE BEREIKBAARHEIDSPROGRAMMA METROPOOLREGIO AMSTERDAM
PROGRAMMALIJN ZUIDWEST AMSTERDAM-SCHIPHOL-HOOFDDORP
De ontwikkelstrategie van Zuidwest Amsterdam-Schiphol-Hoofddorp
Het gebied tussen Amsterdam Zuid en Hoofddorp heeft alle potentie om uit te groeien tot dé internationale entree van Nederland. Het ligt strategisch bij de binnenstad, de Zuidas en Schiphol. Ook is het nationaal en internationaal goed verbonden door middel van een uitstekend openbaarvervoernetwerk en via de luchthaven. Duurzame ontwikkeling van dit gebied - met een goede balans tussen wonen en werken, bereikbaarheid, voorzieningen, groen en internationale oriëntatie - is hierbij van belang.
Binnen het programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid ontwikkelt de programmalijn Zuidwest Amsterdam-Schiphol-Hoofddorp de strategie om het gebied te transformeren tot dé internationale entree van Nederland. Het neemt hierbij alle uitdagingen en toekomstige ontwikkelingen op het gebied van bereikbaarheid, verstedelijking, economie, leefbaarheid en duurzaamheid in ogenschouw.
De uitdagingen in het gebied
De Metropoolregio Amsterdam (MRA) is een bloeiende en groeiende regio. Om een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat te behouden, moet de bereikbaarheid op peil blijven. Want de wegen en het openbaar vervoer hebben hun grenzen al bijna bereikt. En tot 2040 komen er nog ruim 208.000 woningen en veel nieuwe werklocaties bij. De MRA heeft daarbij stevige concurrentie van andere sterke regio's in Europa. Stedelijke regio's worden wereldwijd steeds belangrijker als economische motor, ook in Nederland.
Het gebied tussen Amsterdam Zuid en Hoofddorp biedt door zijn unieke ligging en grote dynamiek veel kansen voor ontwikkeling. Maar sterke verstrengeling en het dichtslibben van het gebied zijn daarbij grote uitdagingen. Er wordt al veel geïnvesteerd in de bereikbaarheid. Toch zal het systeem zonder extra
ZUIDWEST AMSTERDAM - SCHIPHOL - HOOFDDORP
2022 TOT 2040
Amsterdam
A5
A9
A5
A4
Schiphol
Hoofddorp

Gemeente Amsterdam
Projectnota Schinkelkwartier
Van werkgebied tot stadswijk
Concept voor inspraak
December 2020
Projectgroep Schinkelkwartier

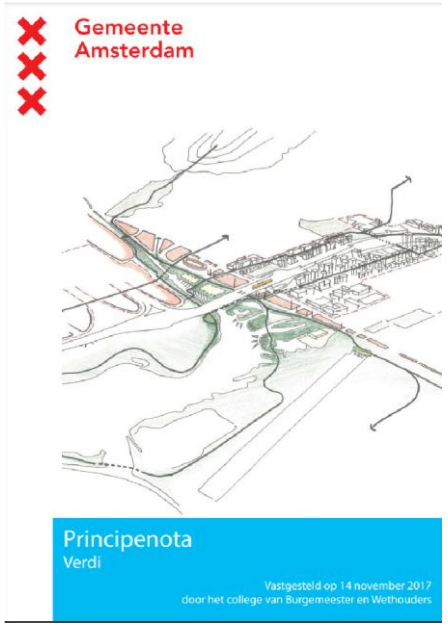
Gemeente Amsterdam
Principenota
Verdi
Vastgesteld op 14 november 2017
door het college van Burgemeester en Wethouders

RAPPORT
MKBA-light MIRT Onderzoek ZWASH
Schaalsprong Bereikbaarheid
Analyse van de maatschappelijke kosten en baten van maatregelenpakketten ten behoeve van een schaalsprong in bereikbaarheid binnen de corridor Zuidwest Amsterdam - Schiphol - Hoofddorp
Klant: Programmaraad Samen Bouwen aan Bereikbaarheid
Referentie: BG9450-RHD-19-05-20-Z-0003
Status: D/P02.00
Datum: 19 mei 2020
Buck Consultants International
Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

3. OPDRACHT EN WERKWIJZE

Veerpont Nieuwe Meer, R. Mouw, 2018

3.1 Bestuursopdracht Ontwikkelstrategie Oeverlanden

Het College van B&W heeft in november 2019 opdracht gegeven een ontwikkelstrategie voor De Oeverlanden op te stellen voor de langere termijn (horizon 2040) gericht op kwaliteitsverbetering van het huidige groen, zowel wat betreft de gebruikswaarde voor recreanten als de natuurwaarden. De Ontwikkelstrategie biedt tevens het gevraagde afwegingskader voor de korte termijn, zodat ruimteclaims die op De oeverlanden afkomen helder en inzichtelijk kunnen worden afgewogen op wenselijkheid en haalbaarheid. Op afbeelding 4 is het projectgebied weergegeven.

Afbeelding 4

Het gebied waar de bestuursopdracht betrekking op heeft wordt begrensd door de Ringvaart, de A4, het Nieuwe Meer en de Schinkel, met de volgende aantekeningen. • Sportpark Sloten, het Siegerpark en de volkstuinparken Lissabon, Het Oude Bijenpark, VAT en Eigen Hof worden ook betrokken bij de ontwikkelstrategie voor de lange termijn. Hierbij is het uitgangspunt dat deze gebieden groen blijven en hun functie behouden.

- Het bepalen van het mogelijke traject van de NoordZuidlijn is geen onderdeel van dit project. We houden rekening met een reservering voor een metrostation bij de Johan Huizingalaan. Een metrostation bij de Anderlechtlaan is in de ontwikkelstrategie niet aan de orde, maar wordt niet onmogelijk gemaakt.
- Het deel van het gebied tussen de Oude Haagseweg en de A4 dat niet in de hoofdgroenstructuur zit blijft in principe buiten beschouwing.
- Het onderzoeken van de verbindingen met andere gebieden (Amsterdamse Bos, Schinkelkwartier, Riekerzone, Nieuw-West, Zuidas etc.) over land en water hoort nadrukkelijk bij de opdracht.
- De Sloterweg en het Amsterdamse Bos en het beheer ervan vallen niet onder dit project.

De bestuurlijk opdrachtgevers hebben de bestuursopdracht op 23 april 2020 aangescherpt, door de volgende zeven uitgangspunten voor de ontwikkeling van het gebied vast te stellen:

1. De Oeverlanden worden een grootstedelijk natuur- en recreatielandschap voor alle Amsterdammers.
2. De ligging aan het water bepaalt de identiteit van het gebied.
3. De Oeverlanden zijn een gebied met een kwetsbare, waardevolle natuur en een hoge biodiversiteit. Deze biodiversiteit is een belangrijke onderlegger voor het uiteindelijke ontwerp het gebied.
4. De aanwezigheid van kunstenaarswerkplaatsen aan de westkant van De Oeverlanden en de nabijheid van het complex de Rijkshemelvaart bieden kansen om kunst door het hele gebied heen een speciale plaats te geven en te integreren in het ontwerp voor het gebied.
5. Recreatieve mogelijkheden worden geoptimaliseerd en uitgebreid waardoor verblijven aantrekkelijker wordt. Hierbij is specifieke aandacht voor het beter faciliteren van gezinnen met kinderen en van nieuwe doelgroepen die nu nog niet in het gebied komen.
6. Als eerste zetten we in op het versterken van kwetsbare natuurwaarden, het verbeteren van de entrees en het verbeteren van de interne routestructuur voor wandelaars en fietsers.
7. Er is een ruimtelijke en functionele relatie met stedelijke projecten in de directe omgeving van De Oeverlanden, vooral Schinkelkwartier en Verdi.

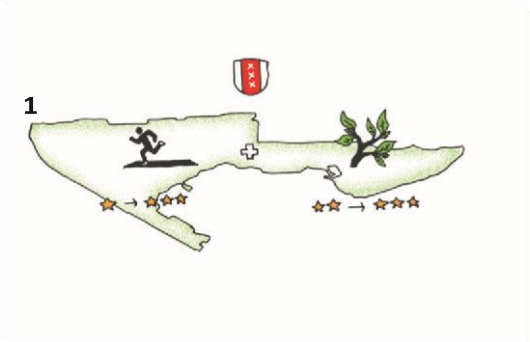

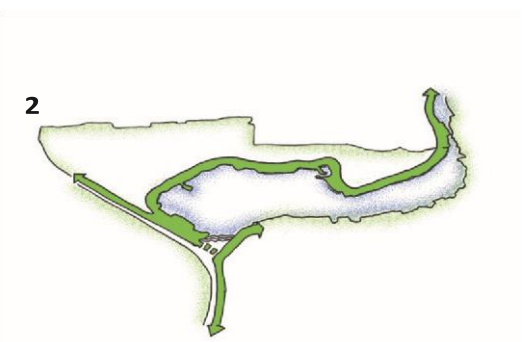

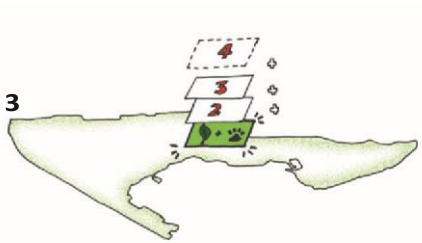

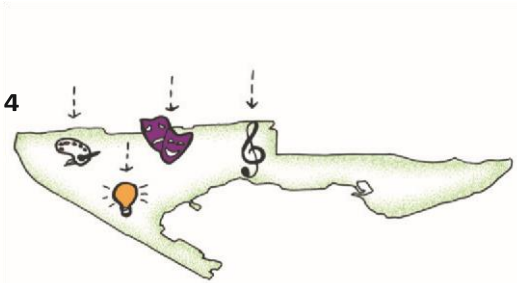

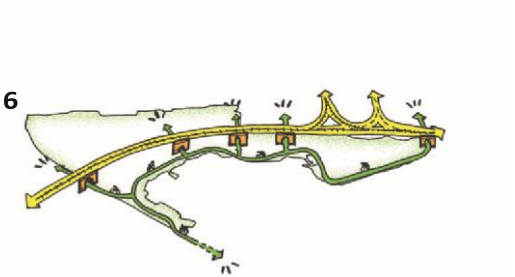

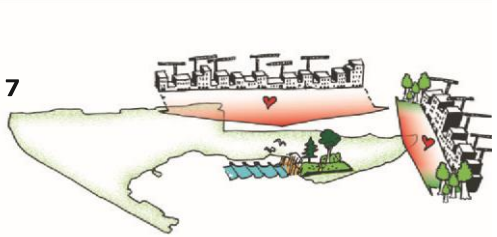

3.3 Co-creatie met kernteam Oeverlanden - Sloten De ontwikkelstrategie is, onder leiding van Ruimte en Duurzaamheid, opgesteld door de projectgroep Oeverlanden – Sloten. Deze projectgroep bestaat uit medewerkers van de gemeentelijke directies Sport en Bos, Verkeer & Openbare Ruimte, stadsdeel

Nieuw-West, Ingenieursbureau, Ruimte en Duurzaamheid, Juridisch bureau en Economische Zaken. De projectgroep heeft gebruik gemaakt van de informatie die is verzameld in het project “Groot Amsterdamse Bos”, waarbij in 2018 en 2019 een flink aantal ontwerpateliers uitgebreide informatie en wensen heeft opgeleverd van belanghebbenden binnen en buiten het gebied. Daarnaast is er nieuwe informatie aan toegevoegd door gebruik te maken van actuele resultaten van het Groot Groenonderzoek en ook door in co-creatie samen te werken met stakeholders uit het gebied. Tenslotte is de projectgroep regelmatig op werkbezoek in het gebied geweest.

Na de formele start van het project is de samenwerking gezocht met het kernteam Oeverlanden - Sloten. Vier grote gebruikers van De Oeverlanden hadden zich naar, aanleiding van het project Groot Amsterdamse Bos én hun zorg over het ontbreken van gebied specifieke (natuur)kennis in dat traject, verenigd en een kernteam samengesteld. De vier partijen die in het kernteam zijn vertegenwoordigd zijn de vereniging De Oeverlanden Blijven, tuinpark Ons Buiten, watersportvereniging Onklaar Anker (en daaraan verbonden de watersportbond en meerdere jachthavens) en kunstenaarscomplex Nieuw en Meer. In een aantal, soms digitale sessies is met dit kernteam samengewerkt aan de Nota van Uitgangspunten en aan de inhoud van de ontwikkelstrategie. De inhoud van de concept ontwikkelstrategie is dankzij de co-creatieve samenwerking grotendeels in lijn met de ideeën van het kernteam.
De grote betrokkenheid van de huidige gebruikers van het gebied en de duidelijke invloed die ze hadden en hebben op de inrichting en het beheer van het gebied maken De Oeverlanden uniek op Amsterdamse schaal. Het is mede aan deze betrokkenheid te danken dat De Oeverlanden nog groen zijn, hoge natuurwaarden hebben en op veel plaatsen een ruig karakter. De samenwerking met de huidige gebruikers bij de totstandkoming van de ontwikkelstrategie maakt dat er van het begin af aan aandacht is voor de unieke kwaliteiten van het gebied maar ook voor transparantie over de opdracht om De Oeverlanden in de toekomst ook aan andere, nieuwe gebruikers te presenteren.

Bezoek cruisegebied, J. Voets, 2021

De ontwikkelstrategie betekent voor De Oeverlanden namelijk ook dat er naast de huidige gebruikers ook ruimte komt voor Amsterdammers die het gebied in de komende jaren ontdekken om te wandelen, fietsen, zwemmen, in de zon liggen, sporten, ontmoeten, lunchen of werken.

3.4 Participatie en betrokkenheid in de omgeving Naast de samenwerking met kernteam Oeverlanden – Sloten is het afgelopen jaar op verschillende deelopgaven nauw samengewerkt met de projectteams van de omliggende en/of relevante stedelijke projecten. Denk dan bijvoorbeeld aan de projectgroep Schinkelkwartier met wie we op zoek zijn gegaan naar de (on-)mogelijkheden van de inpassing van sportvelden in De Oeverlanden en het gezamenlijk ontwerpen van een nieuwe entree van De Oeverlanden bij de Johan Huizingalaan. Met projectgroep Westtangent zijn we, voor zover nog mogelijk, gezamenlijk gaan kijken naar het ontwerp van de Anderlechtlaan en de Oude Haagseweg en hebben we met collega’s van Afval en Grondstoffen,

stadsdeel Nieuw West en de projectgroep Locatieonderzoek nieuwe onderstations Amsterdam nauw samengewerkt op specifieke vraagstukken.

Tenslotte is er in de afgelopen maanden ook gesproken met vertegenwoordigers uit het Rieker Businesspark, hotel Mercure, Aquarius, Amsterdam Windsurfing, Nauta Plan Ontwikkeling B.V. (de ontwikkelaar van de voormalige commerciële jachthaven De Boekanier op de Landtong), een aantal bewoners uit de omgeving en met vertegenwoordigers van onder meer het COC Amsterdam en stichting platform Keelbos. Naast het uitwisselen van informatie over de bestuursopdracht en de opgaven van de gemeente Amsterdam is tijdens de ontmoetingen en de gesprekken specifiek stilgestaan bij de zorgen en dilemma's die de stakeholders ervaren bij De Oeverlanden maar ook bij hun specifieke wensen en ambities. Belangrijke rode draad is de waardering die organisaties en andere belanghebbenden hebben voor het bijzondere karakter van De Oeverlanden en hun wens de kwaliteit van de natuur en het groen in de toekomst te behouden, te versterken en daar waar mogelijk beter te verankeren in de omgeving.
In de voorliggende ontwikkelstrategie zijn de resultaten van de co-creatie, van de gesprekken met bovengenoemde organisaties en collega projectgroepen zoveel mogelijk vertaalt naar concrete ontwikkelrichtingen en voorstellen. Punten die niet zijn overgenomen komen in een volgende fase waarin wordt gewerkt aan integrale ontwerpopgaven opnieuw op tafel.

In de komende fase is het dan ook essentieel opnieuw ruimte te bieden voor de inbreng van organisaties en bewoners en daarnaast ook samen te (blijven) werken met de collega's van omliggende projecten.

Fietsbezoek aan de Oeverlanden, J. Voets, 2020

4. HUIDIGE SITUATIE

Spelevaren op het Nieuwe Meer, E. van Eis, 2014

4.1 Historische verkenning: een lappendeken aan functies

De Oeverlanden, het gebied ten noorden van het Nieuwe Meer en ten zuiden van de A4, is tot een landschap geworden waarop de geschiedenis nu eens met pen dan weer met een dik viltstift krassen heeft aangebracht of klein omgrensde vlekken heeft gemarkeerd, uitgegomd en opnieuw gevuld. Elke laag van de geschiedenis bleef echter zichtbaar. Stukjes agrarische verkavelingen die teruggaan tot de 11de eeuw zijn terug te vinden tussen de wegen of in de uitleg van de volkstuinen. De Ringvaart en de Ringdijk rond de Haarlemmermeerpolder trekken een duidelijke grens tussen Amsterdam en de droogmakerij, belangrijke voorzieningen van de Stelling van Amsterdam liggen verspreid in het gebied, verschillende sportparken werden aangelegd en werden weer verplaatst. Op het leeggekomen terrein kwam kantoren- of woningbouw. De grootste ingreep in De Oeverlanden was de aanleg van de snelweg, die over het gebied de schaal van de regio legde en zich daarbij nauwelijks iets aantrok van voorgaande ontwikkelingen.

Jac. P. Thijsse wees het gebied rond het Nieuwe Meer in 1908 aan als ideale locatie voor een parklandschap. Zijn idee kreeg vorm in het Algemeen Uitbreidingsplan (AUP) van 1935 waarin het Nieuwe Meer als centrum van een recreatielandschap werd gedacht. Volkstuinparken en sportparken op de noordelijke oever vulden de stedelijke voorzieningen aan. De komst van de roeibaan in het Amsterdamse Bos en de jachthaven aan de oostzijde van het Nieuwe Meer was tekenend voor de populariteit van de watersport in de jaren dertig.

Rijksweg 4, wat nu de Oude Haagseweg wordt genoemd, is aangelegd in het kader van het 2e Rijkswegenplan 1927. De verbinding die noodzakelijk werd geacht door de toename van het regionale autoverkeer, sneed weliswaar diagonaal door het landschap richting Schiphol, maar bleef door de profilering wel deel van het landschap uitmaken. Herzieningen van het AUP in 1950 en 1955, ingegeven door de toegenomen mobiliteit en de behoefte aan meer zand voor de aanleg van de naoorlogse wijken, leidden tot grootschalige ingrepen in het gebied. Door zandwinning verdubbelde het wateroppervlak van het Nieuwe Meer.

Door de aanleg van de snelweg raakten De Oeverlanden meer geïsoleerd van de stad te liggen en ontstond er meer ruigtegebied in

Recreanten aan Nieuwe Meer, F. Brusselman, 1991/ Topotijdreis.nl, 2021/ Jaagpad, Stadarchief Amsterdam, 1975/ Magazijn van Bijzondere Opkomt, CHV Groot Amsterdamse Bos, 1972/ Volkstuinpark Ons Buiten, CHV Groot Amsterdamse Bos, 1937/ Vogelvlucht perspectief AUP, CHV Groot Amsterdamse Bos, 1935

De Oeverlanden. Tuinpark Ons Buiten is begin jaren vijftig en door de aanleg van de infrastructuur fors in omvang afgenomen, het Nieuwe Meer is in die periode juist groter geworden als gevolg van zandwinning. Naast tuinpark Ons Buiten liggen er nog vier volkstuinparken in het projectgebied, allen ten noorden van de A4; dit zijn Lissabon, Het Oude Bijenpark, Eigen Hof en VAT. Ons Buiten, het grootste tuinpark in het gebied met bijna 450 tuinen, is het hele jaar door geopend voor bezoekers via de hoofdingang; van 1 april tot eind oktober zijn er drie ingangen, allen gelegen aan de Riekerweg. Ook de andere tuinparken zijn een grootdeel van het jaar opengesteld voor bezoekers.

Het ateliercomplex Nieuw en Meer op de landtong heeft een rijke (cultuurhistorische) geschiedenis. De eerste gebouwen dateren uit 1918 en maakten onderdeel uit van de Stelling van Amsterdam, waar het bekend is onder de naam Magazijn voor Bijzondere Opkomst. Het oprichten van een stichting in 1988 en de formele erfpachtsituatie sinds 1991 betekenden het startpunt van omvangrijke verbouwingen. Inmiddels hebben ruim 100 kunstenaars en aanverwante bedrijven er hun intrek genomen.
De initiatieven die er ontplooid worden nemen een belangrijke plek in het culturele landschap van de stad in en de kunstenaars van Nieuw en Meer trekken ook nationaal en internationaal de aandacht. De gebouwen zijn inmiddels aangemerkt als gemeentelijk monument.

De lange oeverlijn van De Oeverlanden bestaat uit kleine strandjes, minder toegankelijke oevers in het westen, in het middendeel en ter hoogte bij het Jaagpad en oevers die alleen voor leden zijn opengesteld (bij de jachthaven van de Watersportvereniging Onklaar Anker en bij de jachthaven op de landtong in het westen van het gebied).

De Kostverlorenvaart, de Schinkel, het Nieuwe Meer en de Ringvaart zijn samen een belangrijke doorvaartroute voor zowel de beroepsvaart als de recreatieve vaart (onderdeel van de Staande Mast Route van Zeeland naar Friesland). De Oeverlanden zijn dan ook dé plek om deze drukke scheepsvaart te beleven. Om de verschillende voorzieningen in het gebied bereikbaar te maken zijn wegen en paden aangelegd.

De wijk Nieuw-Sloten, het dorp Sloten, de Hoofddorppleinbuurt, het te ontwikkelen Schinkelkwartier en de overige gebieden van stadsdeel Nieuw West en Zuid zijn door de infrastructuurbundel van de A4 en het spoor gescheiden van de oorspronkelijke Oeverlanden.

Deze bundel vormt een dusdanige barrière tussen het gebied en de rest van Amsterdam dat de toegankelijkheid, bereikbaarheid en gevoelde nabijheid van De Oeverlanden op dit moment gering zijn.

Een deel van De Oeverlanden is sinds de jaren zeventig bekend als homo-ontmoetingsplek. Destijds waren De Oeverlanden braakliggend terrein zonder echte bestemming, er vond zandwinning plaats, waardoor een grillig grondoppervlak ontstond met spontane begroeiing. Het gebied werd op een gegeven moment zelfs gebruikt als vuilstort plaats voor het overschot van de bouw, de restanten hiervan zijn soms nog terug te vinden in het gebied. Daartussen begonnen de eerste mannen te cruisen. Het homoseksuele vriendenpaar Anton Schlepers en Henk Gerritsen waren in die periode belangrijk, ook omdat zij in de jaren 80, samen met anderen, succesvol actie hebben gevoerd tegen woningbouwplannen in De noordelijke Oeverlanden. Buiten het uitvoeren van seksuele handelingen zijn homo-ontmoetingsplekken van oudsher ook plekken waar homo's van alle lagen van de samenleving elkaar op een natuurlijke wijze ontmoeten en zichzelf kunnen zijn. De ontmoetingsplek in De Oeverlanden is uniek in de stad. Het gebied heeft ook grote bekendheid in binnen- en buitenland. Op een gemiddelde dag zijn daar soms honderden (meestal) mannen actief. Het cruisen leidt soms tot irritaties en confrontaties met andere gebruikers van het gebied. Die wederzijdse overlast neemt toe nu de bezoekersaantallen in De Oeverlanden in brede zin toenemen. Naarmate het drukker wordt in de gedoogzone wijken de cruisers uit naar andere delen van het gebied, naar het Jaagpadbos, maar ook aan de randen bij de Oude Haagseweg aan de westzijde, die maakt dat de ervaren overlast zich ook steeds meer verspreid door het hele gebied.

In De Oeverlanden is de ongeplande zonering eigenlijk nog steeds goed waarneembaar. Een natuurlijke inrichting domineert het oostelijk deel van het gebied, het tuinpark Ons Buiten vormt daar een meer gecultiveerd deel van. De recreatieve zone overlapt deels, maar ligt vooral in het westen. De zone met de

georganiseerde buitensport en het meer dorpse karakter van Sloten en de Sloterweg bevinden zich ten noorden van de infrastructuurbundel, evenals de andere volkstuincomplexen. De cultuurzone heeft vooral betrekking op het westelijk deel van het projectgebied: het kunstenaarscomplex Nieuw en Meer en het terrein van de voormalige drinkwatervoorziening aan de Oude Haagseweg. Het middengebied is grotendeels benoemd als gedoogzone voor cruising.

4.2 Natuurwaarden

De Oeverlanden zijn een belangrijk natuurgebied op Amsterdamse schaal, en deels ook op regionale schaal. Ze maken onderdeel uit van de Amsterdamse hoofdgroenstructuur (HGS), zoals die destijds is vastgelegd in de structuurvisie 'Amsterdam 2040'.

Op de Amsterdamse Natuurwaardenkaart [2] zijn de natuurwaarden van groengebieden binnen de gemeentegrens gewaardeerd op een schaal van 1 (weinig natuurwaarden) tot 5 (topnatuur op regionale, soms landelijke schaal). Het gebied van de oorspronkelijke Oeverlanden (de zone tussen de Oude Haagseweg en het Nieuwe Meer) scoort op deze kaart een 4. De strook langs de Ringvaart een 3, en tuinpark Ons Buiten en de strook tussen Oude Haagseweg en A4 scoren op de Natuurwaardenkaart een 2. Ons Buiten heeft echter al 20 jaar het landelijk keurmerk Natuurlijk Tuinieren en dit al elf jaar met de hoogste kwalificatie van 4 stippen op een lieveheersbeestje. Na de kap van 8.000 bomen langs de A4 hebben kleine zoogdieren Ons Buiten als habitat gekozen. Daarnaast zijn er door de rijke variatie aan bomen, struiken en planten veel verschillende vogels en insecten.

Met de score 4 behoren De Oeverlanden tot de Amsterdamse topnatuur. De natuurwaarde is wat betreft de kwaliteit vergelijkbaar met dat van andere stadsrandgebieden zoals Waterland, Amsterdamse Bos, de Brettenzone, het Diemerbos, de Noorder IJplas en delen van de Tuinen van West, ook al is het wat omvang betreft vele malen kleiner. Vooral in het Amsterdamse Bos en Waterland worden de hoge natuurwaarden gecombineerd met hoge aantallen bezoekers.

De oorspronkelijke Oeverlanden zijn ook onderdeel van de Amsterdamse ecologische structuur. Het doel van de ecologische structuur is om planten en dieren zoveel mogelijk overlevingskansen te bieden. Dit kan door gebieden met elkaar te verbinden met groene wegen (bermen, slootkanten, oevers) en barrières zoals asfaltwegen en andere infrastructuur passeerbaar te maken voor dieren. Ook het westelijke deel van de strook tussen Oude Haagseweg en de A4 ligt in de ecologische structuur. Tuinpark Ons Buiten ligt er niet in. Ecologische verbindingen met andere groengebieden in de stad lopen via het spoortalud, Louis Chrispijnpad, Anderlechtlaan en Ringvaart. De ecologische structuur heeft structuurvisie-status. Dat houdt in dat ruimtelijke plannen aan deze structuur worden getoetst, en dat plannen niet mogen leiden tot vermindering van de natuurwaarden. Knelpunten in de ecologische verbindingen moeten worden opgelost.

Op een hogere schaal hebben we te maken met het landelijke netwerk van waardevolle natuurgebieden, het Natuurnetwerk (NNN) dat een provinciale uitwerking kent. Het Amsterdamse bos, het water van het Nieuwe Meer en het water van de Ringvaart liggen in het NNN. De Oeverlanden zelf dus niet. Er loopt een groene ecologische verbindingszone vanaf de oever van de Ringvaart door het gebied naar de Anderlechtlaan, ook de oever langs de Ringvaart is onderdeel van het provinciale project De Groene As waar een ecologische verbinding wordt gelegd tussen Amstelland en Spaarnwoude.

De rijkdom aan natuurwaarden van het gebied wordt vooral bepaald door de grote verscheidenheid aan landschappen en door het zorgvuldige beheer dat bijna 40 jaar wordt uitgevoerd door de Vereniging De Oeverlanden Blijven!. Dat wordt onder meer onderschreven door een onderzoek aan wilde bijen dat de gemeente in 2019 liet uitvoeren. De Oeverlanden hadden het hoogste aantal wilde bijen (48) van de elf onderzochte Amsterdamse parken. Wilde bijen zijn bij uitstek indicatoren voor een zorgvuldig uitgevoerd beheer.

[2] De Natuurwaardenkaart heeft geen planologisch-juridische status. Hij wordt niet gebruikt voor de toetsing van plannen.

De hoge natuurwaarde betekent niet dat er niets te verbeteren valt. Bij het Nieuwe Meer en de Ringvaart ontbreken in de huidige situatie geleidelijke land/water overgangen met riet, andere oeverplanten en waterplanten. Hier valt in de toekomst veel winst voor de natuur te halen. Gezien de Natuurwaardenkaart valt ook winst te halen op tuinpark Ons Buiten. Deze uitdaging hebben de tuinders lang geleden al opgepakt, wat heeft geresulteerd in het Nationaal Keurmerk Natuurlijk Tuinieren

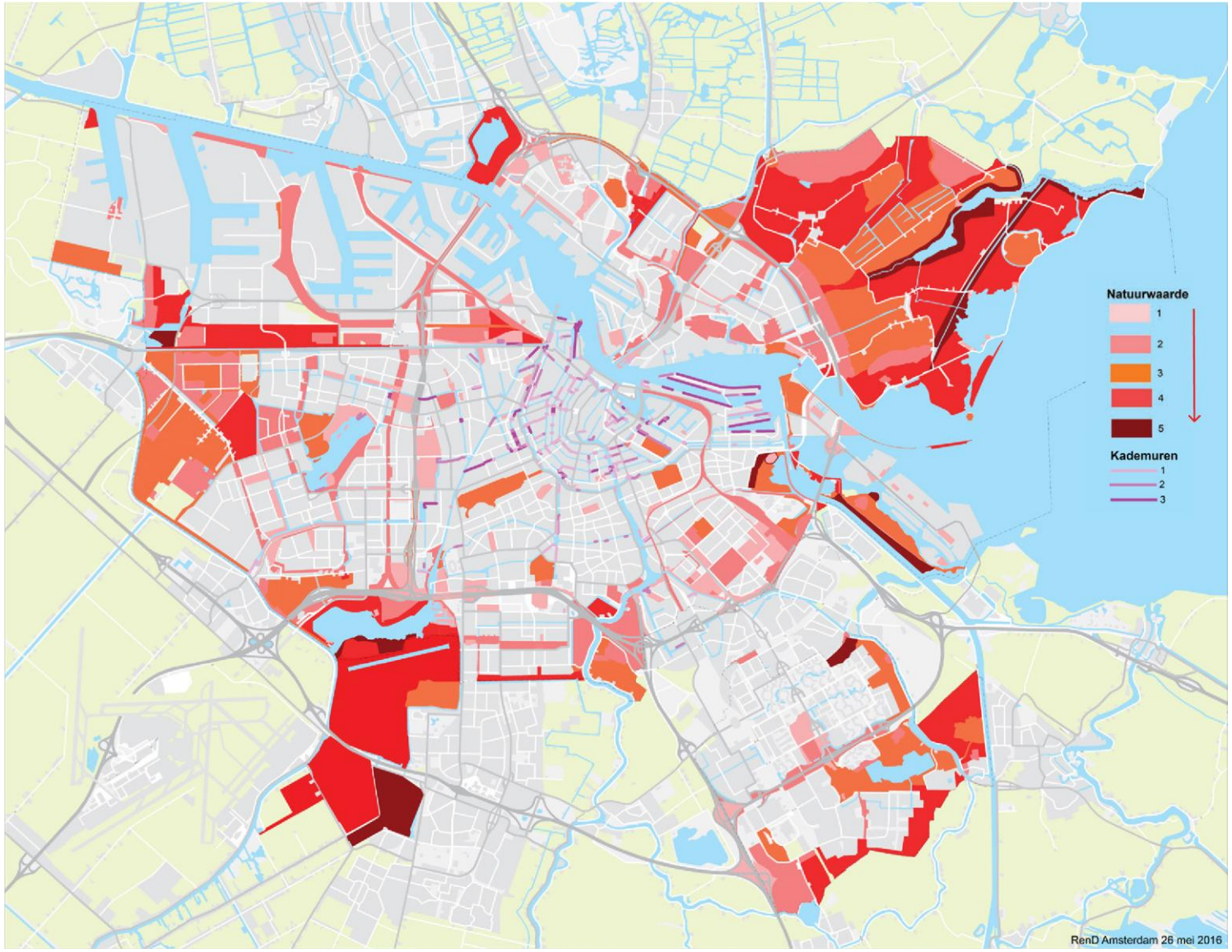

Natuurwaardenkaart, Gemeente Amsterdam, 2016

met 4 stippen. In het kader van het Natuurlijk Tuinieren is Ons Buiten bijvoorbeeld al een aantal jaren bezig met het aanleggen van zgn. verlandingsoevers, waardoor amfibieën eenvoudig in en uit de sloten kunnen komen. Daarnaast zijn er bij die verlandingsoevers in de sloten waterplanten geplant die het water zuiveren.

Op afbeelding 5 staan de huidige natuurwaarden weergegeven. Het beeld is mede gebaseerd op de inventarisatie van waardevolle en kwetsbare natuur door vereniging De Oeverlanden Blijven! en de resultaten van het onderzoek dat bureau Waardenburg in opdracht van stadsdeel Nieuw West heeft gedaan (2021).

Afbeelding 5

4.3 Bereikbaarheid en ontsluiting

De Oeverlanden zijn bereikbaar via vijf onderdoorgangen onder de A4 en de Ringweg A10: aan de oostzijde bij de Schinkel, in het midden bij de Johan Huizingalaan, het Christoffel Plantijnpad en de Anderlechtlaan en aan de westzijde bij de Ringvaart. De onderdoorgangen hebben met elkaar gemeen dat ze, vooral door de grote overspanning en de anonieme en vooral functionele vormgeving, onaantrekkelijk zijn en door wandelaars en fietsers als (sociaal) onveilig worden ervaren.

Daarnaast is het bij alle onderdoorgangen onduidelijk waar de weg je naartoe leidt: de verbinding tussen de bestaande stad en De Oeverlanden is niet zichtbaar en herkenbaar en, mede daardoor, bij veel mensen nog onbekend. Als je de infrastructuurbundel bent gepasseerd, dan kom je in de Oeverlanden met een onlogische padenstructuur waar routes voor fietsers, wandelaars en automobilisten niet op elkaar zijn afgestemd.

4.4 Recreatief gebruik

In de zomermaanden vaart in het weekeinde een pontje van De Oeverlanden naar het Amsterdamse Bos. Als fietsers op andere tijden van het Amsterdamse Bos naar De Oeverlanden willen, dan is de enige route via de sluizen over de Schinkel en het jachthavengebied nabij de Zuidas (in het oostelijk deel van het Nieuwe Meer) en of aan de westzijde via de Ringvaartdijk.

De ontsluiting van De Oeverlanden met het openbaar vervoer is gewijzigd door de komst van de Westtangent en het mede daardoor verdwijnen van de halte Oeverlanden. De bussen die door het gebied rijden komen vanuit het centrum en of van station Sloterdijk en hebben als bestemming Schiphol. De busverbindingen worden vooral gebruikt door doorgaande reizigers. Mensen met bestemming De Oeverlanden komen weinig met het openbaar vervoer.

Door de goede busverbinding naar Schiphol en de aanwezigheid van gratis parkeerplaatsen wordt de halte Oude Haagseweg ook veel gebruikt door personeel van bedrijven op en nabij de luchthaven en wordt de auto (gratis en soms langdurig) geparkeerd op de Oude Haagseweg.

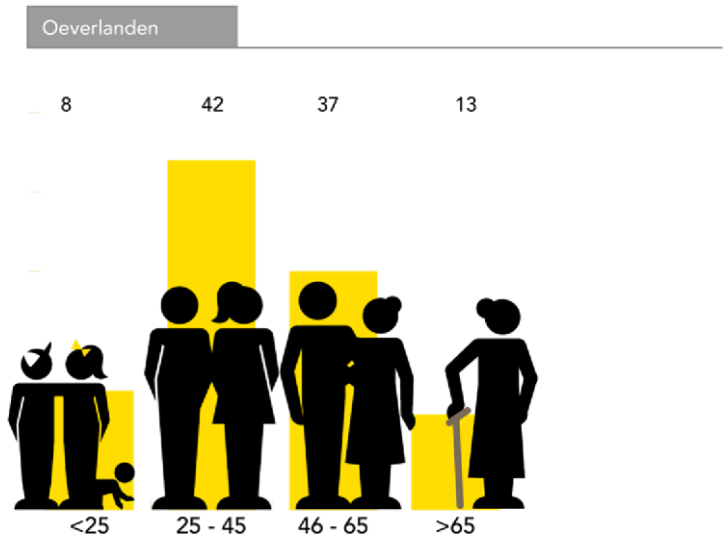

Bezoekers de Oeverlanden in percentage per leeftijdsgroep

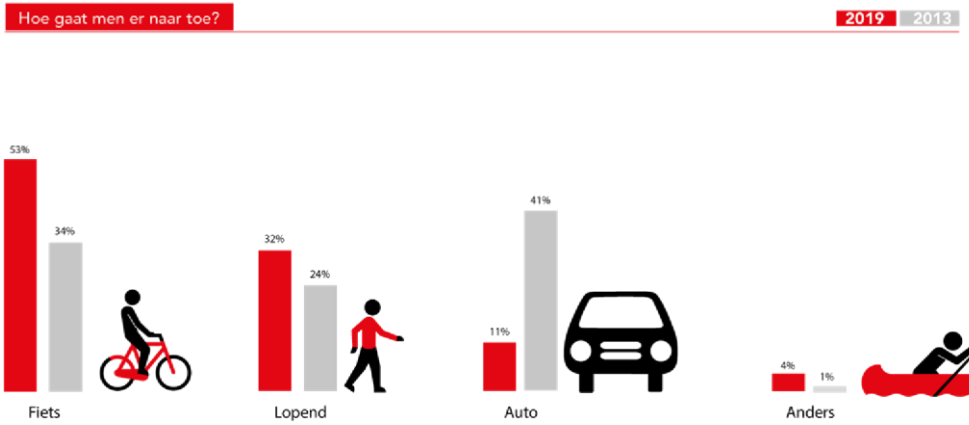

Gemeente Amsterdam, 2018

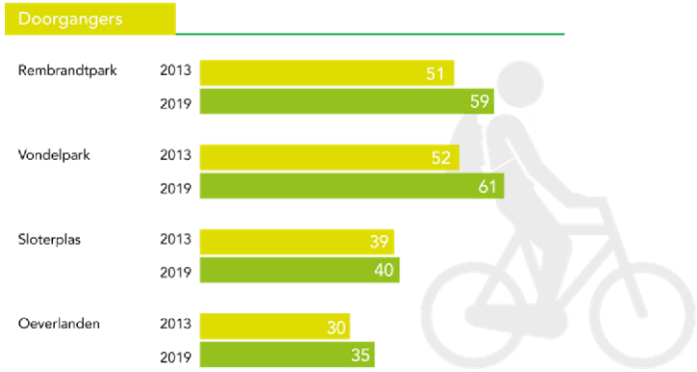

Grote Groenonderzoek,

5. RELEVANTE ONTWIKKELINGEN

5.1 Inleiding

De Oeverlanden zijn momenteel perifeer gelegen. Maar daar komt de komende jaren snel verandering in. Vanwege de grote bouwopgave die Amsterdam heeft, zijn rond De Oeverlanden stedelijke ontwikkelingen in voorbereiding of in uitvoering. In het Schinkelkwartier en Verdi (westkant Zuidas) worden forse uitbreidingen van het aantal woningen en vierkante meters werkruimte (kantoren en bedrijfsruimten) voorbereid. Ook elders in Nieuw West worden stedelijke verdichtingsprojecten voorbereid of uitgevoerd. In het kader van het MIRT-onderzoek Zuidwest Amsterdam – Schiphol – Hoofddorp (ZWASH) worden met het Rijk en de regio de verbindingen tussen Hoofddorp, Schiphol en Station Zuid onderzocht. Onderdeel van deze studie is een mogelijke doortrekking van de Noord-Zuid lijn richting Schiphol langs de A4.

Door toegenomen verstedelijking en een groeiende behoefte aan parken in de nabijheid van de woonomgeving komen De Oeverlanden steeds meer en ook in een versneld tempo in het vizier van de Amsterdammer.

Het vraagstuk om de volkstuinen maar ook andere minder openbare delen van het gebied meer toegankelijk te maken voor alle Amsterdammers en een aanbod te creëren van activiteiten die de verenigingen overstijgt, is een interessante maar pittige uitdaging voor volkstuinen, sportparken, gemeente en bezoekers.

Is dat een bedreiging voor de groenfunctie van het gebied? Integendeel. Verdichten van de stad kan immers niet zonder vergroening. Dat betekent dat de groene waarde van De Oeverlanden nog meer betekenis krijgt. Alleen zal, hoe we het ook wenden of keren, de gebruiksdruk op het gebied toenemen.

5.2 Omgevingsvisie Amsterdam 2050

Een, zeker voor de ruimtelijke inrichting van Amsterdam, bepalend beleidsdocument is de Omgevingsvisie Amsterdam. In de vastgestelde Omgevingsvisie is ‘rigoureus vergroenen’ één van de vijf strategische keuzes die het bestuur voor de komende 30 jaar neemt. Dat betekent een operationalisatie van ‘verdichten kan niet zonder vergroening’. In de qua bevolkingsomvang en functies verdichtende stad moet er meer ruimte gecreëerd worden voor mensen, planten en dieren. Resultaat moet zijn meer biodiversiteit, minder hittestress en meer wateropvang. In de Omgevingsvisie zijn De Oeverlanden

luchtfoto’s, 2020

aangeduid als landschapspark waar natuurwaarde versterkt en de recreatiemogelijkheden verbreed moeten worden.

Klimwand Streekpark Klein Oisterwijk, kleinoisterwijk.nl, 2021

SUProute Weerribben, leersup.nl, 2019

Belangrijk thema binnen de Omgevingsvisie is dat Amsterdam zó wordt ingericht dat het Amsterdammers uitnodigt tot bewegen, spelen en sporten. De Oeverlanden spelen hierin een belangrijke rol: het biedt Amsterdammers de mogelijkheid te sporten en te bewegen in een natuurlijke, gezonde omgeving.
Hoewel sportvoorzieningen strikt genomen niet alleen maar ‘groen’ zijn, maken ze wel een onlosmakelijk onderdeel uit van de groene en recreatieve netwerken in en rond de stad. De inpassing van het type sportfaciliteiten is maatwerk per landschapspark. Uitgangspunt is dat sport een positieve bijdrage levert aan de beleving van het landschapspark en deze zorgvuldig is ingepast zodat het karakter van het specifieke landschap niet wordt aangetast.
Daarnaast worden in de Omgevingsvisie verschillende zones aangeduid als potentiele ontwikkelgebieden. Ook de zone tussen de Oude Haagseweg en de A4 is hiervoor aangewezen. De locatie ten oosten van de Rijkshemelvaart is één van de laatste relicten van de Riekerpolder waar de historische verkaveling nog zichtbaar is. De oorspronkelijke richting van de slootverkaveling kan ons opnieuw richting en sturing geven bij eventuele toekomstige gebiedsontwikkeling. De weilandjes zijn daarnaast een belangrijk onderdeel binnen de ecologische verbindingszone van de Ringvaart naar het Nieuwe Meer en de Schinkel. De lage ligging ten opzichte van het Nieuwe Meer maakt dit polderrelict zeer geschikt als aanvullende schakel in het totale water

ecosysteem, bijvoorbeeld als inundatiegrasland en daarmee opgroeigebied van jonge vis.

5.3 Toenemend gebruik parken

Uit het Groot Groenonderzoek (2018) blijkt dat het gebruik van het woonomgevingsgroen en de parken in Amsterdam, zoals verwacht, is toegenomen. Het gebruik van de recreatiegebieden (behalve in Waterland) is trendmatig afgenomen. Deze belangrijke conclusies uit het recente Grote Groenonderzoek 2018 passen in het beeld van toenemende verstedelijking waarbij er sprake is van verschillende claims op de openbare ruimte enerzijds, en een groeiende stedelijke bevolking die op haar beurt meer dan ooit uithuizig gedrag vertoont (zowel in werk-, zorg als vrijetijd). Door dit gevarieerde uithuizig gedrag krimpen tijd-ruimtebudgetten van stedelijke huishoudens waardoor nabijheid van voorzieningen en dus ook groen belangrijker dan ooit wordt. Daarbij gaat het niet alleen om kwantiteit, maar ook om kwaliteit van het groen.

Het groene recreatiegedrag laat meer en meer een gevarieerder activiteitenprofiel zien. Dat betekent ten eerste dat bij herinrichting van groengebieden (vooral de parken en het woonomgevingsgroen) multifunctioneel gebruik (sporten, spelen, rust zoeken, buiten zijn) van het groen en de voorzieningen in het groen een dwingende ontwerpopgave is. Nieuw in de reeks van Grote Groenonderzoeken is de constatering dat de combinatie van groen en water een sterke aantrekkingskracht heeft op de Amsterdamse bevolking, zowel op buurt- als stedelijk niveau.

5.4 Schinkelkwartier

Schinkelkwartier was tientallen jaren een blinde vlek op de kaart van Amsterdam. Een geïsoleerd gebied aan de rand van de stad, doorsneden door spoordijken, snelwegen en watergangen. Een ideale vestigingsplaats voor bedrijven of functies die veel ruimte in beslag nemen, zoals sportvelden, productiebedrijven, kantoren, zorginstellingen, datacentra en bouwmarkten. Door de ontwikkeling van de Zuidas ligt Schinkelkwartier inmiddels op een strategische locatie tussen Zuidas en Schiphol. Hier zijn bij uitstek kansen voor het ontwikkelen van een stedelijk gebied, waarin groen, economie en wonen elkaar versterken. Vastgoedeigenaren, ontwikkelaars, beleggers en corporaties zien dat ook en nemen steeds vaker het initiatief tot functiemenging en verdichting.

Projectnota Schinkelkwartier, Gemeente Amsterdam, 2020

In de projectnota Schinkelkwartier zijn de ambities van het gemeentebestuur geformuleerd: het transformeren van een geïsoleerd werkgebied tot een levendige, inclusieve en duurzame stadswijk die goed verbonden is met de omgeving.

Naast transformatie, verdichting en bouwen wordt in de gebiedsontwikkeling ook ingezet op meer groen, het versterken van groene gebieden en het realiseren van nieuwe groene zones voor de nieuwe bewoners, werknemers en bezoekers. De uitdaging is om het groen in Schinkelkwartier juist met Oeverlanden te verbinden.

De ontwikkeling van het Schinkelkwartier tot een nieuwe stadswijk betekent een groei van het aantal bezoekers van De Oeverlanden. De nieuwe bewoners gaan het gebied gebruiken om te recreëren: ontmoeten, ontspannen, sporten en van de natuur genieten. De werknemers van de huidige en vooral ook van de nieuwe bedrijven gebruiken De Oeverlanden voor een lunchwandeling of als plek om buiten het kantoor afspraken met klanten (of aansluitend op het werk met vrienden) te organiseren. Kortom, de realisatie van het Schinkelkwartier maakt dat het gebied te maken gaat krijgen met een toenemend aantal bezoekers.

Door de realisatie van het Schinkelkwartier komen De Oeverlanden in de directe context van de stad te liggen, ondanks de nu nog scheidende werking van de infrastructuur. De zone waar beide gebieden samenkomen, ter hoogte van de infrastructuurbundel A4/A10 en de Johan Huizingalaan, is in de huidige situatie echter een onprettige en ongedefinieerde plek. Het letterlijk en figuurlijk aan elkaar smeden van beide zijden is een belangrijke ontwerpopgave voor de komende jaren waarbij een geheel nieuwe stedelijke omgeving ontstaat. De Johan Huizingalaan wordt, naast de Anderlechtlaan, een belangrijke entree voor De Oeverlanden vanuit Nieuw West en de belangrijkste verbinding naar het Schinkelkwartier. Ook via het Christoffel Plantijnpad is een rechtstreekse verbinding naar De Oeverlanden gewenst, waardoor werknemers van het Innovatie District Nieuwe Meer gemakkelijk het gebied kunnen betreden voor een lunchwandeling en een werkafspraak.

In De Oeverlanden is veel ruimte voor (nieuwe) sportmogelijkheden waar ook de nieuwe bewoners en werknemers uit het Schinkelkwartier van kunnen gaan profiteren. Uit de analyse van sportbehoefte en de verkenning van mogelijke locaties binnen De Oeverlanden is gezamenlijk met de projectgroep Schinkelkwartier geconcludeerd dat grootschalige verenigingsvelden voor georganiseerde buitensport lastig inpasbaar zijn binnen De Oeverlanden. Twee zoeklocaties blijken wel kansrijk voor een clustering van kleine sportvelden voor georganiseerde sport met bijbehorende voorzieningen, te weten het gebied ten westen van de Rijkshemelvaart en de omgeving van de entree bij de Schinkelhoek en het parkeerterrein bij Ons Buiten. Beide locaties worden in een volgende fase verder uitgewerkt op realiteit en haalbaarheid.
Daarnaast zijn er binnen de ontwikkelstrategie volop sport- en speelaanleidingen voorgesteld in de openbare ruimte, gekoppeld aan het groen, het strand, water en de hoofdroutes. Door de hele Oeverlanden is ruimte voor bijvoorbeeld hardlooproutes, bootcamp, yoga en zwemmen. De Riekerkaap en de randen van De Oeverlanden bieden ruimte voor meer formele sportplekken, zoals (beach-) volleybal, (tafel-)tennis en basketbal. Het vinden van de juiste plekken en het ontwerpen van die nieuwe functies wordt in de komende fase door beide projectgroepen gezamenlijk opgepakt. Hierin wordt speciale aandacht gegeven aan de nieuwe entree bij de Johan Huizingalaan, een gezamenlijke ontwerpopgave in de volgende fase.

5.5 Verdi

Naast het ontwikkelen van het Schinkelkwartier is het transformeren van Verdi, gelegen aan de westkant van Zuidas, van invloed op de positie en het gebruik van De Oeverlanden. Verdi is een unieke plek waar de stad en het landschap elkaar ontmoeten, een schakel tussen de levendigheid van de Stadionbuurt en de andere buurten in de Zuidas, het groen van het Amsterdamse Bos en De Oeverlanden en het water van het Nieuwe Meer en de Schinkel. Het gebied heeft de potentie te transformeren naar een meer divers gebied met een mix van wonen, kantoren en voorzieningen in een hoge stedelijke dichtheid. Daarnaast heeft Verdi een stevige groenambitie: naast het zorgvuldig omgaan met het bestaande groen wordt ook ingezet op het (kwalitatief) verbeteren ervan. Met de ontwikkeling en transformatie van Verdi wordt een enorme kans benut om een goed bereikbaar en gemengd gebied, grenzend aan het landschap van de Amsterdamse Bosscheg, toe te voegen aan de stad. Bij de transformatie van Verdi wordt vooral aan de westzijde van het gebied ingezet op het stevig verbinden met het Amsterdamse Bos en De Oeverlanden.

Inversteringsnota Deelplan 2 Verdi, Gemeente Amsterdam, 2020

De overeenkomst tussen Verdi en De Oeverlanden is de ligging aan het Nieuwe Meer en de aanwezigheid van verschillende jachthavens. In beide opdrachten wordt gestreefd naar beter bereikbare oevers voor recreatie en het beter toegankelijk maken van de aanwezige jachthavens.

5.6 ZuidasDok

ZuidasDok is een van de grootste infrastructurele projecten van Nederland. Het project zorgt voor een betere bereikbaarheid van het zuidelijk deel van Amsterdam en van het noordelijk deel van de Randstad, zowel over de weg als met het openbaar vervoer. ZuidasDok is een samenwerking van Rijkswaterstaat, ProRail en de gemeente Amsterdam.

De voorbereidende werkzaamheden voor ZuidasDok hebben consequenties voor De Oeverlanden. Er zijn werkterreinen ten zuiden van de A4 om alle bouwverkeer een plek te geven en de werkzaamheden goed te kunnen voorbereiden en uit te voeren. Samen met de collega's van ZuidasDok wordt geprobeerd de overlast voor De Oeverlanden de komende jaren zo beperkt mogelijk te houden en daar waar mogelijk al voorinvesteringen te doen om de toekomstige ambities te kunnen realiseren.

5.7 Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid

Amsterdam groeit en wordt steeds dichter bevolkt. Al die mensen hebben behoefte aan groene ruimte. Daarom moeten we het beschikbare groen in onze stad slimmer gebruiken. Ook de volkstuinparken horen daarbij. De ruim 40 volkstuinparken (waaronder de nutstuinen) in Amsterdam vormen groene parels in de stad, vol saamhorigheid. De gemeente wil ze behouden voor de toekomst. Wel moeten de gebruiksmogelijkheden voor Amsterdammers verruimd worden. Dat is een van de belangrijkste uitgangspunten in de Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid. Het gemeentebestuur kiest met de Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid voor behoud van alle Amsterdamse volkstuinparken, gekoppeld aan vernieuwing naar meer openbaarheid, betere toegankelijkheid en meer bruikbaarheid voor meer Amsterdammers.

De relatie met de Ontwikkelstrategie Landschapspark De Oeverlanden is dat in het projectgebied vijf volkstuinparken liggen: Ons Buiten, Lissabon, Het Oude Bijenpark, Eigen Hof en VAT. Voor deze vijf tuinparken gelden de bovengeschetste doelstellingen. De toegankelijkheid van de parken kan worden vergroot door extra verbindingen of bruggetjes met de omgeving aan te leggen zodat de doorwaadbaarheid van de tuinparken wordt vergroot, een (betere) relatie met de omgeving wordt gelegd en bezoekers een doorgaande route kunnen gebruiken. Dit type voorzieningen heeft een plek gekregen in de ontwikkelstrategie, omdat de realisatie van deze voorzieningen een verbetering

betekenen van de gebruiksmogelijkheden van De Oeverlanden voor alle Amsterdammers en daardoor aansluiten bij de bestuursopdracht voor de Oeverlanden. De Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid is straks richtinggevend zijn voor de verdere ontwikkeling van de volkstuinparken in Amsterdam en daarmee ook in Landschapspark De Oeverlanden.

5.8 Sportpark Sloten

In maart 2016 is het 'Ontwikkelingsplan sportpark Sloten' opgesteld. Hierin is beschreven hoe het park kan transformeren van een verouderd, slecht bereikbaar park en verscholen sportpark naar een vernieuwd, open en transparant park dat door groter aanbod mensen uitnodigt actief te sporten. In 2017 is een start gemaakt met de uitvoering van de transformatie van sportpark Sloten.

Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid, Gemeente Amsterdam, 2020

Stappen die de afgelopen jaren zijn gezet zijn o
hockeyclub Xenios van sportpark Sloten West naar sportpark Sloten, de aanleg van 5 nieuwe k
aanpassing van de toegangsweg en de entree bij de Sloterweg met slagbomen en de defini
parkeervoorzieningen bij de turnhal en het Velodrome op de kop van het sportpark.

Naast concrete ingrepen in de huisvesting en sportvelden van de huidige club lopen er op dit moment o
onderzoeken die bijdragen aan de ambities van de ontwikkelstrategie. Dan gaat het over het vergroten van de toe
het sportpark door de realisatie van een extra voetgangersentree vanaf de Anderlechtlaan en nieuwe voetgang
vanaf de Ringvaart naar het sportpark en de Sloterweg. Deze maatregelen betekenen een verbetering van de do
van het sportpark Sloten voor wandelaars en verbinden het sportpark aan het omliggende gebied. Deze maa
binnenkort nader onderzocht op (technische) haalbaarheid.

5.9 Nutsvoorzieningen

De groei van de stad en de opgave om Amsterdam klimaatneutraal te maken in 2050 hebben een grote impact op de elektriciteitsvoorziening van de stad. De elektriciteitsinfrastructuur zal moeten groeien, vanwege de sterk toenemende vraag naar elektrisch vermogen als gevolg van meer datagebruik (datacentra), de groei van de stad en de elektrificatie van industrie, warmte en mobiliteit.

Om tijdig te kunnen voorzien in de groeiende elektriciteitsvraag in Amsterdam, wordt de komende jaren de elektrische infrastructuur fors uitgebreid en vernieuwd.
Om vervolgens ook tijdig de locaties voor de nieuwe onderstations te vinden is het traject Locatieonderzoek nieuwe onderstations Amsterdam gestart. Daarnaast is er parallel samen met de netbeheerders Liander en TenneT gewerkt aan een Netstructuurvisie Amsterdam 2050/ Uitvoeringsagenda elektriciteitsnetwerk 2030.

De ontwikkeling van een nieuw Liander onderstation én een nieuw TenneT onderstation aan de zuidwestzijde van Amsterdam heeft vanuit het bovenstaande traject hoge prioriteit. Dit heeft te maken met de sterk groeiende vraag in de Zuidas, Schinkelkwartier en (en deel van) Amsterdam Nieuw-West én het gegeven dat de bestaande onderstations Zorgvlied (bij station RAI) en Nieuwe Meer (aan de Anderlechtlaan) bijna aan het maximaal te leveren vermogen zitten.

Een uitbreiding van de huidige onderstations aan de Anderlechtlaan betekent de komende jaren dat er veel overlast is voor de omgeving, maar het biedt vooral ook de kans om de entree naar De Oeverlanden via de Anderlechtlaan en ook via de Oude Haagseweg (oostzijde) te herzien en te ontwerpen als groene stadslanen. Om Tennet en Liander duidelijkheid te geven over de belangrijkste ruimtelijke eisen (op hoofdlijnen) vanuit de gemeente Amsterdam wordt medio 2021 een bouwenvelop geschreven die als leidraad voor het programma van eisen zal gelden. De herontwikkeling van beide toegangswegen zien we als voorinvestering van de ontwikkelingen in de omgeving en als schakels tussen Schinkelkwartier en De Oeverlanden.

Voor De Oeverlanden is het belangrijk om de overlast, die er komende jaren is vanwege werkzaamheden op het terrein van Tennet en Liander en door de aanleg van kabels en leidingen in de omliggende zones en nabij of onder de toeleidende wegen, zo klein mogelijk te maken. Dat wordt gedaan door alle collega's die aan deze projecten werken met elkaar te verbinden en door te investeren in tijdelijke maatregelen langs de entrees.

Onderstation aan de Anderlechtlaan, Gemeente Amsterdam, 2020

5.10 (Afval-)overslagpunt

In Amsterdam worden in de nabije toekomst nieuwe (afval-) overslagpunten gerealiseerd. Doel van deze overslagpunten is een beperking te realiseren van het aantal te rijden kilometers met vuilniswagens door de stad en daarmee een bijdrage te leveren aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente Amsterdam. Er is stedelijk gezocht naar vier locaties voor overslagpunten, waarvan één locatie voor Nieuw West en Zuid gezamenlijk. Bij voorkeur liggen de overslagpunten aan het water zodat de vrachtwagens het opgehaalde afval op schepen kunnen overzetten, die vervolgens naar het afvalenergiebedrijf (AEB) in Westpoort varen. De exacte locaties voor de overslagpunten zijn nog niet vastgesteld. Wel zijn De Oeverlanden als zoeklocatie aangegeven voor een mogelijk overslagpunt voor Nieuw West en Zuid.

Door de projectgroep Oeverlanden – Sloten zijn in het afgelopen jaar 9 verschillende potentiele locaties in en nabij De Oeverlanden onderzocht op verschillende punten. In de afweging van de locaties is gekeken naar het huidige beleidskader op de betreffende plekken (zoals het vigerende bestemmingsplan Nieuw en Meer (onherroepelijk, vastgesteld 26 juni 2013), het bestemmingsplan Dorp Sloten en Ringvaartdijk Oost (onherroepelijk vastgesteld 19 december 2012), de Structuurvisie 2040, inclusief Hoofdgroenstructuur (HGS) en het Gebiedsplan De Aker, Sloten en Nieuw Sloten 2019. Daarnaast is er gekeken naar de omgeving (zijn er gevoelige functies in de nabijheid aanwezig, ligt het in een specifiek deel van De Oeverlanden wat inpassing van een overslagpunt lastig maakt of niet etc.) en de bereikbaarheid. Tenslotte zijn de ambities die het bestuur aan projectgroep Oeverlanden – Sloten in de bestuursopdracht heeft meegegeven meegewogen in het beoordelen van de gestelde vraag.

Uit het afwegingsonderzoek dat de projectgroep Oeverlanden – Sloten heeft gedaan is de eindconclusie gekomen dat een overslagpunt in het gebied De Oeverlanden niet passend is.

6. VISIE 2040

Oeverlanden, Your Captain luchtfoto's, 2020

6.1 Kernboodschap

De Oeverlanden zijn een authentiek en bijzonder natuur- en recreatiegebied gelegen aan het Nieuwe Meer in de zuidwestflank van Amsterdam. De functie van het gebied verandert, mede vanwege stedelijke ontwikkelingen in de omgeving en de toenemende recreatiedruk, maar de authenticiteit van het gebied blijft. De ontwikkelstrategie is een richtinggevend visiedocument voor 2040; het beschrijft de gewenste ontwikkelingsrichting voor de komende twintig jaar en het is daarmee een kompas voor de toekomst. De ontwikkelstrategie biedt de gemeente de basis om in dialoog met de omgeving, de juiste keuzes voor De Oeverlanden te kunnen maken. De vaststelling van de ontwikkelstrategie betekent dat De Oeverlanden groen blijven en het authentieke en natuurlijke karakter behouden blijft. Het betekent ook dat er, in de toekomst, in ieder geval geen woningbouw en kantoorontwikkeling wordt

toegestaan en dat de enorm gewaardeerde natuurkwaliteiten de basis vormen voor de visie 2040 en de daarin voorgestelde keuzes.

6.2 Externe ontwikkelingen en ruimtelijke beperkingen

De visie voor Landschapspark De Oeverlanden is sterk beïnvloed door twee externe ontwikkelingen, twee dwingende ruimtelijke beperkingen en drie krachtige onderscheidende kenmerken van het gebied.

Samengevat betreffen de ontwikkelingen enerzijds de 'oprukkende verstedelijking' in de vorm van verdichting in de directe omgeving van De Oeverlanden. Dat gaat gepaard met een toenemende recreatieve druk op De Oeverlanden en op de aanwezige natuurwaarden en biodiversiteit. Anderzijds laten Amsterdammers al decennia structureel een toenemend gebruik van parken en het woonomgevingsgroen zien. Deze twee ontwikkelingen versterken elkaar.

Een ruimtelijke beperking is de al vaker genoemde infrastructuurbundel direct ten noorden van De Oeverlanden. Momenteel is dit een barrière die de bereikbaarheid en toegankelijkheid frustreert, niet alleen in functionele zin, maar ook qua beleving en onveiligheid. Geluidsbelasting in een gebied dat rust en bezinning aan de stad moet bieden is een tegenstrijdigheid. Het cruisegebied, het sportpark Sloten en verschillende volkstuincomplexen vormen een tweede ruimtelijke beperking, vanwege het feit dat het omvangrijke plekken zijn die door specifieke doelgroepen grotendeels monofunctioneel worden gebruikt voor één specifiek doel.

Vervolgens kent het gebied drie uitzonderlijke en onderscheidende kwaliteiten. Dat zijn de hoge waardering voor het natuurlijk ingerichte gebied, de ligging aan het water en de aanwezigheid van een groep kunstenaarswerkplaatsen.

Op basis van de bestuursopdracht, de hierboven beschreven ontwikkelingen, beperkingen en onderscheidende kwaliteiten zijn, in overleg met het kernteam Oeverlanden - Sloten en daaraan verbonden experts, in het voorjaar van 2020 zeven uitgangspunten geformuleerd en in april 2020 door de bestuurlijk opdrachtgevers vastgesteld als leidraad voor het ruimtelijk beeld dat voor De Oeverlanden is opgesteld. zie ook hoofdstuk 3.

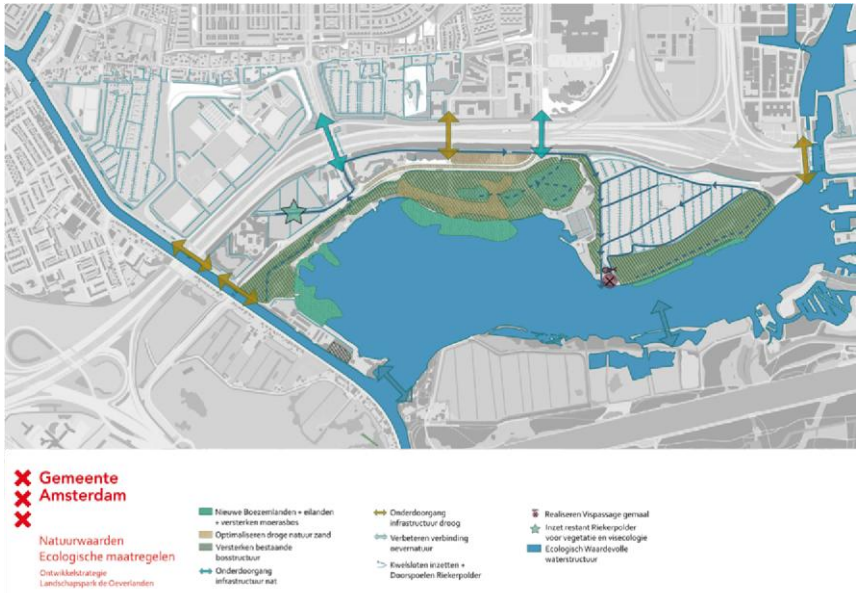

Afbeelding 6

6.3 Natuurwaarden en waterkwaliteit als grondslag

De vastgestelde uitgangspunten betekenen onder meer dat de aanwezige natuurwaarden in De Oeverlanden de basis vormen voor de ambities en de visie voor 2040 [3]. In afbeelding 5 geven de verschillende kleuren weer wat de waarde van het groen is, of er sprake is van kwetsbaarheid en bijzondere waarde voor het gebied en voor Amsterdam. Intensivering van de recreatieve mogelijkheden binnen de biologisch zeer waardevolle gebieden (donkergroen op de onderstaande kaart) is ongewenst, maar daarbuiten zijn wel degelijk opties. Deze constatering heeft ertoe geleid dat de visie in de ontwikkelstrategie uit gaat van een zonering en een afwisseling tussen rust en reuring. De mogelijkheid tot intensivering van het gebruik en het realiseren van recreatieve voorzieningen neemt toe naarmate de kleur van de groene vlekken lichter

[3] Om de kwaliteit van de aanwezige natuurwaarden goed te kunnen bepalen is onder meer gebruik gemaakt van het Natuurwaardenonderzoek Noordelijke Oeverlanden te Amsterdam, door Bureau Waardenburg (2021)

wordt. In afbeelding 6 zijn de ambities en voorstellen die op het gebied van de natuurwaarden worden gedaan weergegeven.

Paviljoen Aquarius in de Oeverlanden, 2020

6.4 Zonering: een afwisseling tussen rust en reuring

De basis voor de visie is zonering, waarin rust wordt afgewisseld met druk(ker)e zones, zie daarvoor hoofdstuk 1.6. Deze zonering is nodig om de natuurwaarden en de biodiversiteit te behouden en verder te ontwikkelen, de kwetsbare zones te ontzien maar daarnaast toch ruimte te bieden aan het groeiend recreatief gebruik van het gebied:

- In de luwere zones ligt de nadruk op behouden en ontwikkelen van natuurwaarden en biodiversiteit. De gebruikswaarden zijn stilte en rust. De ruimte die er in deze gebieden voor bezoekers is, is ontworpen vanuit de gedachte dat zij ‘te gast’ zijn en geen bedreiging voor de aanwezige natuurwaarden vormen.
- De drukkere en meer intensief te gebruiken zones worden specifiek ingericht op een toenemend recreatief gebruik, er komen voorzieningen of de bestaande aanwezige voorzieningen zijn opengesteld, waardoor de bezoekers zich welkom voelen en zij ten volle van het gebied en de voorzieningen kunnen genieten. Door reuring te faciliteren, ontstaat ook meer ruimte voor rust in andere delen.

De ambitie is dat De Oeverlanden in 2040 nagenoeg geen monofunctionele plekken meer kennen. Gebieden die in de huidige situatie helemaal of vooral voor één specifieke doelgroep opengesteld zijn, behouden hun plek maar vergroten in de toekomst het openbare karakter en de toegankelijkheid van de plekken. De inrichting van het sportpark wordt daarnaast geoptimaliseerd zodat er meer ruimte ontstaat voor georganiseerde veldsport (ook voor de nieuwe bewoners vanuit het Schinkelkwartier) en ook voor nieuwe initiatieven. Het middengebied, het Riekerbos, dat in de huidige situatie volledig als gedooggebied voor cruisers is ingericht, wordt in de komende fase opnieuw en in samenspraak met de betrokken doelgroepen opnieuw ontworpen zodat er ook ruimte komt voor andere gebruikers, zonder dat er onderlinge overlast is.

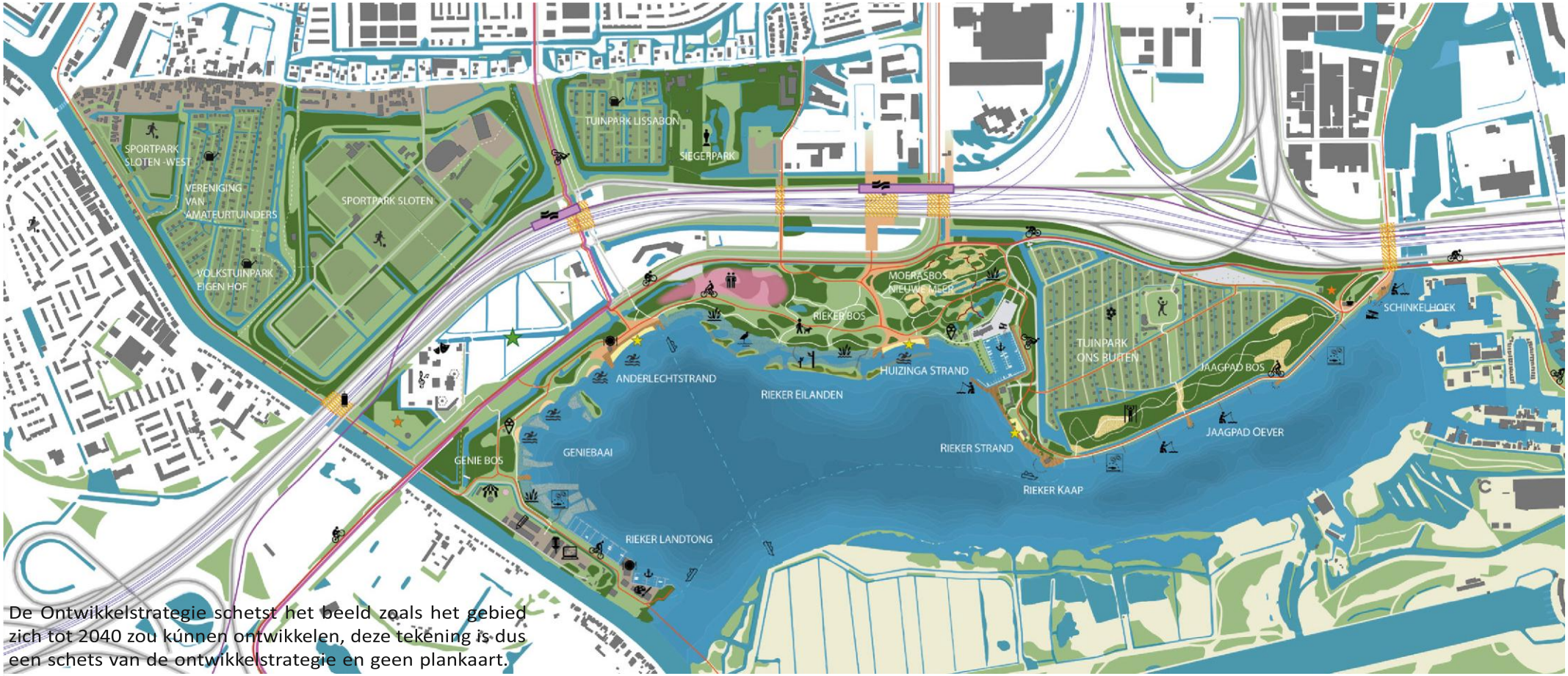

De Ontwikkelstrategie schetst het beeld zoals het gebied zich tot 2040 zou kúnnen ontwikkelen, deze tekening is dus een schets van de ontwikkelstrategie en geen plankaart.

Gemeente Amsterdam

Bestuursopdracht Oeverlanden -Sloten

Ambitiekaart September 2021

Landschapspark de Oeverlanden

MOBILITEIT & ROUTING
- Metrohalte en lijn openbaar vervoer
- Autoweg
- Snelfietspad
- Oeverpad
- Overig fietspad
- Voetpad
- Kleinere wandelpaden
- Vlonderpad
- Onderdoorgang als entree
- Panorama

PROGRAMMA
- Entreegebied
- Strand bestaand / nieuw
- Vlonderpad publiek / privé
- Sport- of volkstuincomplex
- Bebouwing
- Privé terrein
- Stalling; auto's / boten
- Cruising gedoogzone

PARKLANDSCHAP
- Bossage
- Speelweide en gras/kruidenzones
- Rietland+waterplanten / Moeras
- Drijvende rieteilanden
- Open Water ondiep-diep
- Zoekgebied voor: natuur, sport, strand

POTENTIËLE ACTIVITEITEN
- Snel-/ fietspad, restaurant, afhaalkiosk
- Waterreservaat, insectenparadijs, moerasland
- Vogelspotten, watervogelhabitat, visplaats
- Fiets-voetveerpont, botenhelling, jachthaven
- Officieel zwemwater, hondenuitlaatplaats
- Volkstuin, Bistro , gedoogzone cruising
- Kunst, mural, festival, muziek en theater
- Werkplaats, studio, ontwerpbureau, kunstatelier
- Veldsport, buitenspel, meditatie

Afbeelding 7

6.5 De ambities voor Landschapspark De Oeverlanden in 2040

De ontwikkelstrategie beschrijft een groot aantal ambities die de gewenste kwaliteitsverbetering van zowel natuurwaarden als van de recreatiewaarde helpen realiseren. Naast ingrepen om de natuur verder te ontwikkelen, de biodiversiteit te vergroten en de waterkwaliteit te verbeteren stelt de ontwikkelstrategie voor de recreatieve voorzieningen uit te breiden, gebieden breder toegankelijk te maken en de verbinding met het stedelijk weefsel sterk te vergroten.

Ambitiekaart

Op afbeelding 7 zijn de ambities voor het Landschapspark De Oeverlanden in 2040 weergegeven. Deze ambitiekaart geeft weer hoe De Oeverlanden zich tot 2040 kúnnen ontwikkelen, hoe het gebied er uit kán zien, welke voorstellen er worden gedaan om de natuur- en recreatiewaarden in 2040 te vergroten zodanig dat er aan de bestuursopdracht van 2019 kan worden voldaan. De ambitiekaart is het resultaat van de samenwerking tussen de gemeente Amsterdam en het kernteam Oeverlanden – Sloten waarin de vier belangrijkste stakeholders uit het gebied waren vertegenwoordigd.

De belangrijkste ontwerpopgaven van de ontwikkelstrategie staan weergegeven op afbeelding 1 in de samenvatting. Die, veelal integrale, ontwerpopgaven worden in een volgende fase nader verkend, uitgewerkt en ontworpen. Dat gebeurt samen met collega's van de relevante omgevingsprojecten en organisaties uit het gebied. De ideeën zoals die staan weergegeven op de ambitiekaart vormen belangrijke input voor de fase die volgt.

Promenade aan het Paprocany meer, RS+ Architecten, architekturaibiznes.pl, 2015

Drijvende Eilanden, MVLA architecten, Landezine.com 2014

Boswachterij Dorst, SV34D, 2020

Riekerkaap

De Riekerkaap markeert het begin van het nieuwe centrumgebied van het Landschapspark; watersportvereniging Onklaar Anker en Amsterdam Windsurfing zijn de belangrijkste partners. Deze zone is de toekomstige plek waar bezoekers komen om te zeilen, te surfen of gewoon komen genieten van de oeverlijn en een nieuw terras aan het water. Op de Riekerkaap wordt, door het verplaatsen van de botenhelling, op termijn ook ruimte gemaakt voor een vlonderboulevard, het Rieker-stadsstrand, en voor kleinschalige sportvoorzieningen zoals voor basketbal en (beach-)volleybal. Door het hele gebied van De Oeverlanden komt ook meer gelegenheid voor hardlopen, skaten, bootcamp, yoga en (onder meer onder de viaducten) urban sports. In de toekomst is er mogelijk ook gelegenheid om te zwemmen bij het nieuwe nog te realiseren Huizingastrand, dat iets ten westen van De Waterkant is voorzien. Vanaf de Riekerkaap vaart in de toekomst mogelijk een nieuw pont naar het Amsterdamse Bos.

Natuureilanden

Centraal, ter hoogte van het Riekerbos, is het de ambitie een reeks smalle natuureilanden aan de oever toe te voegen om een luwe oeverzone met riet en waterplanten te kunnen realiseren, als ontbrekende schakel in het water-ecosysteem van het Nieuwe Meer. Bij de meest westelijk gelegen Geniebaai is de wens drijvende eilandjes te ontwikkelen, hier noodzakelijk door de grote waterdiepte, maar daarmee tevens extra natuurkwaliteit opleverend. Daarnaast is bij de Schinkelhoek mogelijk ook ruimte voor een pilot voor het innovatieve project gevouwen oevers. De landtong omsluit dit geheel en biedt de mogelijkheid om terug te kijken naar de stad, of door te zetten richting Amsterdamse Bos.

Entrees en Oeverroute

De recreatieve oeverroute wordt verbeterd en doet enkele open ruimtes aan waar mooi zicht is op het water en aan de andere kant op een meer ‘stedelijke’ horizon zoals op de Zuidas bij het Jaagpadbos.

De Oeverlanden zijn in 2040 op meerdere punten goed ontsloten voor alle bezoekers. De drie hoofdentrees zijn de Schinkelhoek, de Johan Huizingalaan en de Anderlechtlaan. Deze entrees genereren een zonering van recreatieve druk, waardoor de zones met kwetsbare natuurwaarden worden ontzien. De meeste bezoekers komen met de fiets, de automobilisten komen vooral via de entree van de Johan Huizingalaan of de Anderlechtlaan. Naast de drie hoofdentrees zijn er twee kleinere entrees, ter hoogte van de Ringvaart en ter hoogte van het Christoffel Plantijnpad, met een directe verbinding naar de oever van het Nieuwe Meer en specifiek voor fietsers en voetgangers.

Een (afsluitbare) route door het tuinpark Ons Buiten en het Jaagpadbos maakt het voor recreanten mogelijk om rechtstreeks van de Riekerweg naar de oever van het Nieuwe Meer te wandelen. Langs die oever zijn nieuwe zichtpunten en kleine steigertjes aangelegd waar je kunt zitten, uitrusten met uitzicht op enerzijds de stedelijkheid van de Zuidas en anderzijds op het Amsterdamse Bos en het Nieuwe Meer. Twee werelden komen samen op die plek: het grootstedelijke Amsterdam en de natuur en weidsheid van het Nieuwe Meer.

Speciaal is de groene entreezone ter hoogte van de Johan Huizingalaan en ten zuiden van de gereserveerde nieuwe metrohalte van de verlengde Noord-Zuidlijn. Deze groene zone ontsluit en verbindt De Oeverlanden in de toekomst op een herkenbare en bij het gebied passende wijze met het Schinkelkwartier, het Innovatiedistrict Nieuwe Meer, stadsdeel Nieuw-West en andere delen van de stad. De groene entree loopt al al slingerend tussen de bomen door naar de oever van het Nieuwe Meer en het nog aan te leggen Huizingastrand. Deze zone is een belangrijke ontwerpopgave voor de toekomst, waaraan met de belangrijkste stakeholders gewerkt gaat worden aan de vragen wat en in welke vorm er in de toekomst mogelijk is, daarbij rekening houdend met de aanwezige kwetsbare natuur zoals het moerasbos.

Ook vanaf de Anderlechtlaan is het Nieuwe Meer met het nieuwe Anderlechtstrand en de aanlegsteiger voor de pont naar het Amsterdamse Bos nabij. De weidsheid van het Nieuwe Meer in de verte nodigt bezoekers uit om door te wandelen of daar waar mogelijk te fietsen tot aan de oever. Met het creëren van een (sociaal) veilige en vooral ook aangename route voor fietsers en wandelaars langs de Anderlechtlaan en de komst van het nieuwe Anderlechtstrand worden De Oeverlanden in de toekomst meer en meer de achtertuin van de wijken Nieuw Sloten en De Aker.

Daarnaast wordt het westelijk deel van de Oude Haagseweg opnieuw ontworpen. De Ringvaartbrug wordt in de (nabije) toekomst afgesloten voor autoverkeer. Dat betekent dat het autoverkeer op dit deel van de Oude Haagseweg flink zal afnemen waardoor de kans ontstaat om de weg als een auto-te-gast-straat in te richten met veel ruimte voor het langzaam verkeer en natuurontwikkeling aan de randen.

Tenslotte sluiten sportpark Sloten en ook de tuinparken ten noorden van de A4 beter aan op de omgeving en op elkaar. Door de gewenste aanleg van nieuwe (afsluitbare) bruggetjes en het rechtstreeks verbinden van de mooie tuinparken met de omliggende woonomgeving kunnen meer Amsterdammers van de prachtige parken gaan genieten.

Moerasbos in de Oeverlanden, L. Groot, 2021

Landtong

Naast de entree naar het ateliercomplex Nieuw en Meer ligt een open veld, een parkachtig grasveld met tuinen, bloemen en een speelweide. Een veld dat zich opent en toegang geeft naar de oevers van het Nieuwe Meer. Maar dit veld is in 2040 ook de voortuin en het visitekaartje van het achterliggende ateliercomplex Nieuw en Meer. Op dit voorterrein is op dat moment een publiek toegankelijk paviljoen verrezen dat multifunctioneel wordt gebruikt voor kleinschalige tentoonstellingen, presentaties en culturele debatten. Het paviljoen wordt een herkenningspunt in De Oeverlanden waar mensen van binnen en buiten Amsterdam voor naar De Oeverlanden komen. Het programma wordt geïnitieerd en georganiseerd vanuit de kunstenaars van Nieuw en Meer, maar ook andere kunstenaars en geïnteresseerden vanuit Nieuw West of andere delen van de stad voelen zich uitgenodigd mee te doen en deel te nemen. Vanuit het paviljoen worden ook andere culturele projecten gefaciliteerd die uitstralen naar de rest van De Oeverlanden. Deze zone heeft een schakelfunctie tussen de openbare Oeverlanden en het afgesloten werkterrein van het ateliercomplex, het is een verbindingszone waar culturele functies, landschap en architectuur elkaar versterken.

De panden van Nieuw en Meer zijn onderdeel van de voormalige Stelling van Amsterdam en behoren daarmee, samen met de verderop gelegen Militaire drinkwatervoorziening Riekerpolder (ook Rijkshemelvaart) tot cultuurhistorisch erfgoed. Het herstellen van de historische Genieweg herstelt de verbinding tussen beide historische plekken. Daarnaast maakt een nieuwe verbinding tussen het voorterrein van Nieuw en Meer en de oever dit erfgoed beter zichtbaar voor de bezoekers van De Oeverlanden.

De jachthaven op de landtong heeft in 2040 een metamorfose ondergaan ten opzichte van de huidige situatie. Het is op dit moment nog een ontoegankelijke plek, een door hekken en omheiningen afgesloten terrein waar bezoekers zich niet welkom voelen. De kop van de landtong wordt, naast de Riekerkaap, een belangrijke parel van Landschapspark De Oeverlanden en steeds meer mensen weten deze plek in de toekomst te vinden. De gebouwen van de jachthaven zijn vernieuwd en benadrukken het nautische karakter van dit bijzondere deel van de landtong. De zichtrelaties naar het Nieuwe Meer zijn hersteld en er is veel meer openbaar groen. De gebouwen hebben in het nieuwe ontwerp een open karakter dat zowel richting het water als richting de landtong reageert en de openbare ruimte activeert.

Impressie jachthaven de Boekanier, Nobillon, 2020

Het toekomstige programma is een combinatie van horeca, recreatie, werken en activiteiten aan de jachthaven. De benodigde parkeervoorzieningen worden in het groen ingepast. Het is ook grotendeels een openbaar toegankelijke plek geworden, waar veel verschillende mensen gebruik van maken. In de horeca met het nieuwe terras aan het water is het heerlijk toeven, met een prachtig uitzicht over het Nieuwe Meer, naar het Amsterdamse Bos en met zicht op de langsvarende binnenvaartschepen en zeilboten. Met een nieuwe (pont-)verbinding naar het Amsterdamse Bos is het rondje Nieuwe Meer in 2040 eindelijk een feit. In eerste instantie met een speciale natuurlijk ontwikkelde

pont maar op termijn is het wellicht een iconische brugverbinding tussen de landtong en het Amsterdamse Bos.

Metropolitane fietsroute Zuidas - Schiphol
De nieuwe metropolitane fietsroute vanuit de Zuidas naar Schiphol (ook wel het snelfietspad genoemd) vormt de toekomstige drager voor het routenetwerk van het Landschapspark. Met de koppeling van een aantal aantrekkelijke noord-zuidroutes op de snelfietsroute krijgt het routenetwerk binnen De Oeverlanden eindelijk een duidelijke structuur. Tenslotte biedt de nieuwe oeverroute, de groene recreatieve route langs het Nieuwe Meer en door De Oeverlanden, houvast in de navigatie door het gebied.
Ruige natuur en waterkwaliteit
De Oeverlanden zijn in 2040 niet alleen een gebied om te recreëren, integendeel. De Oeverlanden kenmerken zich ook in de toekomst door ruige, authentieke natuur en de grote aanwezigheid van bijzondere flora en fauna. Het gebied is hiervoor een belangrijk leefgebied maar het heeft ook een belangrijke rol in het gehele ecologische netwerk van Amsterdam en de regio. Dieren gebruiken het gebied als doorgaande route en is te beschouwen als gevarieerd verdeelstation in de groenstructuur van Amsterdam (zie hiervoor afbeelding 8, de ecologische structuurkaart).

Om met het toenemende recreatieve gebruik ook de functie van De Oeverlanden als leefgebied en als verbindingsroute in de toekomst te behouden en te versterken, worden verschillende ingrepen voorgesteld:

- Bestaande situaties worden geoptimaliseerd, uitgebreid of in het natuurlijk ontwikkelingsstadium teruggezet.
- Daarnaast worden ontbrekende ecologische en landschappelijke elementen toegevoegd. Zo worden nieuwe open ruigtes en bosrandstruwelen in de bestaande bosgebieden als het Jaagpadbos gerealiseerd, ruimte voor moerasvegetaties in het bestaande moerasbos uitgebreid, mosselbanken en rif ballen aangelegd voor driehoeksmosselen en vissen, een reeks luwte-eilanden met afgeschermd ondiep water met waterplanten en riet, wordt een drijvend vogeleiland ingebracht en worden tenslotte in de meest luwe westelijke Geniebaai drijvende rieteilanden gerealiseerd. Hier ontstaat een uniek verlandingsmoeras waar de zeldzame Europese meerval zich thuis zal voelen.
- Er worden nieuwe vleermuiskasten, broeihopen en een ijsvogelwand in De Oeverlanden aangebracht.

De hierboven genoemde maatregelen dragen in de toekomst bij aan de versterking van de ecologische kwaliteit en biodiversiteit. Daarnaast wordt het watersysteem robuuster gemaakt met een betere waterkwaliteit. De verbetering van de kwaliteit van het water van het Nieuwe Meer wordt bijvoorbeeld gestimuleerd door de voorstellen voor oeverontwikkeling, drijvende rietlanden en onderwaterstructuren. Dit levert verbetering van het waterecosysteem, maar tevens verbetering van de waterkwaliteit voor zwemmers en andere waterrecreatie.
De uitwerking van beter beleid en de voorzieningen ten aanzien van lozingen en afspoeling zal bijvoorbeeld in het Omgevingsprogramma Riolering van de gemeente Amsterdam worden opgenomen. In de ontwikkelstrategie wordt daarnaast de koppeling aan dit beleid opgenomen als onderdeel van de volgende fase en de verschillende ontwerpopgaven voor De Oeverlanden. De verbetering van de kwaliteit van het water van het Nieuwe Meer wordt gestimuleerd door de voorstellen voor oeverontwikkeling, drijvende rietlanden en onderwaterstructuren. Dit levert verbetering van het waterecosysteem, maar tevens verbetering van de waterkwaliteit voor zwemmers en andere waterrecreatie. Hierbij worden de waterbeheerders van dit gebied, Waternet, waterschap Amstel, Gooi en Vecht en hoogheemraadschap Rijnland, nadrukkelijk worden betrokken. Samen een natuurparadijs voor insecten, vissen, vogels en viervoeters, bijdragend aan de biodiversiteit van De Oeverlanden. Idee is ook om mensen meer te laten meegenieten van de (nieuwe) natuur. Voorstellen die dat mogelijk maken zijn een kleinschalig vlonderpad door het moerasbos en een waterobservatorium in de ondiepe oeverzone.

Kralingseplas, J. Voets , 2020

Onderwaterkijkhut Marker Wadden, B. Luijks, 2020

Paviljoen op Oerol, M. Canevecci, deArchitect.nl, 2017

Kunstinstallatie, Firma Kluit, M. Saris, 2018

Tuinpark Ons Buiten vervult ook een belangrijke rol in het behouden en versterken van de bijzondere natuurwaarden van De Oeverlanden. De grote variatie aan kleinschalige natuurtuinen, in combinatie met een oude bomenstructuur, is goed voor zeer veel insecten, zangvogels, kleine zoogdieren, maar ook voor diverse uilen en spechten. De tuinders onderhouden deze oase en stellen het park nadrukkelijker open voor wandelaars, recreatieve fietsers en andere rustige recreatie. Verbetering van de waterstructuur van dit gedeelte is mogelijk door een automatische doorspoeling van de slootjes door kwelwater uit het Nieuwe Meer te realiseren. Dat zorgt vervolgens voor een beter leefmilieu van poldervissen, wat weer bijdraagt aan de aantrekkelijkheid en biodiversiteit van het gehele Landschapspark.

Kunst en cultuur
In 2040 komen bezoekers van Landschapspark De Oeverlanden niet alleen om te genieten van de natuur of om te recreëren, er is ook een inspirerend kunst- en cultuurprogrammering waarvoor mensen een blokje om fietsen. Kunstenaars van Nieuw en Meer, de Rijkshemelvaart maar ook jonge kunstenaars uit Nieuw West of andere delen van de stad hebben De Oeverlanden een unieke stempel gegeven. De ambitie is dat dit zich uit door de mooie vernieuwde entrees onder de infrastructuurbundels van de A4 en de A10. Die entrees zijn niet langer anoniem en onprettig om onderdoor te rijden, het zijn verblijfsgebiedjes geworden waar kleurige en soms ook muzikale uitingen zijn toegevoegd waar je naar kan blijven kijken. De entrees leiden je als het ware van de stad naar De Oeverlanden en omgekeerd, het zijn essentiële verbindingen geworden waar de stad aan elkaar hecht.
Ook door het gebied verbinden de diverse kunst- en culturele uitingen de verschillende gebieden met elkaar en is de cultuurhistorische waarde van Nieuw en Meer en van de Rijkshemelvaart beter zichtbaar geworden voor Amsterdammers, werkenden en andere bezoekers.

Tenslotte biedt de ontwikkelstrategie ruimte voor de initiatieven vanuit het Programma Vrije Ruimte, voor zover deze de uitgangspunten en de ambities voor De Oeverlanden verder helpen versterken
Cruisen

1. De gemeente erkent dat De Oeverlanden een voor de gay-scene historische en belangrijke plek zijn.
2. Binnen De Oeverlanden blijft de mogelijkheid bestaan om te cruisen.
3. Wel gaan er zoals gezegd dingen veranderen in De Oeverlanden. Dat heeft te maken met de gebiedsontwikkeling in de nabijheid van De Oeverlanden, het (mede daardoor) toenemende aantal bezoekers en de ambitie om alle Amsterdammers ook in de toekomst veilig en prettig te laten verblijven in De Oeverlanden. De voorstellen in de ontwikkelstrategie doen recht aan de belangen van die verschillende doelgroepen.
4. Het gebied waar gecruised mag worden is in de toekomst duidelijk begrensd en afgebakend en is tevens veilig en goed bereikbaar. Voor alle bezoekers is duidelijk is waar de zone begint en eindigt en is bekend dat er niet buiten de zone gecruised mag worden.
5. Het streven is de functionele gebruiksomvang van de zone waarin cruisen mogelijk is in de toekomst, ongeveer gelijk te houden aan de functionele gebruiksomvang op dit moment, dat wil zeggen de omvang zoals aangegeven op de huidige borden.
6. Om bovenstaande te bereiken wordt in de uitwerking van de ontwerpopgave gezocht naar passende (inrichtings-)oplossingen, bijvoorbeeld door nu zichtbare open weides in de nieuwe situatie beter af te schermen van andere doelgroepen en het gebied mogelijk iets in westelijke richting te verschuiven. Hierbij wordt rekening gehouden met het ruimteverdelingsvraagstuk binnen De Oeverlanden en met de overige ambities van de ontwikkelstrategie waaronder het beschermen van kwetsbare natuur en het vergroten van de toegankelijkheid van het Riekerbos.

Relevant om hierbij te vermelden is dat de kortetermijnmaatregelen, die naar aanleiding van de raadsadressen en de wandelingen in de zomer van 2021 zijn afgesproken, zijn opgenomen in het actieplan korte termijn en naar verwachting begin 2022 kunnen worden gerealiseerd. Het betreft maatregelen die helpen de vervuiling tegen te gaan en maatregelen die, in de periode waarin de ontwerpopgave rondom het cruisen nog geen definitieve resultaten heeft, duidelijkheid geven over de (tijdelijke) afbakening van gebied waar cruisen (nu) mogelijk is. Deze tijdelijke maatregelen zijn bedoeld als overgangsfase en

kunnen, later in het proces, mogelijk moeten worden aangepast naar aanleiding van de resultaten van de ontwerpopgave rondom het cruisen.

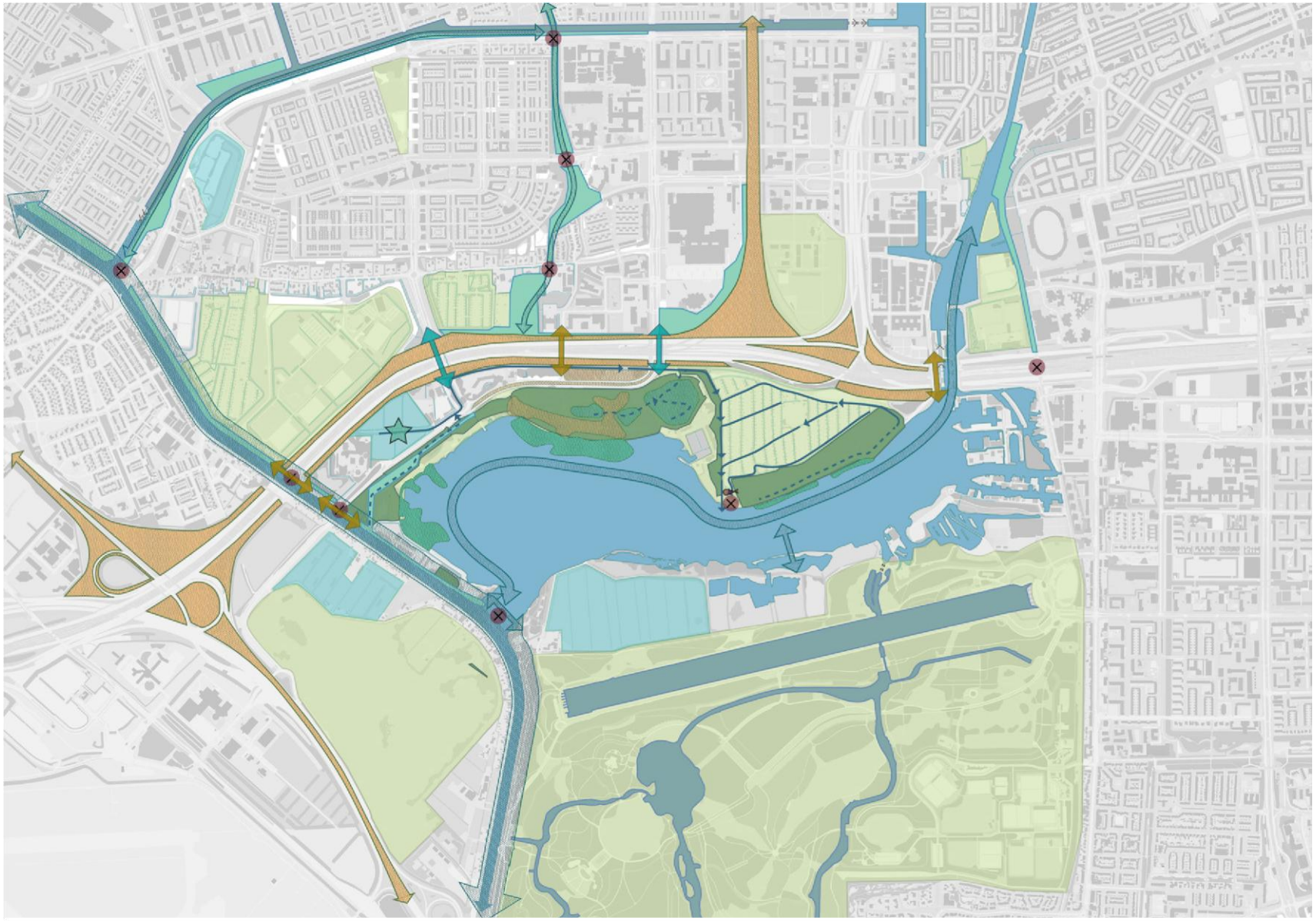

Gemeente Amsterdam

Ecologische structuur

- Groene AS - Ecologische structuur nat
- Ecologische structuur droog
- Onderdoorgang infrastructuur nat
- Aanvullende verbinding nat
- Onderdoorgang infrastructuur droog
- Knelpunten natte en droge verbindingen
- Inzet restant Riekerpolder voor visecologie
- Kwelsloot+Doorspoelen Riekerpolder
- Nieuwe Boezemlanden +moerasbos
- Droge natuur zandtaluds en -gronden
- Natte natuur
- Bosgebied Oeverlanden
- Groen en Recreatiegebied Hoofd Groen Structuur
- Poldersystemen Slotervaart + Amsterdamse Bos
- Watersysteem Ringvaart

7. UITWERKING VISIE 2040 PER THEMA

Zicht over Nieuwe Meer, N. Vafa, 2020

7.1 Entrees en verbindingen met de omgeving

Het succes van het gebruik van een park hangt onder andere samen met het aantal verbindingen met de omliggende stad. Het Vondelpark is wat dit betreft in Amsterdam, en wellicht Nederland, een lichtend voorbeeld. Het park heeft maar liefst 24 ingangen. Dat zorgt voor veel doorgaand 'verkeer', wat een attractie op zich is maar ook de (sociale) veiligheid bevordert.

Op de onderstaande structuurkaart is de ligging van De Oeverlanden weergegeven in relatie tot de stedelijke netwerken.

De Oeverlanden zijn in 2040 goed en (sociaal) veilig bereikbaar en zeer toegankelijk als gevolg van de volgende voorstellen:

- Een nieuwe metropolitane fietsroute, die de Zuidas met Schiphol verbindt, vormt de basis van het nieuwe routenetwerk van De Oeverlanden. Dit snelfietspad gaat over een nieuwe brug over de Schinkel en vervolgt zijn weg via het verbeterde fietspad langs de Oude Haagseweg over de Ringvaart naar Schiphol.
- De nieuwe brug over de Schinkel verbetert op de langere termijn de oostelijke entreefunctie van Landschapspark De Oeverlanden en biedt kansen voor een prachtig uitzichtpunt over het Nieuwe Meer. Met deze nieuwe brug is ook een directere koppeling met het Amsterdamse Bos gemaakt en hoeft er niet (persé) gebruik te worden gemaakt van de langere route via de sluisjes. De Oeverlanden en het Amsterdamse Bos vormen op deze manier een hechter netwerk en daardoor een aantrekkelijk uitje voor sporters als hardlopers, fietsers en bootcampers. Geluidswering langs de A10 zou daar wenselijk zijn.
- De Schinkelhoek, het gebied bij de sluisjes en het Jaagpad, is de start van een heldere routing van de stad naar De Oeverlanden met een nieuwe aantrekkelijke verblijfsplek met bijpassende voorzieningen.
- Ook de publieke botenhelling, voor het te water laten van boten, krijgt hier bij voorkeur zijn definitieve plek. Dit maakt dat er minder auto's in het gebied tot aan de Riekerkaap hun bestemming hebben en dat de autobewegingen geconcentreerd worden rondom de entree bij het Jaagpad.
- Een verbetering van de entrees betekent niet alleen het vormgeven van de ingang in combinatie met een verbeterd ontwerp van de viaducten, maar ook dat de ingangen eindelijk een echte brugfunctie vervullen tussen De Oeverlanden en het stedelijk gebied aan de 'andere kant' van de infrastructuurbundel. Dat kan door vormgeving, programmering en het creëren van betere zichtrelaties. Door bijvoorbeeld met een hardlooproute of trimparcours twee gebieden zichtbaar en herkenbaar met elkaar te verbinden (door markering, materiaalkeuze, speelse elementen, watertappunten) worden mensen uitgenodigd door te lopen naar een gebied dat zij (nog) niet kennen.
- De Johan Huizingalaan is een verbeterde entree voor bezoekers. Het J.M. Keynesplein wordt via de metrohalte rechtstreeks op de groene entreezone aangesloten die een brugfunctie vervult tussen het Schinkelkwartier en De Oeverlanden.
- Vanaf Johan Huizingalaan en de groene entreezone wordt in de toekomst een meanderende wandelroute gerealiseerd die naar de oever van het Nieuwe Meer voert. De ligging en de vormgeving van deze nieuwe entree wordt in een later stadium verder uitgewerkt, in samenhang met de aanwezige natuurwaarden in deze zone en een nieuw te realiseren Huizingastrand ten westen van het huidige educatiecentrum De Waterkant. De termijn waarop deze ontwerpvragen aan de orde zijn, zijn mede afhankelijk van de fasering van het Schinkelkwartier.
- Het Christoffel Plantijnpad, een belangrijke schakel in het groene (fiets-)netwerk van Nieuw West, wordt aangesloten op het netwerk van De Oeverlanden. Bezoekers kunnen daardoor snel maar wel via een natuurlijke meanderende route naar (de oever van) De Oeverlanden wandelen of fietsen.
- Ook de entree bij de Anderlechtlaan kent een verbeterd ontwerp. Er is meer ruimte voor langzaam verkeer en de oversteek bij de op- en afritten is veilig.
- De Westtangent, de hoogwaardige openbaar vervoersverbinding tussen Sloterdijk en Schiphol, heeft een halte bij de Anderlechtlaan. Deze halte is een belangrijke halte geworden voor bezoekers aan Landschapspark De Oeverlanden.

- De westzijde van de Oude Haagseweg wordt opnieuw ontworpen als een auto-te-gast-straat. Ook het metropolitane fietspad wordt op deze route ingepast.
- Parkeermogelijkheden zijn beperkt aanwezig, en er is een parkeerregime ingevoerd. De parkeer voorzieningen zijn

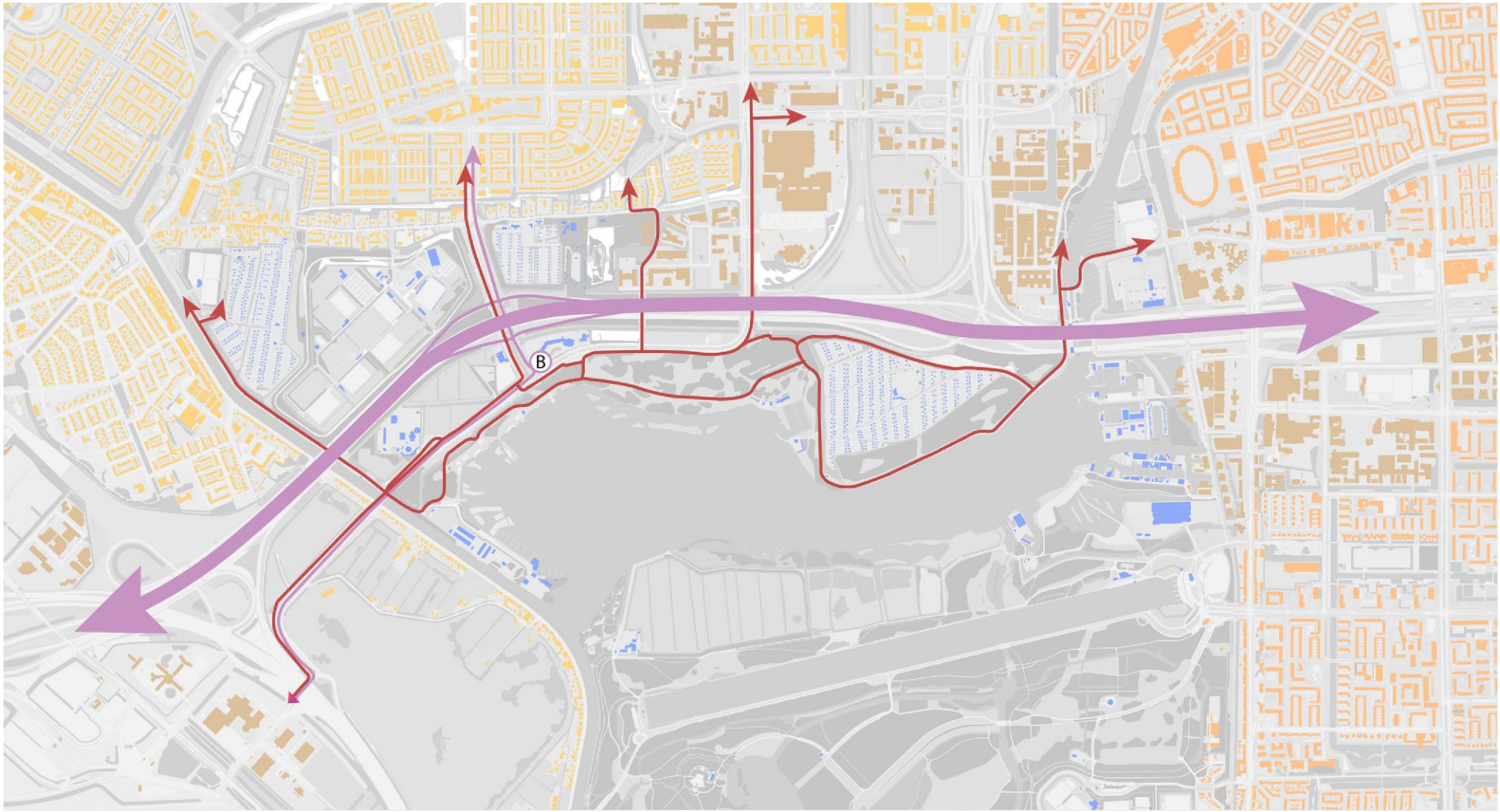

Gemeente Amsterdam

Stedelijke structuur

Ontwikkelstrategie
Landschapspark de Oeverlanden

Mobiliteit

- OV verbinding Amsterdam - Schiphol
- OV route bus
- Fietsroute
- (B) Bushalte

Buurttypologie

- Gemengde stadsbuurt
- Luwe stadsbuurt
- Industrie/kantoor gebied
- Overig

voornamelijk aan de rand van De Oeverlanden gefaciliteerd, zowel voor auto's als voor fietsen. Dan gaat het voor de auto's om de parkeerplaats bij tuinpark Ons Buiten, de kleine parkeervoorziening tegenover hotel Mercure en een aantal parkeerplaatsen langs de vernieuwde Oude Haagseweg (westzijde). Het beperkte aantal parkeervoozieningen stimuleert bezoekers te voet of via een recreatieve fietsroute verder het gebied in te gaan. Mindervaliden krijgen specifieke plekken toebedeeld.

- De parkeerplaats bij Ons Buiten is mede op verzoek van de politie opnieuw ingericht.

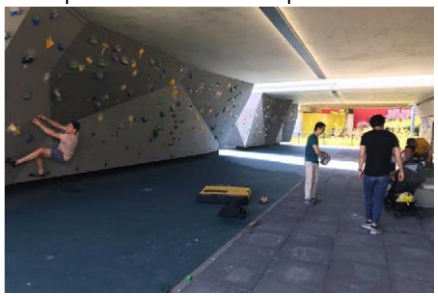

Bouldertunnel Schiedam, SchieDistrict, 2020

Tunnel Seongsan Seoul, H. Shin, 2008

Impressie snelfietspad F59, IPV Delft, 2020

7.2 Infrastructuur en interne verbindingen

De interne bereikbaarheid en toegankelijkheid van De Oeverlanden is in 2040 ook sterk verbeterd.

Met name de nieuwe oeverroute hecht de verschillende ingangen aan elkaar, verbindt de verschillende typen oevers en routeert de gebruiker naar de verschillende recreatieve concentratiepunten. Zie hiervoor afbeelding 11.
Tuinpark Ons Buiten is door de realisatie van twee nieuwe (afsluitbare) bruggetjes in 2040 rechtstreeks verbonden met het omliggende gebied. Daardoor wordt Ons Buiten onderdeel van de stedelijke structuur maar vooral ook een sterker onderdeel van de recreatieve route door De Oeverlanden. Een nieuwe (afsluitbare) brug voor langzaam verkeer over de Westsingel vergroot de 'doorwaadbaarheid' van tuinpark Ons Buiten omdat er een directe relatie is ontstaan met het nieuwe centrumgebied van De Oeverlanden.

Ook de andere volkstuinen, ten noorden van de A4 en het sportpark Sloten zijn door nieuwe kleine verbindingen en bruggetjes opgenomen in het routenetwerk van De Oeverlanden en tevens beter aangesloten op de omliggende buurten. Voorstel is om de huidige route langs de strandjes ('landingsbaan') opnieuw, natuurvriendelijk en duurzaam in te richten voor langzaam verkeer.

De watersportvereniging Onklaar Anker heeft in 2040 een verbeterde positie in het routenetwerk van De Oeverlanden: een nieuw padenstructuur die het Jaagpad via de Riekerkaap en het centrumgebied op een speelse en rustige wijze met elkaar verbindt en vervolgens omde surfclub en de jachthaven heen in westelijke richting doorloopt. Deze oeverroute biedt de gebruiker een mooi zicht op de jachthaven en het water van het Nieuwe Meer. De entree van de jachthaven is in 2040 naar de westzijde van het terrein te verplaatst waardoor een rechtstreekse verbinding kan worden gemaakt met de nieuwe entree bij de Johan Huizingalaan en het nog te realiseren Huizingastrand. Die westzijde van het terrein van Onklaar Anker is op deze manier een openbare toegang geworden voor niet-verenigingsleden. De entree aan de oostzijde van de jachthaven is slechts te gebruiken door de leden van de watersportvereniging. Vanaf de Riekerkaap kan een nieuwe pont aanmeren die naar het Amsterdamse Bos vaart, dit in aanvulling op de huidige pontverbinding.

Sportpark Sloten is ook in de toekomst het hart voor de georganiseerde buitensport in De Oeverlanden. Als er een nieuwe (voetgangers-)entree aan de oostzijde van het sportpark gerealiseerd kan worden ontstaat er een duidelijkere verbinding met de route Anderlechtlaan naar De Oeverlanden.

Het realiseren van bijvoorbeeld een hardlooproute of een trimparcours tussen beide gebieden, of een natuurspeeltuin bij de nieuwe entree kan ook de relatie tussen beide gebieden beter duiden. wordt nog of een nieuwe

De ‘historische diagonaal’ Genieweg, waar deze ooit door het dijklichaam is doorsneden, kan als verbinding opnieuw worden gerealiseerd zodat twee culturele plekken (kunstenaarscomplex Nieuw en Meer en de Rijkshemelvaart) gekoppeld worden. Tevens kan de historische Genieweg (virtueel of beeldend) een relatie leggen met het gebied ten noorden van de A4. De Genieweg is een potentiele ruggengraat voor een toekomstige kunstroute.

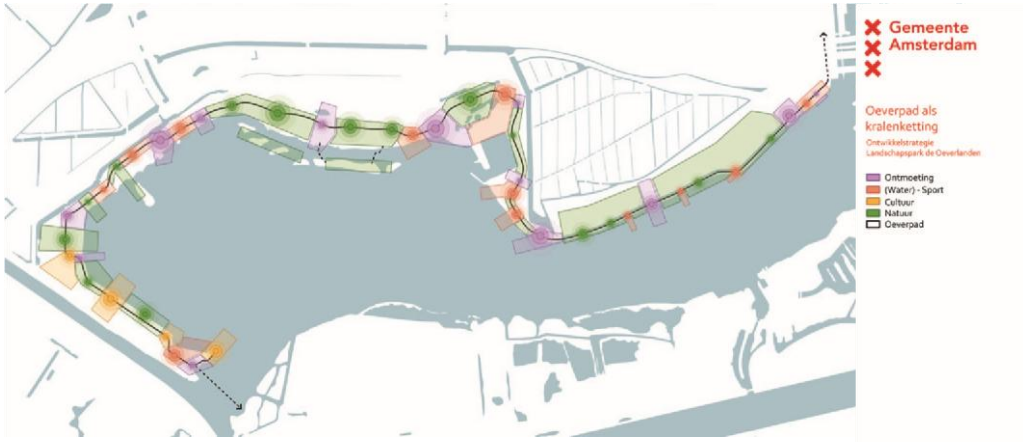

Onderzocht Op de landtong is het voorstel om de weg die leidt naar de jachthaven Boekenier opnieuw in te richten als zogenaamde ‘auto-te-gast-straat’: langzaam verkeer is leidend, auto’s zijn ‘te gast’. Daarnaast worden de beeldbepalende gebouwen van de Stelling van Amsterdam door de creatie van verschillende nieuwe zichtrelaties en doorkijkjes beter zichtbaar gemaakt voor de voorbijgangers. Een extra (afsluitbare) ingang, ter hoogte van de ateliers, kan het middenterrein met de vernieuwde Oude Haagseweg verbinden.

Brug in het Amsterdamse Bos, Piet Kramer, A. Verheij, 2016

Vlonderpad in Park Dwingelderveld, F. Dessing, 2021

Natuurlijke speeltuin St. Mortiz, engachin.ch, 2016

Trimpad Ulna Sweden, RS+ Architecten, 2017

Promenade aan het Paprocany meer, RS+ Architecten,

(voetgangers-)verbinding vanaf de Ringvaart het sportpark kan ontsluiten en ook kan aansluiten op de Sloterweg.

Afbeelding 11

architekturaibiznes.pl, 2015

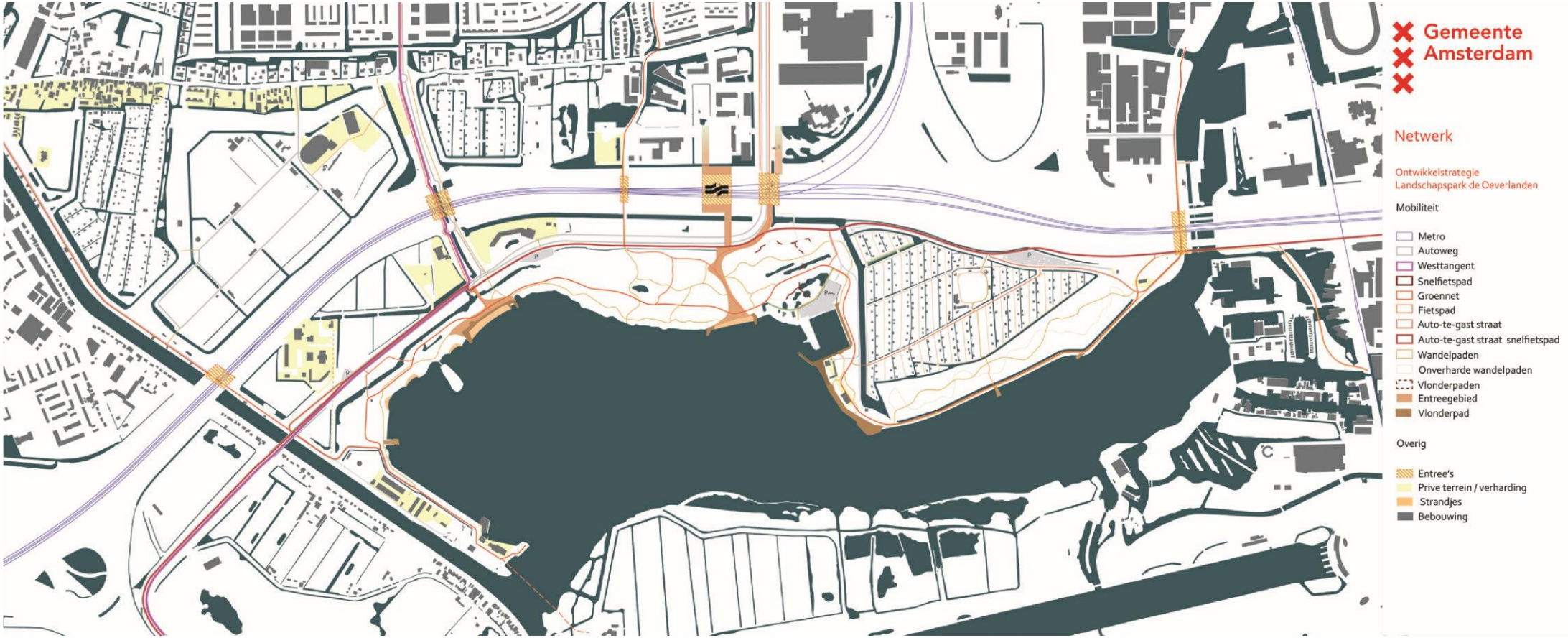

Afbeelding 12

7.3 Natuurrecreatie

In traditionele zin gaat het bij natuurrecreatie vooral om het beleven, Uit het Groot Groenonderzoek (2018) bleek de toenemende populariteit genieten en ondergaan van spontaan ontstane of ontworpen van zwemmen in Amsterdamse water in of dichtbij 'de stad', met natuurgebieden. Meestal te voet, soms met de fiets. De natuur van name in combinatie met (groene) kades, omgevingsgroen en parken. De Oeverlanden is voor vele bezoekers een belangrijke reden om het Het Nieuwe Meer heeft zich in 2040 dan ook nog meer geprofileerd gebied te bezoeken. Op de natuurwaardekaart zijn de natuurgebieden als belangrijke stedelijke zwemplek: in een natuurlijke omgeving met met hun natuurwaarde aangegeven. de hoogbouw van de Zuidas als skyline, een in Amsterdam unieke combinatie. Hier ligt de onderscheidende kracht van De Oeverlanden.

7.4 Recreatie, sport en spel

Maar De Oeverlanden bieden in 2040 ook de mogelijkheid om de natuur actief te beleven, zoals in het Jaagpadbos en langs het vernieuwde Er is een toenemende aantal bezoekers dat van het water wil genieten. Jaagpad. Het realiseren van natuurlijke speelelementen in het Om hen te faciliteren stelt de ontwikkelstrategie voor de toekomst drie Jaagpadbos, mogelijk een natuurspeeltuin ter hoogte van de nieuwe nieuwe strandlocaties voor: entree van Onklaar Anker, in combinatie met speelse natuurlessen 1. Het Anderlechtstrand

nabij het landhoofd (ook wel bekend als de in De Waterkant en het iets verder gelegen nieuwe Huizingastrand steiger, ten oosten van Aquarius). faciliteert recreërende gezinnen in De Oeverlanden. Op de Riekerkaap 2. Het kleinschalige Huizingastrand, gelegen ten westen van het eduis het uitzicht op het Nieuwe Meer en het Amsterdamse Bos ook in catiecentrum De Waterkant, in het verlengde van de nieuwe entree de toekomst voor velen de reden om dit deel van De Oeverlanden te vanaf de Johan Huizingalaan.
bezoeken.
3. En een nieuw stadsstrand, het Riekerstrand, dat samen met de vlonderboulevard en kleine sportveldjes een plek kan krijgen op de Riekerkaap.

Het schiereiland, gelegen tussen de drie kleinere strandjes aan de
westkant, is in 2040 opnieuw ingericht. De materialen die zijn gebruikt Daarnaast is het voorstel de omgeving van de huidige strandjes op en de inrichting die is gemaakt zijn avontuurlijk en duurzaam. Zowel korte termijn kwalitatief beter in te richten.
jonge kinderen als de grotere jeugd kunnen zich hier goed vermaken.

De inpassing en toevoeging van sport en recreatie in De Oeverlanden is veelzijdig en divers. Voor toevoeging van grootschalige sportvelden ten behoeve van verenigingssporten is in De Oeverlanden letterlijk geen ruimte, de ingepaste sportfaciliteiten richten zich op (beach-)volleybal, tafeltennis en basketbal en dan bij voorkeur op plekken in de drukkere zones van De Oeverlanden, zoals op de Riekerkaap. Daarnaast zijn er twee zoeklocaties aan de rand van De Oeverlanden gedefinieerd waar ruimte wordt gezocht voor kleinere velden voor georganiseerde sport zoals tennis, basketbal of volleybal. Deze zoeklocaties zijn in beeld naast ook de bestaande sportparken zoals sportpark Sloten waar in eerste instantie ruimte wordt gezocht voor georganiseerde (veld)sport.

Natuurspeeltuin Oisterwijk, visitbrabant.nl, 2020 Memorial forest Ypres Belgie, J. Milpas, 2018

In De Oeverlanden is veel ruimte voor informele sportbeoefening en spontane (sport-)ontmoetingen. Bijvoorbeeld door open ruimtes te creëren waar gevoetbald, gebootcampt of gefrisbeed kan worden, viaducten die uitnodigen om bokslessen, skaten, klimmuur of andere urban sports te organiseren en paden die maken dat je een rondje wilt gaan hardlopen of wandelen. Toevoegen van (sport-)routes en plekken om te sporten en te recreëren stimuleert niet alleen bewegen, het levert tevens een bijdrage aan het vergroten van de sociale veiligheid.

De aanwezige veldjes op de bestaande tuinparken kunnen breder worden ingezet voor (sport-)activiteiten. Door letterlijk ruimte te blijven bieden en ook uitnodigend te zijn voor mensen van buiten het tuinpark om bijvoorbeeld yoga en bootcamp te kunnen doen.

Ook de Schinkelhoek is een intensiever te gebruiken zone, met aan het water ruimte voor watergebonden activiteiten. Op die plek ligt bij voorkeur ook de nieuwe botenhelling. De twee aanwezige jachthavens in het Landschapspark zijn belangrijke plekken voor de zeilers en andere watersportliefhebbers, op de Riekerkaap is daarnaast ook nog steeds de mogelijkheid om te surfen.

Schelokovsky Hutor Forest Park Rusland, D. Chetyre, 2018

Krkonose tree top trail Tsjechië, stezkakrkonose.cz, 2018

Skatepark onder A8 Zaandam, NL architects, 2006

Lido Verbano Italië, Lido.it, 2019

7.5 Kunst en cultuur

De aanwezigheid van kunstenaarscomplex Nieuw en Meer op de landtong en de nabijheid van de Rijkshemelvaart bepalen voor een deel de identiteit van dit deel van De Oeverlanden. Actieve programmering op het voorterrein in het nieuw te bouwen paviljoen maar vooral ook dwars door De Oeverlanden heen maken kunst in de toekomst zichtbaarder voor alle Amsterdammers en zijn tegelijkertijd verbindend doordat de losse zones van De Oeverlanden aan elkaar worden geregen als een culturele kralenketting.

Kunstenaars leveren de komende jaren een belangrijke bijdrage om De Oeverlanden en verbindende routes naar de stad beleefbaar en veilig te maken maar vooral ook door identiteit toe te voegen. Bezoekers weten door de aanwezigheid van de specifieke kunstuitingen dat ze in De Oeverlanden zijn en ook in welke zone. Kunstenaars van Nieuw en Meer programmeren samen met andere groepen (jonge) kunstenaars uit de stad en specifiek uit Nieuw West nieuwe culturele activiteiten. Ideeën voor de programmering zijn culturele zondagen in samenwerking met bewoners uit de buurt, luisterwandelingen, kleine, intieme voorstellingen die de programmering van theaters in de stad versterken, en workshops waar ook jongeren van bijvoorbeeld de Matrixx uit Nieuw Sloten een belangrijke rol kunnen vervullen in de organisatie en uitvoering.

De realisatie van een paviljoen op het voorterrein van Nieuw en Meer en het openstellen van dat terrein voor publiek zijn belangrijke eerste stappen. Het paviljoen functioneert als ankerpunt voor de culturele uitingen in het gebied, er worden presentaties en debatten georganiseerd en ook het verhaal van het historisch erfgoed van de Stelling van Amsterdam wordt hier verteld. Op een creatieve, innovatieve maar vooral een authentieke bij De Oeverlanden passende wijze. De kunstuitingen lopen als een kralenketting door het hele gebied en rijgt het verhaal van de verschillende deelgebieden op unieke wijze aan elkaar. Daarnaast biedt de ontwikkelstrategie de mogelijkheid om, in afstemming met het programma Vrije Ruimte, kansen te verzilveren voor meer verbinding met bestaande en nieuwe vrijplaatsen voor creativiteit, kunst en ontmoeting.

8. BEHEER ENONDERHOUD

Schotse Hooglander in de Oeverlanden, E. van Eis, 2019

8.1 Inleiding

Om in de toekomst de ambities van de ontwikkelstrategie waar te kunnen maken en de kwaliteit van het gebied ook in de toekomst te kunnen waarborgen is, naast een structurele beheerorganisatie en meer capaciteit en budget, ook een actueel beeld over het onderhoud en beheer van De Oeverlanden nodig. Dit hoofdstuk gaat in op die huidige situatie, de wijze waarop het beheer en onderhoud op dit moment is georganiseerd en wat de randvoorwaarden en ambities voor de toekomst zijn. Hoofdstuk 9 gaat in op handhaving en toezicht en heeft dezelfde opbouw als dit hoofdstuk.

8.2 Huidige situatie beheer en onderhoud[4]

Het beheer en onderhoud van de openbaar toegankelijke delen van De Oeverlanden valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente Amsterdam. Met de vernieuwde organisatie binnen de gemeente Amsterdam ligt de verantwoordelijkheid voor groot onderhoud (GO) en vervanging na afschrijving (VV) van die terreinen bij de directie Verkeer en Openbare Ruimte. Het dagelijks beheer en onderhoud (DO) ligt bij de directie Stadswerken. Stadswerken werkt aan het schoonhouden van de stad, verzorgen van het groen, onderhouden van alle wegen, stoepen, pleinen, tunnels, bruggen en kades. Stadswerken heeft acht afdelingen:

- Schoon: Verantwoordelijk voor het schoonmaken en -houden van de openbare ruimte.
- Groen, Flora en Fauna: Verzorgt het groen in parken en wijken.
- Infra en Service: Voert dagelijks beheer uit aan wegen en is verantwoordelijk voor verkeersmaatregelen.
- Civiele constructies: Voert dagelijks beheer uit aan kademuren, bruggen, tunnels en sluizen.
- Gebied en Gebruik: Zorgt voor de koppeling met o.a. de stadsdelen voor het gebiedsgericht werken.
- Logistiek: Verantwoordelijk dat materiaal en materieel op het juiste moment en op de juiste plek beschikbaar is voor uitvoerende diensten.
- Operationele Ondersteuning: Ondersteunt de andere afdelingen van Stadswerken bij het realiseren van de dagelijkse resultaten in de openbare ruimte.
- Strategie, innovatie en kwaliteitsmanagement en directie- en bestuursadvisering: Vormt de staffunctie van de directie Stadswerken als geheel.

Vanuit de directie Stadswerken is de gebiedsbeheerder de oren en ogen in de woonwijken en parken. De gebiedsbeheerder is de schakel tussen de gemeente en de omgeving.

In de openbare delen van Landschapspark De Oeverlanden worden in opdracht en onder toezicht van stadsdeel Nieuw-West een groot aantal beheertaken uitgevoerd door de vrijwilligers van de vereniging De Oeverlanden Blijven! Het beheerplan voor het gebied is hierin leidend. De zeer betrokken vrijwilligers beschikken over specifieke kennis op het gebied van natuurbeheer en een goede gebiedskennis wat voor de bescherming van bijzondere flora en fauna van grote betekenis is.

Wat betreft de formele organisatie: alle gebieden en objecten in de buitenruimte zijn verdeeld en ondergebracht bij een zogenaamde ‘asset’: asset Groen, asset Verhardingen, asset Water, asset Civiele Constructies etc. Deze asset gaat over ‘zijn eigen spullen’ en is verantwoordelijk voor het op de juiste wijze en tijdig vormgeven van alle dagelijks beheer en onderhoud.

Daarnaast zijn alle beheergebieden en -objecten in de buitenruimte centraal geregistreerd in het systeem GISIB. Vanuit GISIB worden vervolgens de beheercontracten voor aannemers en eigen dienst opgesteld en opgepakt. Op dit moment is het Landschapspark De Oeverlanden als geheel aangeduid in de beheercategorie bosplantsoen. Dit is het meest extensieve beheer niveau, waarbij in de bospercelen de natuur zijn gang mag gaan. De inzet van mensen en middelen is hierop gebaseerd.

8.3 Randvoorwaarden en ambities

Door de realisatie van de ambities vanuit de ontwikkelstrategie verandert het gebruik van het Landschapspark De Oeverlanden. In de gebieden waar het gebruik zal wijzigen en/of zal toenemen, dient het beheerkader en ook het beheerniveau (mede vanuit het veiligheid aspect) te worden aangepast. Dit heeft consequenties voor de inzet van mensen en materieel. In de gebieden die als rustig en luw worden aangeduid, kan het huidige beheerniveau mogelijk gehandhaafd blijven.

[4] Dit hoofdstuk gaat over het beheer en onderhoud van de openbaar toegankelijke delen binnen De Oeverlanden. Voor de terreinen die zijn ingericht voor een specifieke functie en/of gebruik zijn de huidige gebruikers verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud. Voor de sportparken draagt de directie Sport en Bos van de gemeente Amsterdam verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud

Met de betrokken directies [5] wordt een nieuw beheerkader en actueel beheer- en werkplan Beheer en Onderhoud (B&O)[6] voor het Landschapspark De Oeverlanden opgesteld. Daarin staat onder meer welke uitgangspunten gaan gelden voor het beheer en onderhoud binnen het nieuwe Landschapspark De Oeverlanden[7] .

De bovenstaande punten worden gekoppeld aan een actuele beheerskostentoets. Deze toets wordt vervolgens vertaald naar de benodigde middelen voor beheer en onderhoud. Het benodigde budget en een eventuele ophoging daarvan moet binnen het 'loket' van Asset Groen zijn beslag krijgen. Daar zal ook de financiële verankering moeten plaatsvinden.

Ideeën om het beheer en onderhoud in de toekomst beter te kunnen borgen zijn:

- De vereniging De Oeverlanden Blijven opdracht te geven om voor in ieder geval de komende twee jaar het onderhoud en beheer te blijven verrichten, in nauwe samenwerking met de directie Stadswerken en stadsdeel Nieuw West.
- Het stedelijk agenderen van de wens om onderzoek te doen naar een (op termijn) mogelijke koppeling van het beheer in de Oeverlanden met de beheerorganisatie van het Amsterdamse Bos.

[5] Bij de start moet eerst worden bepaald voor welke gebieden het beheerkader wordt opgesteld. Als het gaat om de openbare gebieden dan zijn de directies Stadswerken en V&OR verantwoordelijk. Wat betreft sportpark Sloten dienen de afspraken te worden gemaakt met de directie Sport en Bos.

[6] De resultaten van het doelsoortenonderzoek dat door Waardenburg is opgesteld vormt een belangrijke basis voor een actueel beheer- en werkplan. Ook de vertaling van de voorgestelde zonering naar gebieden waar het rustig blijft en gebieden waar meer drukte wordt verwacht, waar de padenstructuur gewijzigd gaat worden etc. worden meegenomen bij het bepalen van de nieuwe typering.

[7] Toenemende drukte betekent ook meer afval en rommel in het gebied. Grotere ambities vragen daarom meer aandacht voor intensief schoonmaken. De frequentie hangt mede af van de weersomstandigheden en de periode in het jaar af. Ook dit is een onderdeel van het beheer- en werkplan B&O

9. TOEZICHT, HANDHAVING, LEEFBAARHEID EN VEILIGHEID

Botenhelling Riekerkaap, J. Voets, 2020

9.1 Huidige situatie

Handhaving, leefbaarheid en veiligheid zijn de verantwoordelijkheid van de gemeente Amsterdam. De directie Toezicht, Handhaving Openbare Ruimte (THOR) bouwt dagelijks mee aan een leefbaarder en veiliger Amsterdam. Door de groeiende stad neemt de overlast en het aantal ergernissen toe en wordt de roep om handhaving steeds groter. THOR werkt nauw samen met de politie en andere externe partners aan de volgende opdrachten:

- Terugdringen van overlast door onder andere hangjongeren, drugs- en drankmisbruik, verkeerd aangeboden afval en ander oneigenlijk gebruik van de openbare ruimte;
- Verbeteren van de objectieve en subjectieve veiligheid in de gebieden met cameratoezicht en de directe omgeving;
- Controleren van vergunningen in de prostitutiebranche en het signaleren van misstanden zoals mensenhandel;
- Vergroten van de objectieve- en subjectieve veiligheid in en rondom de openbare ruimte en het openbaar vervoer;
- Wegslepen van hinderlijk en/of gevaarlijk geparkeerde voertuigen;
- Terugdringen van overlast door taxichauffeurs op standplaatsen en de openbare weg.

Veel van de bovenstaande punten spelen zich af in het centrum van Amsterdam en de omgeving daar direct omheen. Dat betekent dat de inzet vanuit de directie Toezicht en Handhaving zich de afgelopen jaren ook vooral op die gebieden heeft gericht. De consequentie hiervan is dat natuur- en recreatiegebieden buiten de ring, zoals De Oeverlanden, de afgelopen jaren enigszins onderbelicht zijn gebleven in aandacht, inzet en middelen.

9.2 Randvoorwaarden en ambities

Niet alle onder 9.1 genoemde activiteiten van Toezicht en Handhaving zijn voor de Oeverlanden relevant. De Oeverlanden zijn vooral gebaat bij een gespecialiseerde vorm van toezicht en handhaving, denk dan bijvoorbeeld aan boswachterij of de inzet van park conciërges. Daarnaast is de inzet tijdgebonden, vooral de drukke zomerperiode vraagt, zeker in de toekomst, meer aandacht dan de rustigere periodes in de herfst en winter. Geleerd wordt van het heden: de realisatie van bijvoorbeeld het Sloterstrand in Nieuw West is van toegevoegde waarde voor de beleving van het Sloterpark, maar het heeft ook laten zien dat er extra overlast en afvalproblemen is en kan ontstaan.

Het toenemend aantal bezoekers van De Oeverlanden en zeker ook de toenemende drukte op het Nieuwe Meer vraagt om meer aandacht en ook inzet vanuit handhaving en toezicht. Dat geldt in de huidige situatie al, maar zeker in de toekomst. Hoe die rol voor handhaving en toezicht er uit kan komen te zien en wat die rol betekent voor de (toekomstige) inzet van capaciteit en middelen is een breder vraagstuk dan alleen voor De Oeverlanden. Het stedelijk agenderen hiervan is daarom een eerste en essentiële stap. Net als voor beheer en onderhoud is het van belang de ambities van de ontwikkelstrategie, vanuit het perspectief van leefbaarheid en veiligheid verder uit te werken en daarbij in te gaan op de manier waarop gewenst gedrag in De Oeverlanden gerealiseerd kan worden, de inzet van toezicht en handhaving daarbij, de wijze van organiseren en de (extra) kosten om dit te realiseren. Een actueel inzicht van het benodigde beheer- en handhavingsbudget (nu en op termijn) voor in dit geval De Oeverlanden en betrokkenheid van de verschillende directies en ook stadsdelen is hierbij wenselijk

DEEL B UITVOERINGSLEIDRAAD

10. DE OPBOUW

Oeverlanden, A. Martin, 2008

Met de ontwikkelstrategie is een stevige ambitie voor 2040 neergezet. Een ambitie die niet meteen morgen is gerealiseerd. De aard en ook de complexiteit van de ideeën uit de ontwikkelstrategie loopt namelijk sterk uiteen; sommige ideeën zijn relatief klein en kunnen snel worden uitgevoerd, andere zijn meer ingrijpend, vragen nadere afwegingen, onderzoek (onder andere op technische en soms ook maatschappelijke haalbaarheid) en een zorgvuldig ontwerp- en ontwikkelingsproces. Verschillende voorstellen vergen naast veel voorbereiding ook flinke investeringen of zijn (mede) afhankelijk van de fasering van gebiedsontwikkeling in de nabijheid van De Oeverlanden. Ondanks de verschillende onzekerheden is er toch voor gekozen ambitieus te zijn zodat duidelijk is wat de gewenste ontwikkelingsrichting voor De Oeverlanden is voor de komende jaren.

Om handen en voeten te geven aan de grote ambities gaat de ontwikkelstrategie uit van een gefaseerde vervolgaanpak:

- Actieplan korte termijn. Sommige min of meer eenvoudige projecten kunnen de komende jaren worden voorbereid en waar mogelijk gerealiseerd. Dit zijn nieuwe voorstellen, maar soms ook initiatieven die al eerder zijn gestart of voortkomen uit wensen van bewoners of stakeholders. Daarnaast is het essentieel op korte termijn invulling te geven aan een actueel beheerkader, een financieel kader inclusief de mogelijkheden voor samenwerking en cofinanciering en moeten de ambities rondom toezicht en handhaving naar benodigde middelen en capaciteit worden vertaald. Voor dit Actieplan korte termijn wordt het in de begroting beschikbare budget van € 3,2 mln. ingezet.
- Lange termijn. De ontwikkelstrategie beschrijft een groot aantal ambities en voorstellen die niet zonder meer zo maar te realiseren zijn. Dit zijn soms meer complexe voorstellen waar nog aanvullende (externe) middelen en/of samenwerkingspartners gezocht moeten worden en waarvoor nog onderzocht moet worden of de ideeën haalbaar zijn, technisch, financieel en/of maatschappelijk. Stap voor stap moet worden bepaald welke voorstellen haalbaar en realistisch worden geacht. Hierbij ligt een nauwe relatie met de fasering van de gebiedsontwikkeling in de omgeving van De Oeverlanden en met de beschikbare financiële middelen.

11. ACTIEPLAN KORTE TERMIJN

Welkomsbord aan de Anderlechtlaan, J. Voets, 2020

11.1 Beschikbaar budget

In totaal is er in bestaande budgetten ruim €3.2 mln gelabeld aan het project ontwikkelstrategie Oeverlanden:

- Vanuit het Stedelijk Mobiliteitsfonds (SMF) is voor de komende 3 jaar bijna €2.2 mln. beschikbaar voor De Oeverlanden.
- Het Meerjarenprogramma Fiets heeft in ieder geval twee keer €500.000,- beschikbaar voor het verbeteren van de fietsbereikbaarheid van/naar/in dit gebied (maatregel 15 bereikbaarheid gebieden en maatregel 19 ontbrekende schakels) (beschikbaar tot 2023).
- Tenslotte is er €45.000,- naar het projectbudget voor De Oeverlanden overgedragen voor het vervangen en plaatsen van (nieuwe) speeltoestellen (beschikbaar tot 2023).

De opbouw van het actieplan korte termijn is gebaseerd op de inzet en besteding van deze ruim €3,2 mln.. Als proceskosten is voor de periode 2021 t/m 2024 rekening gehouden met een bedrag van circa € 1,5 mln., te besteden aan procesmanagement, planvoorbereiding en participatie (inclusief een uitwerking van de geformuleerde randvoorwaarden over onderhoud, beheer, toezicht en samenwerkingsverbanden en financiering). Het resterende bedrag, bijna €1,8mln. wordt voorgesteld als uitvoeringsbudget (incl. voorbereiding en toezicht) voor de voorgestelde korte termijn maatregelen, waarbij het in sommige situaties gaat om de realisatie van de eerste quick wins.

Naast de €3,2 mln. die is gelabeld aan De Oeverlanden zijn er meerdere financiële dekkingsbronnen denkbaar waar de Ontwikkelstrategie Landschapspark De Oeverlanden de komende jaren mogelijk aanspraak op kan maken. Denk daarbij aan:

- Het Stedelijk Huisvestingsplan Bovenwijkse Groenprojecten waar het project eind 2020 bij is aangemeld.
- De Uitvoeringsstrategie van de Groenvisie die wordt vormgegeven als uitwerking van de vastgestelde Groenvisie.
- Subsidiemogelijkheden van derden zoals van de provincie NoordHolland. Voor bijvoorbeeld het project Westeinderscheg is het mogelijk dit jaar en de komende 2 jaar projecten in te dienen die bijdragen aan landschapsontwikkeling en het verbeteren van de (water)recreatieve mogelijkheden in het gebied. De Oeverlanden vormen de kop van de Westeinderscheg, waardoor een inhoudelijke koppeling van beide projecten sowieso aan de orde is.
- Tenslotte heeft de Vervoerregio Amsterdam aangegeven dat er voor een aantal specifieke projecten een bijdrage mogelijk is uit de Investeringsagenda Mobiliteit. Denk dan aan (mogelijke) bijdragen voor de realisatie van het zogenaamde snelfietspad en aan verbeteringen aan het Regionaal Netwerk Fiets zoals Jaagpad, Johan Huizingalaan, Christoffel Plantijdpad en de Anderlechtlaan. De bijdrage kan betrekking hebben op verbredingen van bestaande routes, herinrichtingen, een meer verkeersveilige inpassing, verlichting/sociale veiligheid en het verbeteren van de kwaliteit van de route (tegels naar asfalt).
- In het actieplan korte termijn staat aangegeven dat de bovenstaande financiële mogelijkheden verder worden verkend zodat duidelijk wordt welke randvoorwaarden vanuit die beschikbare budgetten worden gesteld en welke (lange termijn) projecten mogelijk in beeld zijn voor (co-)financiering. Indien extra budgetten beschikbaar komen, kunnen andere maatregelen uit de ontwikkelstrategie met partners nader worden uitgewerkt en worden voorbereid voor realisatie.

11.2 Projectvoorstellen 2021-2024

In deze paragraaf zijn globaal de voorstellen weergegeven die op korte termijn kunnen starten wat betreft planvoorbereiding, ontwerp en soms ook realisatie. Er is een onderscheid gemaakt naar drie thema's:

1. Verbeteren biodiversiteit, natuurwaarden en waterkwaliteit.
2. Verbeteren routenetwerk en entrees.
3. Verbeteren ruimtelijke kwaliteit.

Per thema is aangegeven welke voorstellen voor de korte termijn aan de orde zijn om uit twerken, soms nog te onderzoeken maar vooral ook een begin te maken met realisatie.

1.Verbeteren biodiversiteit, natuurwaarden en waterkwaliteit

Maatregelen (indicatie bouwkosten):

a. 1000 dierwoningen: ringslanghopen; vleermuiskasten; insectenhotel; zandkuil voor graafwespen en –bijen; oeverzwaluwwand; ijsvogelwand (€ 75.000).

b. Vogeleiland voor visdiefjes (€ 250.000).

c. Plaatsen van 10 rifballen voor het verbeteren van de waterkwaliteit (€ 50.000).

Voor de bovenstaande maatregelen wordt een Nota van Uitgangspunten uitgewerkt waarin varianten worden onderzocht en afgewogen. Dit leidt in 2022 tot een voorkeursbesluit en na nader onderzoek en het definitieve ontwerp tot een uitvoeringsbesluit. De maatregelen kunnen in 2023 en 2024 gerealiseerd worden. In dit traject is samenwerking nodig met in ieder geval: V&OR, Stadswerken, stadsdeel Nieuw-West, VDOB!, tuinpark Ons Buiten en Hoogheemraadschap van Rijnland.

Daarnaast investeert de gemeente Amsterdam voor een periode van 2 jaar in het onderzoekstraject Gevouwen oevers (€ 40.000), een project van Stichting Ambassade en Nieuw en Meer dat een bijdrage gaat leveren aan het verbeteren van de waterkwaliteit van het Nieuwe Meer en aan het vergroten van de biodiversiteit. Deze bijdrage vindt plaats in 2021 en 2022. Ook Hoogheemraadschap van Rijnland heeft gedurende drie jaar budget heeft vrijgemaakt om bij te dragen aan verder onderzoek.

2. Verbeteren routenetwerk en entrees

Maatregelen (indicatie bouwkosten):

a. Fietsnetwerk: verbeteren routes en/of realiseren ontbrekende schakels (€700.000).

b. Verbeteren route en beleving Jaagpad (€150.000).

c. Verbeteren sociale veiligheid onderdoorgangen en/of routes door middel van kunst (€20.000).

d. Continuering dienstregeling veerpont tussen Oeverlanden en Amsterdamse Bos in 2021 (€20.000).

Het realiseren van de ontbrekende schakels en het verbeteren van bestaande routes en onderdoorgangen in het (groene) fietsnetwerk worden in afstemming met de Vervoerregio Amsterdam en het Programma Fiets binnen de gemeente Amsterdam uitgewerkt.

De omgeving van De Oeverlanden is aan het veranderen. Onder meer door de realisatie van de busverbinding HOV Westtangent tussen Amsterdam Sloterdijk en busstation Schiphol-Noord en de vervanging van de brug over de Ringvaart. Voor de ontwikkelstrategie ontstaat door de vervanging van de brug over de Ringvaart een kans om de Oude Haagseweg westzijde in te richten als autoluw gebied, omdat de brug na vervanging wordt afgesloten voor autoverkeer. Bij het benutten van deze kans wordt tegelijkertijd aansluiting gezocht met het project om een metropolitaan snelfietspad te realiseren tussen de Zuidas en Schiphol en is de ambitie om de route van Nieuw Sloten, via de Anderlechtlaan enerzijds en het Christoffel Plantijnpad anderzijds veiliger en prettiger te maken.

In 2022 wordt gestart met het opstellen van een Nota van Uitgangspunten (NvU). De Oude Haagseweg, de Anderlechtlaan en globaal ook de route bij Christoffel Plantijnpad worden op hoofdlijnen verkeerskundig geanalyseerd. Denk daarbij aan een onderzoek naar verkeersintensiteiten van de verschillende modaliteiten, een parkeeronderzoek (aantal benodigde plekken, mogelijke regimes) en kruispuntanalyses. Naast het Verkeersmodel Amsterdam (VMA) wordt informatie gebruikt die al bekend is vanuit de projecten Westtangent, Groene Schakels en de verkenning van het metropolitane fietspad tussen

Zuidas en Schiphol. De informatie wordt gecombineerd met een landschappelijke en verkeerskundige ontwerpstudie tot schetsmatige varianten. Doel is met relatief kleine oplossingsrichtingen tot snelle verbetering van de (sociale) veiligheid op de routes te komen.

Samen met de samenwerkingspartners in het gebied en in gesprek met gebruikers komen we in 2022 tot een voorkeursvariant en de uitgangspunten voor het verdere ontwerpproces. Indien mogelijk worden de eerste kleine verbeteringen voor 2024 gerealiseerd.

Op korte termijn gaat het ook om de opwaardering van het Jaagpad. Het gaat hierbij (nog) niet om een grootschalige herinrichting. Het gaat met name om quick wins die de beleving van de route van het Jaagpad van de sluizen naar de Kaap een impuls geeft. Denk daarbij aan meer openheid en aandacht voor zichtlijnen, de plaatsing van bankjes om even te zitten en genieten van het uitzicht alsmede (klein) onderhoud aan de infrastructuur. Deze korte termijn maatregelen kunnen in 2022 gerealiseerd worden.

In 2022 wordt voor het metropolitane fietspad tussen de Zuidas en Schiphol in samenwerking met de VRA eerst een Nota van Uitgangspunten opgesteld en wordt een aantal ontwerpen gemaakt op basis waarvan bestuurlijke besluitvorming plaatsvindt. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het schetsontwerp dat al is getekend voor de concept ontwikkelstategie. Het verdere ontwerptraject voor het voorkeurstracé kan daarna starten, kleine snelle verbeteringen kunnen mogelijk al in 2023 gerealiseerd worden, de rest van de route volgt zodra de brug over de Schinkel beschikbaar is voor fietsverkeer en er aanvullende financiële middelen beschikbaar zijn. Dit project is een integrale ontwerpopgave waarin naast het fietspad ook de toegang richting Oeverlanden en natuurdoelen worden meegenomen. Ook wordt gebruik gemaakt van de resultaten van het parkeeronderzoek. Voor het metropolitane fietspad worden ook de samenwerkingsmogelijkheden onderzocht met de provincie Noord-Holland, gemeente Haarlemmermeer, Schiphol en mogelijk ook met private partijen zoals BAM Infra en Gazelle die nu al betrokken zijn bij het Schiphol-deel van de snelfietsroute.

In 2021 is (net als in de periode 2019-2020) de dienstregeling van de veerpont tussen Oeverlanden en Amsterdamse Bos vanuit het budget van Oeverlanden bekostigd. Voor de periode erna wordt naar een nieuwe invulling gezocht.

Maatregelen (indicatie bouwkosten):

a. Verbeteren inrichting en uitstraling van de westelijke strandjes en directe omgeving (€ 300.000).

b. Starten van een pilot met gastheren/ gastvrouwen of park conciërge in zomer 2021 i.s.m. stadsdeel Nieuw West en Stadswerken (€ 25.000).

c. Verduidelijken afbakening cruisegebied vooruitlopend op de resultaten van de ontwerpopgave (€100.000).

Het recreatiegebied bij de westelijke strandjes krijgt een upgrade. De verharding en de stenige uitstraling worden verminderd door een natuurlijk wandelpad te realiseren en de kwaliteit van de ligweides (gras) wordt verbeterd door verzachting van de harde onderlaag. Daarnaast wordt een deel van de speeltoestellen vervangen door meer natuurlijk spelen. In het ontwerp dat in 2022 wordt gemaakt is aandacht voor wensen van gebruikers zoals voor het mogelijk plaatsen van aanvullende voorzieningen zoals fietsnietjes, openbaar toilet, informatieborden, watertappunten en/of lockers.

In de ontwikkelstrategie blijft het cruisegebied als mannen-ontmoetingsplek bestaan. Er start een ontwerpopgave om de opgaven rondom dit vraagstuk integraal te bekijken. Voor de korte termijn is het voor alle doelgroepen van belang dat een duidelijkere en herkenbare afbakening van de zone nodig is waar gecruised mag worden. Ook gaat het om maatregelen die helpen de vervuiling tegen te gaan. Begin 2022 starten de voorbereidingen voor tijdelijke maatregelen om hier het hoofd aan te bieden. Deze maatregelen zijn tijdelijk en lopen vooruit op de resultaten van de ontwerpopgave. Deze tijdelijke maatregelen kunnen, later in het proces, mogelijk moeten worden aangepast naar aanleiding van de resultaten van de ontwerpopgave rondom het cruisen.

Voor bovenstaande maatregelen is een samenwerking nodig met in ieder geval V&OR, Stadswerken, Programma Klimaatadaptatie, Sport en Bos en stakeholders in het gebied waaronder COC Amsterdam Stichting Platform Keelbos en VDOB. Het heeft daarnaast de voorkeur om de voorstellen voor de omgeving van de strandjes in een breder participatietraject verder uit te werken alvorens tot realisatie wordt overgegaan. Het schets- en participatietraject leidt in 2022 tot een Nota van Uitgangspunten. Deze wordt in 2023 verder uitgewerkt in een

ontwerp waarover een uitvoerings- en kredietbesluit wordt genomen. Uitvoering vindt dan plaats rond 2024.

11.3 Concretisering randvoorwaarden

Naast het voorbereiden en soms ook al realiseren van concrete projecten op de korte termijn is er in het actieplan ook budget gereserveerd om te werken aan een invulling en vormgeving van de randvoorwaarden die verbonden zijn aan de ambities van de ontwikkelstrategie. Dan gaat het over het opstellen van het financiële kader en het op korte termijn creëren van de juiste (organisatorische en financiële) randvoorwaarden voor het op lange(re) termijn kunnen realiseren van de meer complexe voorstellen uit de ontwikkelstrategie. Het gaat ook over het bepalen van het kader voor beheer, onderhoud en veiligheid.

Financieel kader

De grote ruimtelijke ambities voor De Oeverlanden vragen een 'stevige' inzet op brede samenwerking/ aanpak en het tijdig betrekken van de potentiele partners en middelen. Met name de realisatie van de complexere voorstellen voor de lange(re) termijn, zoals de nieuwe rieteilanden voor de oever van het Riekerbos of de aanleg van nieuwe stranden, vragen een brede samenwerking en integrale aanpak. Het tijdig in contact te treden met het rijk, provincie, waterschappen en marktpartijen om via het spoor van cofinanciering tot realisatie te komen is bijvoorbeeld een belangrijke eerste stap. Daarbij wordt ook gekeken naar Europese financieringsmogelijkheden. In dit kader is er ook afstemming met de collega's die verantwoordelijk zijn voor de realisatie van de Groenvisie. De inzet is om onderdelen uit de ontwikkelstrategie (al dan niet als Bovenwijks groenproject) op te nemen als milestones in de Groenvisie-realisatie.

Voor het tijdig betrekken van potentiele samenwerkingspartners zijn twee parallelle sporen voorzien:

1. In beeld brengen/ consulteren potentiele ontwikkelingspartners, vaststellen welke ontwikkelingen van gezamenlijk belang zijn en waar cofinanciering/ -creatie aan de orde is (kan zijn).
2. In beeld brengen passende geldstromen en relevante (financierings-) programma's.

Om een gedegen financieel plan voor de lange termijn op te stellen is inhoudelijke en strategische kennis en inzet nodig in de komende projectfase. Van belang is om goed zicht te krijgen op alle potentiele middelenstromen (lijst van middelen/ beschikbare en potentiele budgetten), welke daarvan passend zijn en of/hoe die middeleninzet kan toevallen aan het Oeverlanden-programma. Hierbij is het handig een financieel expert/strateeg te betrekken (een expert op het gebied van financiële stromen). Inzet van specialistisch subsidieadviesbureau is ook denkbaar.

Kader voor onderhoud, beheer en veiligheid

De volgende stappen zouden gezet moeten worden zodat er op korte termijn meer duidelijkheid ontstaat over de benodigde inzet op onderhoud, beheer en veiligheid en de middelen en capaciteit die daar vervolgens voor gereserveerd zouden moeten worden:

1. Vaststellen uitgangspunten ten aanzien van beheer, onderhoud, toezicht en handhaving in relatie tot de ambities voor Landschapspark De Oeverlanden in 2040.
2. Opstellen van een beheerkader en een actueel beheer- en werkplan (van toepassing op de verschillende assets van V&OR).
3. Vertalen van het beheerkader naar een structurele beheerorganisatie (incl. de inzet die vrijwilligers daarin bijdragen), die resulteert in een beheer- en middelenplan voor de korte termijn en voor 2040.
4. Vertalen van de uitgangspunten t.a.v. veiligheid en toezicht naar een actueel veiligheidsplan voor inzet en benodigde middelen.
5. Herijking van huidige beheer- en onderhoudsregiem incl. ook veiligheidssituatie gericht ook op toekomstig intensiever gebruik van De Oeverlanden. Daarbij wordt bezien in hoeverre huidige/ reguliere middelen van in ieder geval V&OR, maar mogelijk ook andere organisatieonderdelen binnen Amsterdam in de toekomst toereikend (kunnen) zijn of dat er extra middelen moeten worden gezocht.

11.4 Advies projectorganisatie

De Ontwikkelstrategie Landschapspark De Oeverlanden is het afgelopen jaar, in opdracht van het College van B&W en onder leiding van de directie Ruimte en Duurzaamheid opgesteld. In hoofdstuk drie is beschreven dat de projectgroep Oeverlanden – Sloten co creatie met organisaties uit het gebied en met collega's van de relevante omgevingsprojecten als belangrijk uitgangspunt in de werkwijze heeft gekozen. Deze organisaties en collega's hebben de afgelopen maanden veel lokale en vooral ook gebied specifieke kennis ingebracht die van groot belang is geweest voor de inhoud van de ontwikkelstrategie. Gezegd moet worden dat de voorliggende ontwikkelstrategie er anders had uitgezien als er niet in co-creatie was samengewerkt met het kernteam en als de relevante omgevingsprojecten in deze fase niet zo nauw waren betrokken. De

ingebrachte kennis en de enorme inzet van deze stakeholders en collega's hebben de visie mede de huidige vorm gegeven.

De voorstellen uit het actieplan korte termijn vormen de basis voor de stappen in de komende periode.

DEEL C VISIE 2040 IN PROJECTBLADEN

In deel C is een totaaloverzicht opgenomen van alle ideeën die voort zijn gekomen uit het co creatie traject met het kernteam Oeverlanden Sloten en onderdeel uitmaken van de visie voor 2040. Zie daarvoor ook de ambitiekaart in hoofdstuk 6 en de voorstellen uit hoofdstuk 7. Er is voor gekozen deze ideeën en voorstellen, ondanks de onzekerheid over de beschikbare financiële middelen, allemaal op te nemen en te beschrijven in de ontwikkelstrategie zodat het gewenste eindbeeld 2040 als stip op de horizon zichtbaar is en als richting gevend kader voor toekomstige keuzes kan dienen. Ook wordt met het weergeven van alle ideeën uit de visie recht gedaan aan het co creatie traject met het kernteam.

Dit deel C beschrijft alle ideeën en voorstellen in samenhang. Tevens is aangegeven welke samenwerkingsmogelijkheden er zijn met potentiele (externe) partners. In de projectbladen staan ook de ideeën die nog onzeker zijn of mogelijk pas op lange(re) termijn gerealiseerd kunnen worden. Enerzijds omdat die ideeën complex zijn, nog moeten worden onderzocht op haalbaarheid en/of voorstellen betreffen waar nog partners en/of middelen gezocht moeten worden om de realisatie te kunnen vormgeven. Anderzijds omdat het voorstellen betreffen waarover nog geen (volledige) overeenstemming is bereikt met de verschillende interne en externe partners.

Op het moment dat er meer duidelijkheid is over deze ideeën, over potentiele samenwerkingspartners en financieringsmogelijkheden kan in een actuele fasering en planning van alle lange termijn voorstellen uit de ontwikkelstrategie aan het bestuur een investeringsbudget worden aangevraagd en kan vervolgens worden gestart met de voorbereidingen om ook de meer complexe voorstellen te realiseren.

De voorstellen die in belangrijke mate met elkaar samenhangen zijn steeds geclusterd. Het gaat daarbij om een clustering van netwerkelementen of een beschrijving van gebiedsgerichte (locatie specifieke) clustering. In totaal levert dit 20 projectbladen op (zie daarvoor de bijlagen in deel C). Ieder projectblad kent eenzelfde opbouw met:

- Omschrijving van de diverse voorstellen/projecten: ambities/ opgaven/ streefbeeld (referentieprojecten). Waar mogelijk zijn de voorstellen concreet en uitvoeringsgericht beschreven, maar waar nodig -bij voorstellen die meer onderzoek en procestijd vergen- is bewust alleen de ontwikkelingsrichting aangeven met bijhorende stappen en aansturing;
- Beschrijving van een mogelijk uitvoeringstraject: welke maatregelen zijn er voorzien, wat zijn de eerste acties inclusief de voorbereidingsinzet daarbij (ontwerp, onderzoek) en waar relevant een doorkijk naar de langere termijn;
- Globale eerste programmering met een fasering op korte termijn (2021-2024, aangeduid als I) of voor de langere termijn (na 2024, aangeduid als II).

In afbeelding 12 staan de voorstellen per projectblad geografisch weergegeven.

Afbeelding 12

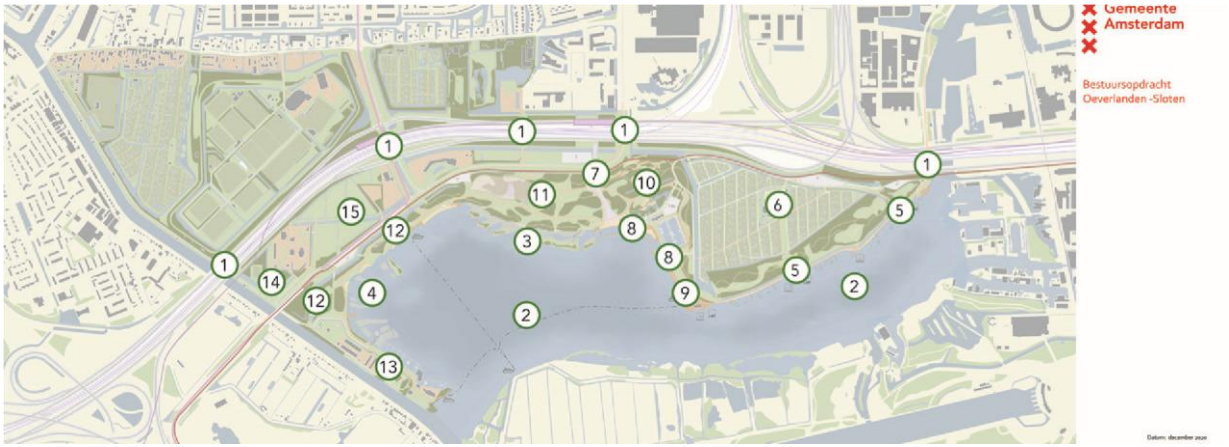

	DEEL C - UITVOERINGSLEIDRAAD ONDERDEEL VAN ONTWIKKELSTRATEGIE LANDSCHAPSPARK DE OEVERLANDEN ALL E IDEEEN IN SAMENHANG UITGEWERKT OP PROJECTBLADEN
0	Randvoorwaarden
	PROGRAMMA NETWERKEN
A.	Ecologische structuur (incl. watersysteemkaart) & biodiversiteit
B.	Fiets- en wandelnetwerk, bereikbaarheid en ontsluiting
C.	Sport, spel- en recreatieve voorzieningen
D.	Kunst- en cultuurvoorzieningen/ cultuurhistorisch erfgoed
E.	Horeca
	GEBIEDSPROGRAMMA
	STEDELIJKE ENTREES
1.	Groene poorten
	NIEUWE MEER
2.	(water)zone overall incl. aansluitende watergangen
3.	(water)zone Riekereilanden
4.	(water)zone Geniebaai
	OOSTELIJKE OEVERLANDEN
5.	Schinkelhoek/Jaagpadbos & oever
6.	Volkstuinen en sportpark Sloten
	HART LANDSCHAPSPARK DE OEVERLANDEN
7.	Centrale toegang en Huizingastrand

8.	Centrumgebied en watersportcentrum
9.	Riekerkaap/vlonderboulevard/ stadsstrand
10.	Moerasbos
11.	Riekerbos incl. cruisezone & NME-centrum De Waterkant
	WESTELIJKE OEVERLANDEN
12.	Natuurkern West/ Geniebos/Anderlechtstrand
13.	Riekerlandtong
	OMGEVING OEVERLANDEN
	Riekerpolder
14.	Landje Ringvaart
15.	Veenweedelandjes (Veenweidekern Riekerpolder)

FASERINGSWIJZER in PROJECTBLADEN:

PROJECTBLAD	No. A	Ecologische structuur (incl. watersysteem) & biodiversiteit
AMBITIE / OPGAVE	Versterken biodiversiteit [8] / ecologische structuur en aanpak knelpunten, onder meer door ontsnipperen van natuur / opheffen ecologische barrières; vergroten biodiversiteit (soortgerichte maatregelen); toevoegen nieuwe natuur en versterken natuurwatersysteem. Zie ook het voorbeeld hieronder. 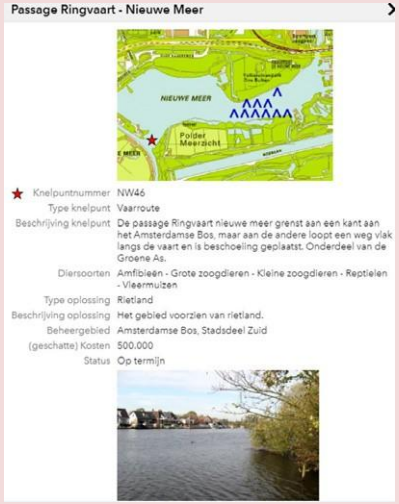 Waar mogelijk vergroten van groen- / natuurareaal; onderzoek naar aanvullende natuurontwikkeling in de Riekerpolder (zie ook de projectbladen 14-15).	

VOORBEELD soortgerichte aanpak	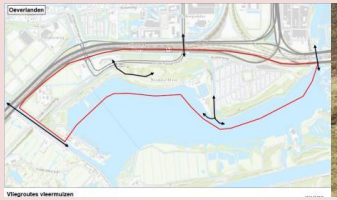 *Inzet op structuurversterkende maatregelen voor vleermuizen (links)* *Aanleg reservaat zandbijen en graafwespen (Referentie De Kuil/Texel)*

[8] Gebaseerd op onder meer Natuurwaardenonderzoek Noordelijke Oeverlanden te Amsterdam. Bureau Waardenburg (februari 2021)

MAATREGELEN/ 1e ACTIES	1. In kaart brengen ecologisch barrières/ knelpunten vaststellen prioritaire ontsnipperingslocaties en nodige maatregelen daarbij. Opstellen soortmaatregelenkaart & actieplan (II) 2. Lokaliseren en plaatsen van diervoorzieningen door het hele gebied heen op geëigende plaatsen: o.a. ringslanghopen; vleermuiskasten; insectenhotel; zandkuil voor graafwespen en –bijen; oeverzwaluwwand; ijsvogelwand Ambitie: aldus 1000 'dierwoningen creëren' (I) 3. Creëren van een rietland-stepping stone in toevaart van het Nieuwe MeerRingvaart. Conform Ecologische knelpunten HGS (I en II)	(I) = korte termijn, tot en met 2024 (II) = lange(re) termijn, na 2024 **PROGRAMMA NETWERKEN** **ONTSLUITING / BEREIKBAARHEID**

PROJECTBLAD	No. B	Fiets- en wandelnetwerk
		Metropolitaan fietspad Zuidas-Schiphol
AMBITIE / OPGAVE	Het huidige netwerk binnen De Oeverlanden is onduidelijk en geeft geen goede oriëntatie van, naar en in het gebied. Het is gewenst een beter opgebouwd netwerk te realiseren met verschillende lagen en hiërarchie. De realisatie van een metropolitaan fietspad tussen de Zuidas en Schiphol (ook wel snelfietspad genoemd) brengt hiërarchie in het netwerk, daarnaast is het realiseren van aantrekkelijke noord-zuidroutes van belang om De Oeverlanden met de stad te verbinden. Het verbeteren van de bestaande oeverroute verbindt de (nieuw te realiseren) stranden met de meer afgeschermde luwere zones met natuurlijke oevers en een grote mate van biodiversiteit. De oeverroute doet ook enkele groene ruimtes aan, waar spontane ontmoetingen kunnen plaatsvinden, met soms prachtig zicht op het water en de soms een meer 'stedelijke' horizon. De infrastructuurbundel die Landschapspark De Oeverlanden afsnijdt van de stad is in de toekomst geen barrière meer maar een (sociaal) veilige en prettige route om onderdoor te fietsen of soms ook kort te verblijven. Enerzijds door de entrees te verbeteren (zie projectblad 1) en anderzijds door het toevoegen van bijvoorbeeld kunstuitingen of elementen voor urban sports (zie projectblad 1). De wandel- en fietspaden sluiten aan op de routes in omliggende gebieden Amsterdamse Bos, Schinkelkwartier, Zuidas en de stadsdelen Nieuw-West en Zuid. Ook is een aansluiting gemaakt op het groennetwerk. Hierdoor is een rechtstreekse route gerealiseerd van de Sloterplas naar het Nieuwe Meer en het Amsterdamse Bos. Daarnaast worden nieuwe verbindingen onderzocht die de volkstuinen beter op elkaar en op de omgeving laten aansluiten.	
MAATREGELEN/ ACTIES	De aanpak is erop gericht dat de aanleg van het recreatieve netwerk niet alleen de meest interessante (nieuwe) recreatieve verblijfsplekken beter bereikbaar maakt, maar ook de recreatieve beleving van Landschapspark De Oeverlanden verbetert. 1. Ontwerp intern padenstelsel met structurerende hiërarchie, inclusief de ontbrekende schakels van het Groennetwerk en het metropolitane fietspad Zuidas-Schiphol en realisatie daarvan . Rekening houdend met het wensbeeld van minder asfalt en een meer natuurlijke inrichting (I en II). Daarbij prioriteit stellen aan het metropolitane fietspad en de noord zuid verbindingen in het gebied (I). 2. Nadere invulling geven aan veilige fietspaden in het bijzonder bij viaducten(I) 3. Onderzoeken nieuwe bruggetjes tussen tuinparken, sportpark Sloten en de omgeving (II)Voetpad vanaf Ringvaart naar sportpark Sloten (II) 4. Realiseren fietsparkeervoorzieningen bij de hoofdentrees (I-II)	

REFERENTIEBEELD	

PROJECTBLAD	No C	Spor pel e re re ie e oor ie i e
AMBITIE / OPGAVE	Landschapspark De Oeverlanden biedt ook in de toekomst ruimte voor actief recreatief verblijven voor jong en oud. Denk daarbij aan nieuw aan te leggen strand, aan speelvoorzieningen voor kinderen en jeugd (zoveel mogelijk ingericht als natuurlijk spelen) en diverse sportvoorzieningen. Bij sportvoorzieningen gaat het vooral om openbaar ingerichte (kleine) veldjes (beachvolleybal, basketbal, fitnesstoestellen etc.), hardlooproutes met bijbehorende voorzieningen en om openheid in het ontwerp waar spontane activiteiten ontplooid kunnen worden. Dat laatste zijn informele plekken die niet specifiek zijn ingericht voor sport en/of recreatie maar die dat wel stimuleren omdat de ruimte uitnodigend is om actief te zijn. Bijvoorbeeld door het benutten van open ruimtes waar gevoetbald, gebootcampt of gefrisbeed kan worden en het stimuleren/faciliteren van skaten, klimmen of andere urban sports bij viaducten en paden die maken dat je een rondje wilt gaan hardlopen of wandelen. Toevoegen van plekken en routes om te sporten en te recreëren stimuleert niet alleen tot bewegen, het levert tevens een bijdrage aan het vergroten van de sociale veiligheid. Er zijn drie zoeklocaties voor nieuw strand: het Anderlechtstrand ter hoogte van het huidige landhoofd en in het verlengde van de Anderlechtlaan en een Huizingastrand in het verlengde van de Johan Huizingalaan (ten westen van De Waterkant) en een stadsstrand op de Riekerkaap. Bij de realisatie van de beide laatste stranden ligt een nauwe relatie met de fasering van de gebiedsontwikkeling in het Schinkelkwartier. Er zijn twee locaties opgenomen waar onderzocht wordt of die geschikt zijn voor kleine veldjes voor georganiseerde buitensport voor verenigingen (niet zijnde voetbal of hockey).
MAATREGELEN/ e ACTIES	De fasering van de aanleg van de aanvullende stranden en de sport- en speelvoorzieningen sluit aan op de fasering van de naastgelegen nieuwe wijken Schinkelkwartier en Verdi en het recreatieve wandel- en fietsnetwerk. 1. Uitwerken ontwerpopgaven rondom de drie nieuwe strandlocaties. De fasering van de standjes hangt samen met de omringende gebiedsontwikkeling (II). 2. Uitwerken zoeklocaties als potentiele sportlocaties waarbij ook inpassing van de voorzieningen op bestaande sportparken wordt meegenomen als optie (i.s.m. project Schinkelkwartier) (I). 3. Locatiekeuze voor kleinschalige sportveldjes binnen De Oeverlanden (II). 4. Vervangen/plaatsen (nieuwe) speeltoestellen (I). 5. Plaatsen van nieuwe voorzieningen (o.a. een openbaar toiletgebouw, bagagekluisjes, watertappunten) (I – II) 6. Onderzoek naar randvoorwaarden voor aanvullende zwemlocaties en hoe deze veilig kunnen worden ingepast (II)

PROJECTBLAD	No D	K - en l r oor ie i e / l r i ori h er oed
AMBITIE / OPGAVE	Actieve programmering in de ateliers van Nieuw en Meer, in het nieuw te realiseren paviljoen maar vooral ook als een kralenketting door Landschapspark De Oeverlanden heen, maakt kunstuitingen zichtbaar voor alle Amsterdammers. Tegelijkertijd is deze programmering verbindend, binnen de verschillende zones van Landschapspark De Oeverlanden maar ook tussen de verschillende doelgroepen uit de stad. Kunstenaars van Nieuw en Meer, maar ook kunstenaars uit Nieuw West of andere delen van de stad kunnen hun inspiratie en kunde vormgegeven in een kunst- en cultuurprogrammering en leveren daarmee een grote bijdrage aan de nieuwe sfeer in Landschapspark De Oeverlanden. Het nieuw te realiseren paviljoen kan als ankerpunt functioneren voor de culturele uitingen in het gebied, er is ruimte voor presentaties en debatten en ook het verhaal van het historisch erfgoed van de Stelling van Amsterdam kan hier worden verteld. Op een creatieve, innovatieve maar vooral een authentieke bij Landschapspark De Oeverlanden passende wijze. De kunstuitingen lopen als een kralenketting door het hele gebied en rijgt het verhaal van de verschillende deelgebieden op unieke wijze aan elkaar. De panden van Nieuw en Meer en de toerit via de Genieweg zijn onderdeel van de voormalige Stelling van Amsterdam en behoren daarmee, samen met de verderop gelegen Rijkshemelvaart, tot cultuurhistorisch erfgoed. De Ontwikkelstrategie creëert mogelijkheden voor initiatieven vanuit het Programma Vrije Ruimte.
MAATREGELEN/ e ACTIES	1. Contracteren van een creatief en cultureel kwartiermaker i.o.m. de kunstenaars Nieuw en Meer (I) met als doel vorm te geven aan de kunst- en cultuurprogrammering voor de korte en de langere termijn (I en II). Voor wat betreft de k Kunstprogrammering op de korte termijn wordtbijvoorbeeld gedacht aan het verbeteren van de onderdoorgangen door het toevoegen van kunstuitingen, maar ook door de organisatie van bijvoorbeeld culturele zondagen, luisterwandelingen, kleinschalige concerten en optredens 2. Onderzoek naar haalbaarheid paviljoen voorterrein Nieuw en Meer en realisatie ervan (II) 3. Afstemmen ambities en wensen vanuit Programma Vrije Ruimte op de mogelijkheden binnen De Oeverlanden (I) Zie ook projectblad 4 Geniebaai: Natuurkunstproject drijfland (mycelium) 'Gevouwen oevers'
RE ERENTIEBEELD	 *oorbeelden van een paviljoen*

RE ERENTIEBEELD	

PROJECTBLAD	No. E	Horeca
AMBITIE / OPGAVE	Het beter positioneren van de horeca met een gepaste uitbreiding daarvan is op termijn gewenst. Bij het nieuwe centrumgebied is een openbaar toegankelijk terras voorzien met een mooi uitzicht over het Nieuwe Meer naar het Amsterdamse Bos. Daarnaast zijn er mogelijke locaties voor kleinschalige horeca (al dan niet als kiosk). Hierbij kan gedacht worden aan De Schinkelhoek (het gebied bij de sluisjes), bij de landtong, bij watersportvereniging Onklaar Anker en mogelijk ook (ondersteunende) horeca bij het natuurmilieu educatie centrum De Waterkant.. Horeca is een belangrijke factor om het gebied aantrekkelijk(er) te maken voor (nieuwe) bezoekers. Horeca kan met het gebied meegroeien, door vanuit kleine kiosks/containers in de toekomst mee te groeien naar wellicht grotere paviljoens. Voor het toevoegen van extra horeca is nog veel afstemming nodig met stakeholders en mogelijke exploitanten. Ook speelt de vergunningverlening hierbij een belangrijke rol.	
MAATREGELEN/ 1e ACTIES	1. Visie op ontwikkeling horeca (II), waar nodig herstructureren, bepalen voorkeurslocaties aanvullende horeca (II) 2. Ontwikkeling van horecalocaties (II) 3. Start exploitaties (II)	
REFERENTIEBEELD	 *Impressies van mogelijke horeca*	

PROJECTBLAD	No. F
AMBITIE / OPGAVE	Ambitie is dat het parkeren aa onder meer door de Oude Haa te voeren. Dit stimuleert bezo oneigenlijk gebruik van de par Vanaf de Riekerkaap is een nie de huidige stranden vaart.
MAATREGELEN/ 1e ACTIES	1. Herinrichting Oude Haag (auto-te-gast, langsparke 2. Herinrichting parkeerplaa 3. Haalbaarheidsonderzoek 4. Uitvraag veerverbindinge
REFERENTIEBEELD	 *Doorsnede 'auto-te-gast-straa*

GEBIEDSPROGRAMMA

STEDELIJKE ENTREES

PROJECTBLAD	No. 1	Groene poorten
AMBITIE / OPGAVE	De entrees onder de infrastructuurbundels van de A4 en de A10 zijn in de toekomst niet langer anoniem en onprettig om onderdoor te rijden, het zijn meer verblijfsgebiedjes geworden waar kleurige en soms ook muzikale uitingen zijn toegevoegd waar je naar kan blijven kijken en waar het prettig en veilig onderdoor fietsen is. De entrees leiden je als het ware van de stad naar Landschapspark De Oeverlanden en omgekeerd. Speciaal is het groene entreegebied waar de stad en Landschapspark De Oeverlanden samenkomen. Dit entreegebied ontsluit en verbindt De Oeverlanden op een herkenbare en bij de Oeverlanden passende wijze met het Schinkelkwartier, stadsdeel Nieuw West en andere delen van de stad. Daarmee is een door bedrijven en bewoners gewenste (groene) verbinding tussen deze twee gebieden een feit.	
MAATREGELEN/ 1e ACTIES	1. Uitwerken ontwerpopgave entree Anderlechtlaan (in relatie tot inpassing uitbreiding onderstation en realisatie Westtangent en het voorstel voor een Anderlechtstrand) (I-II) 2. Uitwerken ontwerpopgave entree Johan Huizingalaan naar Landschapspark De Oeverlanden (II) i.s.m. voorstel voor een Huizingastrand. 3. Verbeteren onderdoorgang Christoffel Plantijnpad waardoor Landschapspark De Oeverlanden en het Schinkelkwartier ook in sfeer met elkaar worden verbonden via de onderdoorgang i.c.m. ontbrekende schakel groennetwerk fiets (I - II) 4. Fysieke afscherming A4; landschappelijk inpassing Schinkel. Haalbaarheidsonderzoek met Rijkswaterstaat (II).	
REFERENTIEBEELD	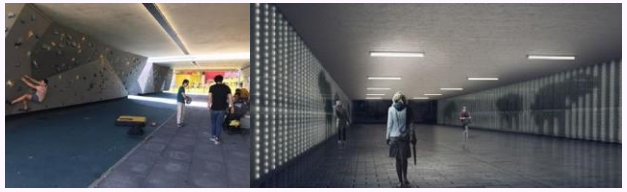	
	Referentiebeelden onderdoorgangen	

NIEUWE MEER WATERPROGRAMMA

PROJECTBLAD	No. 2	Overall
AMBITIE / OPGAVE	De ligging aan het water bepaalt de identiteit van Landschapspark De Oeverlanden. Het Nieuwe Meer vormt een fraai decor met mooie panorama's, die nu veelal nog het oog zijn onttrokken. Het water zou meer dan een decor kunnen zijn; we kijken ernaar, maar direct in contact met het water staan we nu nog niet altijd. Dat kan anders, waarbij het water en de oever in al zijn facetten beleefd kunnen worden. Meer zwemmen, spetteren, pootjebaden, watersporten en waternatuur beleven; die daadwerkelijk ervaren met zicht op een onbekende onderwaterwereld: het otterleefmilieu. Het watersysteem in de aansluitende waterlopen in Landschapspark De Oeverlanden en Riekerpolder kan tevens verbeterd worden: door de waterdoorstroming te verbeteren en daarmee de water- en natuurkwaliteit. Daarbij zijn ook voorstellen om knelpunten is de vismigratie mee te nemen.	
MAATREGELEN/ 1e ACTIES	1. Overall ontwerp oeverontwikkeling in relatie tot natuurversterking, biodiversiteit en ook recreatie en herinrichting daarvan (II) 2. Verbeteren van waterkwaliteit met zo schoner zwemwater en een betere natuurkwaliteit; ambities/ mogelijkheden daarbij in beeld brengen in samenspraak met Hoogheemraadschap Rijnland en waterschap Amstel, Gooi en Vecht (I-II) 3. In relatie met 2 beste locatie bepalen voor biologische waterzuivering (mosselbanken en helofyten- en watervegetaties) (I) 4. Knelpunten vismigratie in kaart brengen met inbegrip van Landschapspark De Oeverlanden (II)	
VOORBEELD	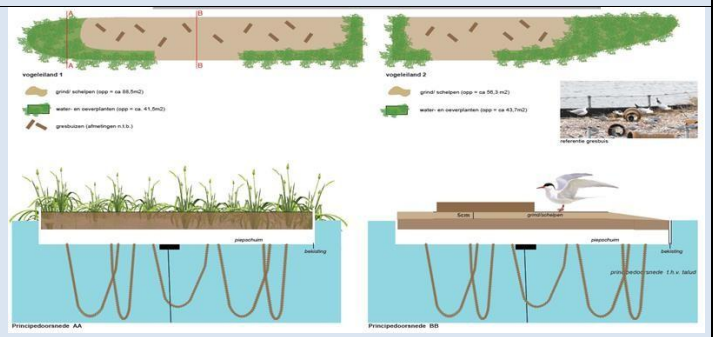	

PROJECTBLAD	No.	Zone Riekereilanden
AMBITIE / OPGAVE		
MAATREGELEN/ 1e ACTIES	Ter verbetering van de waterkwaliteit van het Nieuwe Meer en versterking van de biodiversiteit is een voorstel opgenomen om nieuwe eilanden aan te leggen voor de oever van het Riekerbos. Het betreft de aanleg van (afgeschermde) ondieptes voor ontwikkeling van watervegetaties en onderwaterfauna-voorzieningen onder meer voor vissen (rifballen/ kunstmangrove) met ook een waterobservatorium (zie bijgaande referentiebeelden); speciale natuurinrichtingen t.b.v. doelsoorten (visdiefeiland; oeverzwaluwwand). Bij ontwikkeling moet rekening worden gehouden met beperkingen samenhangend met Vogelvrijwaringsgebied Schiphol. 1. Aanleg vogeleiland voor visdiefjes (model Houthaven) (I) 2. Onderzoek naar mosselbanken/ rifballen/ onderwaterterrassen voor waterplanten, zoeken van geschikte locaties (I-II); 3. Inpassingsonderzoek starten voor de natuureilanden in samenhang met de inpassing van nieuw aan te leggen stranden in die zone (geschiktheid locatie/ technische en ook financiële haalbaarheid) ; zo nodig alternatieve opties bekijken (II). 4. Ontwerp van eilandzone met inbegrip van aangrenzende oever/strandzone (II) 5. Haalbaarheidsonderzoek, ontwerp waterobservatorium (II), mogelijke realisatie samen met 2 (II)	
REFERENTIE BEELD	 Rifballen voor onderwaternatuur	Observatie plekken in water

PROJECTBLAD	No.	 **Zone Geniebaai** Zone Geniebaai, Gevouwen oevers honingraat (www.samenvoorbiodiversiteit.nl/)
AMBITIE / OPGAVE	De Geniebaai ligt in de luwte, met weinig wind, golfslag en bescheiden recreatieve druk. Het is een plek van rust, bezinning en natuurbeleving. De Geniebaai biedt natuur volop perspectief, vooral omdat in dit 'stille' water een impuls kan worden gegeven aan de verbetering van de waterkwaliteit. Nu al vertonen zich hier spontaan de eerste 'zuiverende' waterplanten. Die natuurlijke ontwikkeling verdient een stimulans met meer helofyten- en watervegetaties, mosselbanken, 'mangroves' en drijfland (het natuurkunstproject drijfland (mycelium) 'gevouwen oevers' kan hier na een geslaagde testfase mogelijk zijn plek vinden. De drijvende vegetaties moeten een nieuw habitat vormen voor de zeldzame Europese meerval, als uitbreiding op zijn leefgebied in de Westeinderplas en Ringvaart Haarlemmermeer.	
MAATREGELEN/ 1e ACTIES	1. Ontwerp van de Geniebaai, definiëren waterprogramma (II) 2. Projectinitiatief (Stichting Ambassade) 'Gevouwen oevers' vanuit de gemeente Amsterdam ondersteunen in samenwerking met Hoogheemraadschap Rijnland, 1e fase: uitvoeren pilot 'proof of principle' (I) 3. Onderzoek opschalen robuuste drijvende structuren (II)	
REFERENTIE BEELD	 *oorbeeldproject rieteilanden*	

OOSTELIJE OEVERLANDEN

PROJECTBLAD	No. 5b	Jaagpadoever
AMBITIE / OPGAVE	Langs het Jaagpad worden nieuwe steigertjes aangelegd zodat wandelaars op die steigers plaats kunnen nemen en met de voeten in het water kunnen genieten van het uitzicht op enerzijds de Zuidas en Verdi en anderzijds op het Amsterdamse Bos en het Nieuwe Meer. Twee werelden komen samen vanaf die plek: het grootstedelijke Amsterdam en de natuur en weidsheid van het Nieuwe Meer.	

PROJECTBLAD	No. a	Schinkelhoek / Jaagpadbos
AMBITIE / OPGAVE	Behoud ruige karakter en beleving van het Jaagpadbos vergroten. Ter verbetering van de biodiversiteit wordt meer ruimte geboden aan soortenrijke mantel/zomen, zo mogelijk wordt dit gecombineerd met de bestrijding Japanse duizendknoop. Daarnaast is de ambitie het Jaagpadbos toegankelijker te maken voor wandelingen door het bos en de struinnatuur en natuurlijk spelen. Er is ruimte voor natuurobservatie- en natuurspeelplek(ken) in het bos voor kinderen. Ook kunnen eenvoudig elementen worden toegevoegd als uilenkasten en vleermuiskasten. Het Jaagpadbos wordt toegankelijker vanaf zowel het Jaagpad als vanaf tuinpark Ons Buiten. Beide gebieden worden op een natuurlijke wijze aan elkaar verbonden door realisatie van een nieuw (voetgangers-)bruggetje. De Jaagpadsloot krijgt een verbeterd waterregiem zodat deze sloot niet droogvalt.	
MAATREGELEN/ 1e ACTIES	1. Soortgerichte maatregelen (zie projectblad A) (I) 2. Ontwerp herinrichting Jaagpadbos inclusief entree Schinkelhoek (II) en de uitvoering daarvan inclusief aanpassingen Jaagpadsloot (II). De voortgang van deze ontwikkeling is sterk afhankelijk van het project Zuidasdok.	
REFERENTIEBEELD	 *pelen in het aagpadbos*	

MAATREGELEN/ 1e ACTIES	1. Herstel Jaagpad tot comfortabele wandel- en fietsroute, soms gecombineerd als breed recreatie pad, soms gescheiden door een haag of groene berm. Daarbij ruim zicht op water en stedelijke skyline (Zuidas-Verdi) (I); 2. Aanleg nieuwe steigers ten behoeve van uitzicht, rustpunten of hengelsport en een 'uitzichtpunt' halverwege het Jaagpad (II), met ook nieuwe toegang (afsluitbare route) van en naar tuinpark Ons Buiten (II). Dit laatste in overleg met in ieder geval tuinpark Ons Buiten.

PROJECTBLAD	No. 6	Volkstuinen en sportpark Sloten
AMBITIE / OPGAVE	Volkstuinparken en soms ook sportparken vervullen een behouden en versterken van de bijzondere groen- en na verdient een breder publiek, dit met een gepaste toegar rondom het vergroten van de toegankelijkheid van de vo beschreven in het nieuwe volkstuinenbeleid. Ook voor d om de toegankelijkheid te vergroten en de terreinen bet omgeving. Concrete ideeën zijn het verhogen van de bio waterkwaliteit met een aangepaste waterhuishouding (I watercirculatie). Daarnaast kan de functie van een open Ons Buiten worden vergroot door de organisatie van bijv spelactiviteiten voor een breed publiek. Dit geldt ook vo grote centrale velden. Het toevoegen van programma m de tuinparken worden getrokken en (mede) daardoor ku de natuur. Voorstellen worden i.o.m. de betrokken tuinp	
MAATREGELEN/ 1e ACTIES	1. Soortgerichte maatregelen (zie projectblad A) (I) 2. Realisatie van twee doorgaande wandelroutes op O voetgangersbruggen): één doorgaande route vanaf naar het Jaagpad en één via de Westsingel naar het I Oeverlanden ter hoogte van het watersportcentrum 3. Vergroten gebruikersmogelijkheden van het central 4. Onderzoek naar de verbetering van de toegankelijkl omgeving van de andere tuinparken en sportpark Sl het beleid rondom de volkstuinen en de voorstellen zijn voorbereid. 5. Onderzoek naar verbeteren waterkwaliteit, benutte daarmee verbeteren doorstroming Ons Buiten (II)	
REFERENTIEBEELD	 *Voorbeeld bruggetje*	

HART LANDSCHAPSPARK DE OEVERLANDEN

PROJECTBLADEN	7 t/m 11	Overall
AMBITIE / OPGAVE	Het hart van Landschapspark De Oeverlanden wordt in de toekomst gevormd door de Riekerkaap en de omgeving van watersportvereniging Onklaar Anker en Amsterdam Windsurfing. Aan de oostzijde komen bezoekers via de Schinkelhoek en het Jaagpad naar deze vernieuwde centrumzone, aan de westzijde komen bezoekers vanaf de Anderlechtlaan of de voorgestelde nieuwe entree van de Johan Huizingalaan meanderend door het Riekerbos naar het centrumgebied en de Riekerkaap. In het centrumgebied zijn er ook in de toekomst ruime watersportmogelijkheden. Door de hoofdentree van de watersportvereniging Onklaar Anker in de toekomst naar de westzijde van het terrein te verplaatsen en tevens openbaar te maken ontstaat er tussen de Waterkant en het verenigingsgebouw van Onklaar Anker ruimte voor kleinschalige (openbaar toegankelijke) horeca en mogelijk een natuurspeeltuin die aansluit bij de natuureducatie in de Waterkant. Op de Riekerkaap is het idee op termijn een stadsstrand te realiseren, in het verlengde van de voorgestelde nieuwe entree van de Johan Huizingalaan is een zoeklocatie voor een nieuw zandstrand (ten westen van De Waterkant).	
REFERENTIEBEELD	 *Voorbeeld strand*	

PROJECTBLAD	No. 7	Entree Johan Huizingalaan en Huizinga
AMBITIE / OPGAVE	Speciaal is het voorstel een groene entreezone te realiseren Huizingalaan en de mogelijk nieuwe metrohalte van de verle zone ontsluit en verbindt De Oeverlanden in de toekomst op vooral ook bij het gebied passende manier met het Schinkel West en andere delen van de stad. De groene entree biedt b oriëntatie vanuit het Schinkelkwartier naar het Nieuwe Mee Deze zone is, samen met de nieuwe strandopties, een belan de toekomst, waaraan met de belangrijkste stakeholders ge vragen wat en in welke vorm er in de toekomst mogelijk is, c met de aanwezige kwetsbare natuur.		
MAATREGELEN/ 1e ACTIES	1. Uitwerken ontwerpopgave van een mogelijk nieuwe toeg Huizingalaan in samenhang met onderzoek naar (techni en omvang van een nieuw Huizingastrand (ten westen v Uitgangspunten zijn de aanwezige natuurwaarden zoals rapport Waardenburg (2021) (II). (Zie ook projectblad 3).	
REFERENTIE BEELD		

PROJECTBLAD	No. 8	Centrumgebied en watersportcentrum
AMBITIE / OPGAVE	Het hart van Landschapspark De Oeverlanden wordt in de toekomst gevormd door het watersportcentrum en de Riekerkaap. De watersportvereniging Onklaar Anker en Amsterdam Windsurfing zijn op dit moment de belangrijkste partners in dit gebied. Het voorstel is om de entree van het terrein van Onklaar Anker in de toekomst te verplaatsen naar de westkant van het terrein en tevens openbaar toegankelijk te maken. De huidige entree aan de oostzijde is dan bedoeld voor de verenigingsleden en het bestemmingsverkeer. In het in de toekomst vernieuwde centrumgebied zijn meerdere plekken waar de bezoeker een mooi zicht heeft op de jachthaven en het water van het Nieuwe Meer.	
MAATREGELEN/ ACTIES	De in de ontwikkelstrategie beschreven ambities voor het centrumgebied worden de komende jaren uitgewerkt met de verschillende betrokken stakeholders. 1. Uitwerken van de ambities voor het centrumgebied inclusief de Riekerkaap. In samenspraak met de aanwezige stakeholders waaronder watersportvereniging Onklaar Anker, VDOB! en Amsterdam Windsurfing (II) 2. Ontwerpen van de nieuwe entree van de watersportvereniging Onklaar Anker aan de westzijde van het terrein, in samenwerking met de watersportvereniging en VDOB! (II) 3. Verkenning voor nieuwe exploitatiemogelijkheden verenigingsgebouw Onklaar Anker (II)	
REFERENTIEBEELD	 	

PROJECTBLAD	No. 9	Riekerkaap/ vlonderboulevard/ stadsstra
AMBITIE / OPGAVE	De Riekerkaap is hét nieuwe uitzichtpunt van Landschaps aankomen bij de Riekerkaap met het vrije zicht op het Ni Amsterdamse Bos is het hoogtepunt van het vernieuwde Riekerkaap is ruimte voor een rechtstreekse pont naar he aanvulling op de pontverbinding die vanaf de huidige stra de huidige voorzieningen in het centrumgebied is het ide vlonderroute aan de oeverzijde aan te leggen op de Rieke stadsstrand. Ook is er ruimte voor sportmogelijkheden d basketbal, (beach-)volleybal en/of tafeltennis. De voorste de aanwezige stakeholders.		
STAPPENPLAN / MAATREGELEN	1. Ontwerp van de Riekerkaap inclusief de vlonderboule en eventuele kleinschalige sportvoorzieningen in aan centrumgebied (II). 2. Realisatie van Riekerkaap, stadsstrand en vlonderbou		
REFERENTIEBEELD	 *Vlonderboulevard en sport en spel op de Riekerkaap*		

PROJECTBLAD	No. 10	Moerasbos
AMBITIE / OPGAVE	In het authentieke moerasbos prefereren de natuurwaarden; verdere versterking daarvan staat centraal met gerichte natuurontwikkelings- en soortgerichte maatregelen. De maatregelen spelen in op de gebiedsvariatie met ruimbaan voor Matkop, Dotterbloemen, Boszegge, Grote keverorchis in de natte delen en insecten- en op zandige, hogere delen bloemrijk mozaïek van struwelen en bloemweiden; het domein van nachtegaal, zeldzame planten, wilde, zand- en graafbijen. Daarnaast is het wenselijk een nieuwe natte biotoop te creëren (poelen) voor Rugstreeppad, Libellen en Waterjuffers. Natuurbeleving en -educatie wordt versterkt met een nog te realiseren natuurspeeltuin, een mogelijk waterobservatorium en een vernieuwing van het huidige Natuurcentrum De Waterkant (al dan niet op de huidige locatie).	
MAATREGELEN/ 1e ACTIES	Maatregelen ter vergroting van de natuurkwaliteit/biodiversiteit en beleving daarvan. No. 10 & 11. Soortgerichte maatregelen (zie projectblad A) (I) Opstellen van plan voor verdere natuuroptimalisatie; vergroten natuurbeleving met vernieuwd, 'avontuurlijk' pad, deels bestaand uit vlonderpad en eventueel met toegevoegde natuur/waterobservatiemogelijkheden (II)	
REFERENTIEBEELD	 	

PROJECTBLAD	No.11	Riekerbos
MAATREGELEN/ 1e ACTIES	1. Uitvoeren natuurontwikkelingsmaatregelen, aan (II) 2. Ontwerp Riekerbos inclusief voorstel rondom aa gedoogzone cruisegebied samen met relevante Stichting Platform Keelbos en VDOB! (I - II); heri 3. Opstellen plan voor verdere natuuroptimalisatie onder punt 2 (II) 4. Verkenning ambities terrein VDOB! en het gebou noodzakelijke opslag van voertuigen en material ieder geval de VDOB! (II). 5. Tot er definitieve duidelijkheid is over de ambitie Ontwikkelstrategie VDOB! ruimte het pand te ge afspraken gemaakt over het vergroten van de to het terrein en over het mogelijk maken van een t terrein van watersportvereniging Onklaar Anker	

WESTELIJKE OEVERLANDEN

PROJECTBLAD	No.12	Natuurkern West / Geniebos/Anderlechtstrand
AMBITIE / OPGAVE	De variatie aan natuur in het westelijk deel van Landschapspark De Oeverlanden is groot, de afwisselende landschapselementen dragen daaraan bij: loofbosopstanden, bossages, dicht struweel, ruige graslanden en gevarieerde oever- en moeraszone. Meer rust en samenhang zijn nodig om bestaande waarden te borgen en vergroten, waarbij bijvoorbeeld het behoud van nachtegaal een belangrijk doel is. Bij een herinrichting van de Oude Haagse weg kan er extra ruimte vrijkomen voor natuurversterking met verbrede bermen en zoomvegetaties. Van bijzondere betekenis is de eco-sloot, een brede waterloop, die nog meer dan nu als ecologisch corridor kan functioneren. In de toekomst kan hier de Ringslang migreren en een nieuw biotoop innemen. Ontwikkeling van drijvende rieteilanden in het open water (zie projectblad 4) kan een aanvullend passend biotoop opleveren. Een waterverbinding met de Riekerpolder -het veenweidegebied- levert eveneens een verbetering op (zie projectblad 15). Daarbij zou dan ook een samenhangend watersysteem kunnen worden gerealiseerd met grote betekenis voor zowel ringslang als diverse vissoorten. De ruimtelijke kwaliteit van de omgeving van de huidige strandjes wordt verbeterd, er komt minder verharding en er zijn meer natuurlijke materialen in de paden en de speeltoestellen gebruikt. Ter hoogte van het huidige landhoofd is een zoeklocatie voor een nieuw Anderlechtstrand. Deze westelijke natuurkern vormt nu en ook in de toekomst een prachtig decor voor waterrecreatie, gericht ook op natuurbeleving.	
MAATREGELEN/ 1e ACTIES	1. Ontharden-vergroenen van de oever ter hoogte van de westelijke strandjes (waaronder minder noodzakelijke verharding: 'landingsbaan' omvormen tot een natuurlijk wandelpad) (I) 2. Ontwerp en herinrichting Oude Haagseweg, in samenhang met de ambitie van minder verharding en ook de realisatie van deel 1 van het snelfietspad tussen Zuidas en Schiphol (I - II) (zie ook projectblad F). 3. Uitwerken ontwerpopgave Anderlechtstrand (I-II). 4. Kleinschalige natuurontwikkeling ten behoeve van doelsoorten, vooral ringslang (I)	

REFERENTIEBEELD	

PROJECTBLAD	No. 13	Riekerlandtong
AMBITIE / OPGAVE	De Landtong is op dit moment een minder toegankelijke zone. Om het gebied meer bij Landschapspark De Oeverlanden te betrekken zijn er flinke ambities geformuleerd. Bij de Riekerlandtong is het wenselijk dat, ter hoogte van het voorterrein van kunstenaarscomplex Nieuw en Meer, een nieuwe en herkenbare verbinding wordt gecreëerd met de oever en dat er een openbaar toegankelijk paviljoen komt waar ruimte is voor bijeenkomsten en tentoonstellingen. Daarnaast zijn er plannen om de jachthaven op de kop van de landtong te vernieuwen, functies toe te voegen en meer groen te realiseren. Ook is een koppeling van de landtong met het Amsterdamse Bos een lang aanwezige wens.		
MAATREGELEN/ 1e ACTIES	1. Onderzoek naar de meest wenselijke vorm en locatie van een paviljoen op het voorterrein van Nieuw en Meer (II) 2. Realisatie van het paviljoen en aansluitend het organiseren van het kunst- en cultuurprogramma in het paviljoen en door Landschapspark De Oeverlanden (II) 3. Versterking van biodiversiteit op en rond bebouwing met soortgerichte maatregelen (zie projectblad A) (I) 4. Nadere visie op landtong door de relevante stakeholders laten uitwerken, i.s.m. de gemeente; nagaan hoe verschillende initiatieven elkaar kunnen versterken; in aansluiting daarop maatregelen definiëren (II) 5. Realisatie van deze maatregelen/ ideeën landtong (II) 6. Uitwerken ideeën verbinding Amsterdamse Bos inclusief haalbaarheidsonderzoek (korte termijn: Bospont en op lange termijn mogelijk een brugverbinding) (II)	
REFERENTIEBEELD	 *Impressie nieuwe uitstraling haven landtong*	

ONTWIKKELINGSWENS (ADVIES) IN RELATIE TOT OMGEVINGSVISIE		
PROJECTBLAD	**No. 15**	**Veenweidelandjes**
AMBITIE / OPGAVE	Hier resteert nog een veenweidegebiedje dat van landschappelijke (bijzondere kavelstructuur), ecologische waarde is. Deze zone kan De Oeverlanden als natuurschakel (en als onderdeel van de Groene AS) versterken. Om deze specifieke kwaliteiten, zowel de historische verkaveling als de ecologische waarden, ook voor de toekomst te behouden geven wij vanuit de Ontwikkelstrategie het advies mee om bij eventuele toekomstige gebiedsontwikkeling beide kwaliteiten leidend te laten zijn in het te maken ontwerp. De specifieke historische verkaveling kan een leidraad zijn voor het stedenbouwkundig plan, terwijl daarnaast het water een belangrijke plek kan innemen in de planvorming zodat het een duurzame, waterrijke locatie kan worden waar ook hittestress een serieuze plek krijgt in de plannen.	
VERKENNING	Stadsbrede oriëntatie / verkenning: in beeld brengen diverse belangen en ontwikkelingsopties / schetsen scenario's / bepalen afwegingskader (II)	

RIEKERPOLDER

PROJECT	No. 14	Landje Ringvaart
AMBITIE / OPGAVE	Realiseren van deze (al eerder geprogrammeerde) natuurschakel deel van het Natuurnetwerk Nederland (Groene AS) en de Hoofdgroenstructuur bij voorkeur in samenhang met no. 15. Hier mogelijke realisatie van een nat, bloemrijk hooiland (type Dotterbloem). Op dit terrein zouden tegelijkertijd kleinschalige sportvoorzieningen kunnen worden ingepast. *) In 1994 bestuurlijk vastgesteld plankader: "In aansluiting op de inrichting van de oeverlanden wordt gestreefd naar het realiseren van een groene bestemming voor het terrein tussen de A4 en de Oude Haagse weg."	
VERKENNING	Stadsbrede oriëntatie / verkenning: in beeld brengen diverse belangen en ontwikkelingsopties / schetsen scenario's / bepalen afwegingskader (II)	
REFERENTIE	 *Nat hooiland met dotterbloem en koekoeksbloem*	

Watergangen Veenrelict Riekerpolder
Dit kleine overgebleven – historisch unieke – deel van de Riekerpolder is dooraderd met sloten van gemiddelde tot goede kwaliteit. Veel sloten hebben natuurvriendelijke, flauwe oevers met een vaak grillige oeverlijn. Lokaal is structuurrijke oevervegetatie aanwezig. In de sloten is kleine modderkruiper gevangen (voormalige Ffw-sooort: relevant in de Gedragscode Amsterdam) en zijn grote hoeveelheden gewone paddenlaven waargenomen. In dit gebiedsdeel zijn verder veruit de meeste meerkikkers van het onderzoek gehoord. Gewone oeverlibel is een karakteristieke soort van dit deelgebied, die elders in het studiegebied opvallend weinig is waargenomen.

Waardevolle waterlopen
@ Rapport: Natuurwaardenonderzoek Waardenburg (2020)

Colofon

Ontwikkelstrategie Landschapspark De Oeverlanden
Vastgesteld op 02-12-2021 door de gemeenteraad Amsterdam.

Aan deze Ontwikkelstrategie hebben meegewerkt:

Projectgroep Oeverlanden - Sloten

Ruimte en Duurzaamheid	Projectmanagement
Ruimte en Duurzaamheid	Stedenbouwkundig ontwerp en planologie

V&OR	Advisering mobiliteit(sbeleid), infrastructuur en netwerken
Stadsdeel Nieuw West	Advisering vanuit gebiedsteam De Aker Sloten Nieuw Sloten
Ingenieursbureau	Advisering ecologie en realisatie
Juridisch Bureau	Advisering jurisdische zaken
Communicatiebureau	Advisering inspraak en communicatie
Smartland, landscape architects	Externe advisering landschap en ecologie

Kernteam Nieuw en Meer Nieuw en Meer
Tuinpark Ons Buiten
Vereniging De Oeverlanden Blijven!
Watersportvereniging Onklaar Anker

Literatuurlijst

Ontwikkelstrategie Landschapspark De Oeverlanden

Belangrijkste geraadpleegde literatuur

- Buck Consultants International (2020); MKBA light MIRT onderzoek ZWASH schaalsprong bereikbaarheid.
- Bureau Waardenburg (2021); Natuurwaardeonderzoek Noordelijke Oeverlanden te Amsterdam. Beoordeling potenties op basis van historische gegevens en actueel veldonderzoek in 2020.
- Co-creatietraject Nieuwe Meer (2020), Kansenkaart Nieuw Meer: Het Innovatiedistrict van Amsterdam (2020).
- Gemeente Amsterdam (2021), ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050. Een menselijke metropool.
- Gemeente Amsterdam (2020), Projectnota Schinkelkwartier. Van werkgebied tot stadswijk.
- Gemeente Amsterdam (2020), Groenvisie 2050. Een leefbare stad voor mens en dier.
- Gemeente Amsterdam (2020), Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid: Meer te doen voor meer Amsterdammers
- Gemeente Amsterdam (2020), Cultuurhistorische kwaliteiten oostelijk deel Sloterweg (M&A)
- Gemeente Amsterdam (2019), Nota van Uitganspunten Sport en Spel
- Gemeente Amsterdam (2019), Het Grote Groenonderzoek 2018 (OIS)
- Gemeente Amsterdam (2019), Buurtgroen steeds belangrijker voor de Amsterdammer. Duiding Grote Groenonderzoek 2018 (R&D)
- Gemeente Amsterdam (2018), De kroon op het Amsterdamse Bos, cultuurhistorische verkenning (M&A)
- Gemeente Amsterdam (2017), Principenota Verdi.
- Gemeente Amsterdam (2013), Bestemmingsplan “Nieuwe Meer e.o.”
- Gemeente Amsterdam (stadsdeel Nieuw-West) (2012), Essay “Oeverlanden Nieuwe Meer”
- Gemeente Amsterdam (2011), Structuurvisie 2040: Economisch sterk en duurzaam.
- Gemeente Amsterdam (1929), Rapport van de Commissie voor het Boschplan Amsterdam.
- HAS Hogeschool Den Bosch (2021), eindpresentatie casus Amsterdam: Natuur- en recreatiegebied De Oeverlanden Amsterdam.
- Ontwikkelingsplan Groene As (1995), in samenwerking met provincie NH en diverse ministeries, gemeente Haarlemmermeer, Amstelveen, Aalsmeer, hoogheemraadschap en Amsterdam
- Thijsse, Jac. P. (1908), Parkenquestie II, III, en IV, In: Algemeen Handelsblad 1908.
- Vereniging Oeverland Blijven (1985), De Kroon op het Amsterdamse Bos. Een groen plan voor het Nieuwe Meer gebied.
- Vrije Universiteit Amsterdam (2020), Project Kunst en Cultuur in de Oeverlanden